

**CHÂM NGÔN
&
KHÔN NGỎAN
DIỄN CA**

**Biển-Đức
Đỗ Quang-Vinh**

***Đừng cho rằng có trí khôn,
Mà không cậy Chúa, không cần Chúa đâu!
(Châm Ngôn: 3.5)***

Một khi tri-thức, khôn-ngoan
Đã vào chan-chứa đầy tràn hồn con,
Thì con sẽ có bình an,
Thì con sẽ được hân-hoan vui mừng.
(CN. 2.10)

[6] Chính Người ban tặng khôn ngoan,
Thông-minh, tri-thức, Người ban tràn đầy.

[7] Hộ-phù cho kẻ lòng ngay,
Người là khiên thuẫn cho ai có lòng.

[8] Những ai chính-trực, tín-trung,
Người luôn dìu dắt để không lạc đường.

[9] Bấy giờ con thấy tỏ tường,
Công-minh, chính-trực là đường vinh-quang.

(Châm-Ngôn, 2: 6-9)

Người công-chính chẳng thiệt-thòi,
Chúa ban ân-thưởng muôn đời trường-sinh,
Họ luôn được Chúa thiên-đình,
Luôn luôn sẵn-sóc, hết tình quan tâm.
(Khôn Ngoan: 2, 15)

CHÂM-NGÔN & KHÔN NGOAN DIỄN-CA
Tác-giả đánh máy và trình bày

Copyright © by Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh

Liên-lạc:
Đỗ Quang-Vinh
email: vinhdo33@ahoo.com
(905) 814-8708

Kính dâng hương hồn song thân.

*Thương tặng tiện-nội,
và các con,
các cháu,
các chắt dẫu yêu*

MỤC LỤC

Lời giới-thiệu.....	11
Vào Tập.....	13
Lời Ngỏ.....	15

A- Sách Châm-Ngôn

Chương 1- <i>Đề-Tựa Tổng-Quát (câu 1-7)</i>	18
--	----

I- Phần Mở đầu: Những Lời Huấn-Dụ Của Khôn-Ngoan

A- Người khôn ngoan xa lánh bạn xấu	19
B- Đức Khôn-Ngoan kêu gọi người khờ dại	20

Chương 2

Những phúc lành do Khôn-Ngoan ban tặng.....	21
---	----

Chương 3

A- Thái-độ với Đức Chúa	23
B- Niềm vui của người khôn-ngonan.....	25

Chương 4

Để cho đức Khôn-Ngoan hướng-dẫn.....	27
--------------------------------------	----

Chương 5

Xa lánh người đàn bà trặc nết. Sống chung-thuỷ.....	30
---	----

Chương 6

A- Sự bảo-lãnh thiếu khôn-ngonan.....	32
B- Người biếng nhác và con kiến.....	33
C- Người xảo-trá.....	34
D- Bảy điều Thiên-Chúa ghê tởm.....	34
E- Cha tiếp-tục nhắ con.....	35

Chương 7 (câu 1-27).....	37
---------------------------------	----

Chương 8

A- Đức Khôn-Ngoan tiếp-tục kêu gọi.....	39
B- Đức Khôn-Ngoan tự ca ngợi.....	41
C- Đức Khôn-Ngoan trong công-trình sáng tạo...	42
D- Lời kêu gọi khẩn-thiết.....	43

Chương 9

A- Đức Khôn-Ngoan tiếp-tục kêu gọi	44
B- Chống hạng ngoan-cố.....	44
C- Mụ khờ dại cũng lên tiếng mời-mọc.....	45

Chương 10

II- Bộ sưu-tập thứ nhất:

<i>Các châm-ngôn của Vua San-Môn.....</i>	<i>46</i>
---	-----------

Chương 11.....	51
-----------------------	-----------

Chương 12.....	56
-----------------------	-----------

Chương 13.....	60
-----------------------	-----------

Chương 14	63
------------------------	-----------

Chương 15	68
------------------------	-----------

Chương 16	72
------------------------	-----------

Chương 17	76
------------------------	-----------

Chương 18	80
------------------------	-----------

Chương 19	83
------------------------	-----------

Chương 20	86
------------------------	-----------

Chương 21.....	91
-----------------------	-----------

Chương 22	94
------------------------	-----------

III- Sưu tập Những Lời Của Bậc Khôn-Ngoan.....

Chương 23	98
------------------------	-----------

Chương 24	102
------------------------	------------

IV- Sưu Tập Những Lời Khác Của Bậc Khôn-Ngoan.....

Chương 25

V- Bộ Sưu Tập Thứ Hai:

<i>Các Châm-Ngôn Của San-Môn.....</i>	<i>106</i>
---------------------------------------	------------

Chương 26	109
Chương 27	112
Chương 28	115
Chương 29	118
Chương 30	
<i>VI- Lời Của Ông A-Gua</i>	121
<i>VII- Châm-Ngôn Có Số</i>	123
Chương 31	
<i>VIII- Lời Của Lơ-Muyên</i>	125
<i>IX- Người Vợ Đảm-Đang</i>	126

B- Sách Khôn-Ngoan

I- ĐỨC KHÔN-NGOAN VÀ SỐ PHẬN CON NGƯỜI

Tìm Kiếm Thiên-Chúa và Tránh Xa Tội Lỗi

Chương 1	130
Chương 2	132
Chương 3	135
Chương 4	137
Chương 5	
<i>II- Vua San-Môn và Việc Tìm Kiếm Đức Khôn-Ngoan</i>	
Bạc vua chúa phải tìm kiếm Đức Khôn-Ngoan.....	140
Chương 6	143
Chương 7	
Vua San-Môn cũng chỉ là phạm-nhân.....	146
Chương 8	
150	
Chương 9	
Lời cầu xin cho được khôn-ngoan.....	153

Chương 10

III- ĐỨC KHÔN-NGOAN HOẠT-ĐỘNG TRONG LỊCH-SỬ

Từ ông A-Đam tới ông Mô-sê	155
Chương 11	159
Chương 12	162
Chương 13	
Kết án ngẫu-tượng.....	166
Chương 14	168
Chương 15	
It-ra-en không thờ ngẫu-tượng.....	172
Chương 16	
Ví-dụ thứ hai	175
Chương 17	
Ví-dụ thứ năm: Bóng tối và cột lửa.....	179
Chương 18	182
Chương 19	
Ví dụ thứ bảy: Biển Đỏ	186
PHỤ-TRƯỞNG: Suy Niệm Kinh Lạy Cha	191

Vua San-Môn (Sa-Lô-Môn)\]

Most Reverend Vincent H. Nguyen

Auxiliary Bishop of Toronto - Eastern Pastoral Region

5 Winding Court, Toronto, Ontario M1C 4X2

Telephone: (416) 724-0900 • Fax: (416) 724-0902 • Email: eastern.region@archtoronto.org

Lời Giới-Thiệu

Trong buổi dạy giáo-lý ngày thứ tư 03 tháng 8 năm 2011 tại quảng-trường Tự-Do ở Castel Gandolfo, tiếp-tục với chủ-đề về “trường câu nguyện”, Đức Thánh Cha khuyến-khích việc đọc thánh-kinh: thay vì chỉ biết đến một vài trích-đoạn trong phụng-vụ, thì nên đọc hết cả quyển, những sách khác trong kho tàng kinh thánh, mà ít khi nghe nói đến, bởi vì đó là một “thư-viện nhỏ” giúp ta trau-giồi tinh-thần và kiến-thức văn-hoá để cho vốn liếng hiểu biết không bị hạn hẹp.

Tiếp theo cuốn “Thánh-Vịnh Diễm Ca”, nay tác-giả Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh lại cho ra mắt cuốn “Châm-Ngôn và Khôn-Ngoan Diễm Ca”, một việc làm thật đáng khích-lệ, đáp ứng được lời mời gọi của Đức Thánh Cha.

Trước đó, trong cuốn “Hành-Trang Lên Đường”, gồm các chủ-đề thần-học tín-lý và luân-lý nhìn trong bối-cảnh văn-hoá dân-tộc; tôi đã thấy tác-giả dựa trên Thánh-Kinh và văn-hoá dân-gian, bàn về các nhân-đức siêu-nhiên và tự-nhiên, cùng các nghĩa-vụ trong đời sống gia-đình, trong đó có nói về “Đức khôn-ngoan, hoa tiêu của các nhân-đức trụ” cũng như về “đạo hiếu, về “hạnh-phúc hôn-nhân” và về “thiên-chức

làm cha mẹ”. Nay việc diễn thơ hai sách Châm-Ngôn và Khôn-Ngoan, thật phù-hợp với khảo-hướng trên đây.

Diễn ca những câu châm ngôn rời rạc thành một bài liên vận cho mỗi chương sách, thiển nghĩ không có ơn Chúa soi sáng phù trợ, thật khó mà làm nổi.

Tác-giả lại còn thêm phụ-trương “Suy niệm Kinh Lạy Cha” viết theo thể thơ xuôi, dễ cho người đọc tiếp-cận được tâm-tình chiêm-niệm sâu-sắc và phong-phú nơi tác-giả. Kinh Lạy Cha là lời chính Chúa Giêsu dạy đề cầu nguyện, tóm gọn tất cả tinh-tuý của đạo Chúa. Bài suy niệm này nói lên được hết những điều cần-thiết trong phụng-vụ Lời Chúa, thiết-nghĩ rất hữu-ích để suy gẫm, và cầu-nguyện.

Cuốn “Châm-Ngôn và Khôn-Ngoan Diễn Ca” này quả thực bổ ích, rất cần cho đời sống tu đức, tôi ước mong cuốn sách sẽ có mặt trong tủ sách của mỗi gia-đình Công-Giáo để giúp cho việc học hỏi kinh thánh thêm phần hữu-hiệu, hầu đưa chúng ta đến với Thiên-Chúa một ngày một hơn.

Canada ngày 13 tháng 5 năm 2012

Lễ Đức Mẹ Fatima

+ Vincent Nguyen

Giám Mục Vinh-Son Nguyễn Mạnh-Hiếu

Giám Mục Phụ-Tá Tổng Giáo Phận Toronto, Canada.

Vào Tập

Tôi cầm trên tay bản thảo cuốn “Châm Ngôn và Khôn Ngoan diễn ca” của ông Biển Đức Đỗ Quang Vinh, cuốn sách dày hơn 200 trang tập hợp hơn 5.000 câu thơ Lục bát, một thể thơ rất đậm đà hồn Việt.

Tôi nhận thấy, biên soạn tác phẩm này, người có lợi trước nhất là chính tác giả, vì để có thể dặt trên 5.000 câu thơ diễn tả lại hai tập Kinh Thánh thuộc Cựu Ước đó là Châm Ngôn và Khôn Ngoan, chắc chắn ông đã phải nghiền ngẫm, suy tư, cầu nguyện để thâm đậm trong chính lòng mình, từ đó mới dâng trào cảm xúc diễn đạt vần thơ. Người có lợi trước nhất là ông, vì: *“Phúc thay người... vui thú với lễ luật Chúa, nhắm đi nhắm lại suốt đêm ngày. Người ấy tựa cây trồng bên dòng nước, cứ đúng mùa là hoa quả trở sinh,”* (Tv. 1, 1-3a)

Chắc hẳn khi ngẫm nga nhắm đi nhắc lại từng câu từng chữ, ông đã bị lời Chúa “hớp hồn”, ông thật khôn ngoan hơn người khác.

Giữa những tao loạn của xã hội Âu cũng như Á, hiện đại hoặc chậm tiến, mọi giá trị bị đảo ngược, rối tung, con người sống mất chuẩn mực luân lý cũng như đạo đức. Những ai thao thức với con người, thao thức với sự bình an và trật tự của xã hội, của nhân loại, đều mong mỏi và khát khao tìm kiếm chuẩn mực sống. Ông đã chọn sách Châm Ngôn và Khôn Ngoan của Kinh Thánh để suy ngẫm, ông thật khôn ngoan vì chính, và chỉ có sự khôn ngoan của Thiên Chúa, mới là chuẩn mực đúng đắn cho nhân loại xây dựng cuộc sống hạnh phúc. Mọi hình ảnh khác chỉ là ngẫu tượng mà thôi.

Tôi đọc hết hơn 200 trang của tác phẩm, tôi đã không tìm được một lỗi nào dù là lỗi nhỏ về sơ suất đánh máy, điều đó cho thấy ông đã rất dày công biên soạn, cẩn thận sửa chữa và làm việc với một tinh thần nghiêm chỉnh, trách nhiệm cao và tôn trọng độc

giả. Đó là một giá trị đáng cho chúng ta trân trọng, nhất là trong cách sống tốc độ, hời hợt, khá phổ biến hiện nay.

Sau cùng là thể thơ Lục Bát, một thể thơ mang hồn thơ rất đặc trưng của người Việt, đọc qua các tác phẩm ông đã xuất bản chúng ta hiểu được tại sao ông chọn thể thơ này để phóng tác, lòng tha thiết với ngôn ngữ Việt đã giúp ông trong chọn lựa này. Chọn lựa này đã phản ánh lòng yêu nước, yêu dân tộc, yêu văn hóa của người Việt rất mãnh liệt nơi ông. Một tình yêu mà ngày nay đang rất cần thiết phải có trong từng tâm lòng người Việt, dù ở bất cứ nơi đâu, sống trong bất cứ tình trạng nào.

Cuối tập, ông đã dành nhiều trang để chia sẻ suy niệm về Kinh Lạy Cha, một lời kinh, một phương thức cầu nguyện do chính Chúa Giêsu truyền dạy. Thật sự hữu ích cho đời người Kitô hữu.

Tất cả công trình này do một vị tác giả - ông Biển Đức Đỗ Quang Vinh – tròn 80 tuổi biên soạn. Xin gửi đến ông lòng cảm phục, sự ngưỡng mộ và trân trọng. Xin mời quý vị độc giả, những ai tha thiết muốn tìm kiếm sự khôn ngoan đích thực, lòng tự trọng trong cuộc sống, tính cần mẫn trong công việc, tâm tình yêu nước thiết tha, chúng ta cùng nhau vào tập với tác phẩm Châm Ngôn và Khôn Ngoan Diễn Ca của tác giả Biển Đức Đỗ Quang Vinh.

Kính chúc ông - Biển Đức Đỗ Quang Vinh - và quý vị độc giả tràn đầy hồng ân Thiên Chúa nhờ sự chuyển cầu của Đức Trinh Nữ Maria Mẹ Hằng Cứu Giúp, Mẹ của chúng ta.

Việt Nam ngày lễ Chúa Thăng Thiên.

20/05/2012

Lm. Vinh Sơn Phạm Trung Thành, dcct

Giám Tỉnh Dòng Chúa Cứu Thế Việt-Nam

Lời Thưa

Những phản-hồi khích-lệ từ độc-giả khắp nơi về cuốn "Thánh-Vịnh Diễn Ca", khiến chúng tôi thêm phần-khởi tiếp-tục cống-hiến quý độc-giả cuốn "CHÂM-NGÔN và KHÔN NGOAN DIỄN CA" này. Tác-giả xin thành-thực cảm tạ.

Nhưng trên hết, không thể không tri ân Thiên Chúa là nguồn thi-hứng và trợ-lực cho chúng tôi dệt nên những vần thơ này để vinh danh Người.

Diễn ca hai tập sách này, chúng tôi đã dựa theo bản dịch của Nhóm Các Giờ Kinh Phụng-Vụ và bản truyền thống trong bộ Kinh Thánh của Cha Nguyễn Thế Thuấn, CSSR, cùng bản New International Version trong mạng BibleGateway.com. Riêng sách Khôn Ngoan, chỉ có trong Kinh Thánh Công-Giáo, chúng tôi đối chiếu thêm cuốn The Book of Wisdom trong mạng <http://www.catholic.org/bib> và cuốn La Bible de Jérusalem trong mạng www.biblia-cerf.com/BJ/sg.html.

Trong bộ sách thuộc loại giáo-huấn gồm các sách "Gióp, Châm-Ngôn, Giảng Viên, Khôn Ngoan, Huấn-Ca", thì hai sách **Châm Ngôn** và **Khôn Ngoan** đều đặc-biệt đề-cập Đức Khôn Ngoan thể-hiện qua Tri-Thức quán-thông, vốn được coi là trụ cột của đời sống luân-lý, đức-hạnh, không phải chỉ đối với bản-thân và tha-nhân, mà còn đối với Thiên-Chúa là phải làm sao biết tuân giữ lề-luật Chúa hầu làm đẹp lòng Người. Đây là những tư-tưởng, những trải nghiệm trong cuộc sống, và những cách-ngôn mang tính văn-hoá, giáo-dục về luân-lý và thần-học tín-lý, nêu ra những chỉ-nam cho đời sống tu-đức cũng như mở ra một triết-lý thực-tiện trong cuộc sống xã-hội. Riêng về mặt văn-hoá giáo-huấn, những cách-ngôn này tuy có từ thời Cựu-Uớc ngàn xưa,

nhưng lạ thay vẫn phảng-phất quan-niệm sống và cách nhìn của người Việt về một Đấng Tạo-Hoá trong truyền-thống văn-hoá dân-tộc. Vì thế chúng tôi chọn và diễn thơ cả hai sách này luôn một thể cho trọn chủ-đề giáo-dục bản thân trong mỗi tương-quan giữa con người với con người và với Thiên-Chúa mà Đức Khôn Ngoan là hiện-thân đã được nhân-cách-hoá. Về tên riêng của nhân-vật, Vua Salomon (Sa-lô-Môn) được chúng tôi phiên âm là Vua San-Môn.

Nếu đọc nguyên-bản bằng văn xuôi, nhiều khi tối nghĩa, vốn gồm những câu rời-rạc kết nối lại thành mỗi chương sách, thì thật khó mà tiếp-cận được với tư-tưởng của tiền-nhân. Cho nên chúng tôi cố-gắng diễn lại theo thể thơ, ngoại trừ hoạ-hoãn buộc lòng phải dùng xen kẽ thể cổ-phong với mấy câu dài hơn sáu từ nhưng có yêu-vận, còn hầu hết là thể lục bát như những câu ca-dao vẫn truyền miệng thông thường. Nghĩ rằng như vậy có thể sẽ giúp quý vị dễ-dàng thoải mẫn phần nào nhu-cầu tìm về nguồn mạch-khải trong Thánh-Kinh.

Xin chân-thành tri-ân các tác-giả mà chúng tôi đã tham-chiếu và tham-khảo để hoàn-thành thi-tập DIỄN-CA này.

Trong niềm giao-cảm, xin được chia sẻ với quý độc-giả tâm-tình hiệp-thông cầu nguyện qua những vần thơ mà có lẽ chưa hẳn được quý vị hài lòng, chúng tôi rất mong được quý vị niệm tình lượng-thứ.

Canada, ngày lễ giỗ thánh Biển-Đức, 21 tháng 3 năm 2012

Tác-giả: Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh

Sách Châm-Ngôn diễn ca

CHƯƠNG 1

Đề-Tựa Tổng-Quát

- [1] Châm ngôn này của San-Môn,
Con Vua Đa-vít, Vua dân của Người.
- [2] Châm-ngôn này giúp con người,
Khôn-ngoa, biết nhận những lời dạy răn,
Hiểu rành lời lẽ thâm căn,
- [3] Nhận lời nghiêm-huấn để cần khôn-ngoa,
Sống đời lương-thiện hoàn toàn,
Công-minh, chính-trực, chớ toan hại người.
- [4] Châm-ngôn này giúp những người
Hãy còn khờ dại, tuổi đời còn non,
Trở nên sáng suốt khôn hơn,
Hiểu sâu lẽ sống, nhận chân nhân-tình.
- [6] Châm-ngôn này giúp hiểu rành
Những câu bóng-bẩy ý tình xa xôi,
Những lời ẩn-dụ răn đời
Của người hiền-đức, thức thời cao minh.
- [5] Khôn-ngoa thì chớ làm thính,
Lắng nghe để biết rõ mình chưa thông,
Để thêm nhìn rộng xa trông,
Để thêm hiểu biết mà không sai lầm.
- [7] Lòng tôn kính Chúa rất cần,
Là nguồn tri-thức, khởi đầu khôn-ngoa.
Còn ai ngu dốt khô khan,
Chẳng nghe nghiêm-huấn, khôn-ngoa coi thường.

I- Phần Mở Đầu

Những Lời Huấn-Dụ của Khôn-Ngoan

A- Người khôn-ngoan xa lánh bạn xấu

[8] Những lời giáo-huấn của Cha,
Lắng nghe, con chớ bỏ qua khinh thường!

Những lời Mẹ dạy vì thương,
Con đừng gạt bỏ, ấy muôn lời vàng!

[9] Là kiềng đeo cổ cao sang,
Là vòng hoa thắm con mang trên đầu.

[10] Đừng nghe bọn xấu hiểm sâu,
Rủ-rê xúi giục theo nhau làm xấu!

[11] Đừng nghe chúng sẽ bảo rằng:
"Lại đây, chờ sẵn, ta cùng ra tay!

Cả người vô tội lòng ngay,
Ta đều giết hết chẳng sai tên nào.

Dù cho họ chẳng yếu đau,
Ta đều nuốt sống, cho vào âm-ti.

[12-14] Bao nhiêu của cải bất kỳ,
Ta đều chiếm hết lấy đi chẳng trừ,
Đem về chất chật đầy nhà,
Cho người chung hưởng, cùng ta chia phần."

[15] Đừng theo chân chúng, hỡi con,
Hãy xa lánh chúng, giữ hồn sạch trong!

[16] Vì chân chúng lấm máu hồng,
Máu người vô tội, chúng không chạnh lòng.

[17] Kia xem chim chóc ngoài đồng,
Chúng còn biết tránh bầy giăng nữa là!
Này con, con hãy nghe Cha,
Khôn-ngoa, con hãy tránh xa bọn này!
[18-19] Hại người, rồi chúng sẽ hay,
Máu mình chúng lại đổ ngay ấy mà!
Đó là phần số xót-xa,
Chính điều phi nghĩa không tha mạng mình.

B- Đức Khôn-Ngoan Kêu Gọi Người khờ Dại

[20-21] Khôn-Ngoan kêu gọi ngoài đường,
Khôn-Ngoan cất tiếng quảng-trường rền vang,
Giữa nơi náo-nhiệt phố đông,
Giữa nơi thị-trấn, giữa lòng thành-đô:
[22] "Kẻ khờ dại, ngây-ngô u tối!
Các người còn ngu dốt tới bao giờ?
Còn nhạo báng, còn thờ-ơ chế riễu,
Còn khinh khi không hiểu nữa chẳng?
[23] Hãy quay về, nghe ta sửa răn dạy phán!
Nay ta tuôn thần-khí trên đám các người.
Cho các người hiểu rõ những lời ta dạy.
[24] Vì khi ta gọi, các người hết thảy khước từ,
Ta chìa tay, các người đã tảng lờ không biết,
[25] Không chấp nhận lời sửa dạy tha-thiết của ta,
Coi thường mọi lời ta rầy la quả trách.
[26-27] Ta sẽ nhạo cười khi người gặp tai ách kinh hoàng.

Tai-ương ập xuống giữa đàng,
Như cơn bão-tổ tan hoang khôn lường,
Bao nhiêu khốn quẫn đau thương,
Trên người giáng xuống, hết đường chạy xa.

[28] Bấy giờ thiên-hạ kêu ta,

Nhưng ta vẫn chẳng chường ra, đáp lời.

[29-31] Bởi chưng chúng chẳng nhận Người,
Chúng không sợ Chúa, nghe lời ta khuyên;
Thì nay hậu-quả nhãn-tiền,

Chúng ưng chuốc lấy, dĩ-nhiên khỏi bàn.

[32] Vô tâm, bướng-bỉnh, ngu đần,

Ắt là tự diệt, thiệt thân, khổ liền.

[33] Nghe ta, sẽ sống bình yên,

An toàn, chẳng sợ ưu-phiền tai ương.

CHƯƠNG 2

Những Phúc Lành Do Khôn-Ngoan Ban Tặng

[1] Lệnh thầy ban xuống đã lâu,

Nếu con đón nhận khắc sâu trong lòng,

[2] Nếu con biết hướng cõi lòng,

- Theo ơn hiểu biết, theo đường khôn-ngoan,
[3] Nếu con đã biết nài van,
 Xin ơn hiểu biết, tinh-thần quán thông,
[4] Nếu con biết đó là vàng,
 Để đi lòng kiếm kho tàng ấy mau,
[5] Thì con sẽ hiểu thế nào
Là lòng kính Chúa, biết bao vui mừng!
Thì con sẽ hiểu biết rằng:
Chính Người là Chúa quyền-năng thập toàn.
[6] Chính Người ban tặng khôn-ngoan,
 Thông-minh, tri-thức, Người ban tràn đầy.
[7] Hộ-phù cho kẻ lòng ngay,
 Người là khiên thuẫn cho ai có lòng.
[8] Những ai chính-trực, tín-trung,
 Người luôn dìu dắt để không lạc đường.
[9] Bấy giờ con thấy tỏ tường,
 Công-minh, chính-trực là đường vinh-quang.
[10] Một khi tri-thức, khôn-ngoan
 Đã vào chan-chứa đầy tràn hồn con,
Thì con sẽ có bình an,
Thì con sẽ được hân-hoan vui mừng.
[11] Ốc cần-trọng sẽ canh chừng con mãi,
 Trí hiểu biết sẽ dẫn lối con đi.
[12] Sẽ xa lối sống hạ-ti,
 Xa người xấu miệng thị phi nói xàm.
[13] Xa người theo néo tối-tăm,
 Làm điều bất chính manh-tâm gian tà.

- [14] Làm điều tội tệ xấu xa,
Hả-hê điều ác khó mà dung tha.
- [15] Đường đi của chúng quanh co,
Dầy dầy uẩn-khúc, tối mò đêm đông.
- [16] Chúng toan cám dỗ xiêu lòng,
Đàn bà trặc nết chớ hòng dụ con,
Những lời nói ngọt, nói ngon,
Bùi tai chẳng thể làm con yếu lòng.
- [17] Ả kia trắng gió bỏ chồng,
Quên lời giao-ước một lòng sắt son;
- [18] Nhà y hướng cõi âm-hồn,
Nó đi vào chốn tử-thần tiêu vong.
- [19] Ai theo nó sẽ không trở lại,
Chẳng thấy đường về cõi nhân-sinh.
- [20] Con sẽ đi đường công-minh của Chúa
Con sẽ dõng theo lối của chính-nhân
- [21] Vì người hoàn-thiện hiếu-chân
Sẽ còn lưu lại, cư an quê nhà.
- [22] Còn như bất chính tâm tà,
Phải ra khỏi xứ lìa xa quê mình.

CHƯƠNG 3

A- Thái-Độ Với Đức Chúa

- [1] Những lời giáo-huấn của ta,
Con đừng quên lãng, bỏ qua khinh nhờn!
Điều ta huấn-lệnh cho con,
Con lo thực-hiện cho tròn, nghe con!
- [2] Rồi con sẽ được bình an,
Tháng năm trường-thọ đầy tràn phúc vinh.
- [3] Ước chi tín-nghĩa ân-tình,
Như kiềng đeo cổ bên mình con luôn,
Ước chi con chẳng hề quên,
Nhưng hằng ghi khắc luôn luôn trong lòng!
- [4] Chẳng riêng được Chúa Quan-Phòng,
Người đời cũng vậy, một lòng thương con.
- [5] Đừng cho rằng có trí khôn,
Mà không cậy Chúa, không cần Chúa đâu!
- [6] Con đi, Người sẽ dẫn đầu,
San bằng chướng ngại, phá rào cản con.
- [7] Con đừng tự-thị mình khôn,
Lánh xa sự dữ, hãy tôn kính Người!
- [8] Đó là thuốc chữa tuyệt-vời,
Cho con cứng cáp, dẻo-dai thân hình.
- [9] Hoa màu, tài-sản của mình,
Hãy dâng lên Chúa mà vinh danh Người!

- [10] Rồi kho lẫm sẽ chẳng vơi,
Lúa thơm, rượu ngọt, ôi thôi, lại đầy!
- [11] Khi Người khiển-trách la rầy,
Ấy là sửa dạy, chớ hay khinh thường!
- [12] Ấy là vì Chúa yêu thương,
Dem tình phụ-tử vốn thường dạy con.

B- Niềm Vui Của Người Khôn-Ngoan

- [13] Phúc thay ai được khôn-ngoan
Để thêm hiểu biết luận bàn xét suy!
- [14] Bạc vàng nào có quý chi?
Bạc vàng đâu dám so bì khôn ngoan!
- [15] Trân-châu, bảo ngọc, dầu muôn,
Cũng không sánh nổi, kém hơn, sao bằng!
- [16] Khôn ngoan, tả hữu hai đàng
Một bên phú-quý, một đặng trường-sinh.
- [17] Đường khôn-ngoan: hành-trình phối-phối,
Lối khôn-ngoan là lối bình-an.
- [18] Phúc ai nắm được khôn-ngoan,
Nắm cây sự sống, ấy nguồn phúc tiên!
- [19] Chúa dùng khôn-ngoan đặt nền trái đất
Người dùng hiểu biết thiết lập tầng trời.
- [20] Chính nhờ tri-thức của Người,
Vực sâu khai mở, mây trời đổ mưa.
- [21] Khôn-ngoan, cần-trọng: khó mua,
Con nên gìn-giữ chẳng thừa-thốt lòng.

- [22] Là kiềng đeo cổ vàng ròng,
Là nguồn sự sống cho lòng hân-hoan.
- [23] Rồi con sẽ bước an toàn,
Chân không hề vấp, vững-vàng con đi.
- [24] Con không khiếp sợ tí gì,
Ngả lưng nằm xuống, ắt thì ngủ ngon.
- [25] Con đừng kinh-hãi, hoảng hồn
Mỗi khi tai ác đập-dồn tấn-công.
- [26] Giữ con khỏi mắc bẫy tròng,
Chúa luôn bên cạnh quan-phòng gìn con.
- [27] Khi con có thể làm ơn,
Con đừng từ chối chẳng cần đăn-đo.
- [28] Hễ cho ngay được, thì cho,
Chẳng cần khất hứa, hẹn chờ ngày mai.
- [29] Con đừng mưu hại một ai,
Cùng con đang sống những ngày thanh-thời!
- [30] Cũng đừng gây-gổ với ai,
Khi mà họ chẳng nặng lời với con!
- [31] Đừng phân-bì kẻ bạo tàn,
Cũng đừng theo chúng, chọn đảng chúng đi!
- [32] Vì Người ghét kẻ gian-phi,
Còn ai chính-trực, Người thì kết thân.
- [33] Người chúc dữ cho những quân thất đức,
Chúc lành cho kẻ chính-trực, lòng ngay.
- [34] Người nhạo báng những ai hay nhạo báng,
Kẻ khiêm nhường, Người mau chóng thi ân.

[35] Khôn ngoan, Người sẽ dành phần,
Ban cho được hưởng đầy tràn vinh quang.
Còn ai khờ dại kiêu-căng,
Thì phần nhục-nhã phải mang ê-chề.

CHƯƠNG 4

ĐỂ CHO ĐỨC KHÔN-NGOAN HƯỚNG-DẪN

[1] Con ơi,
Đây lời nghiêm-huấn của cha,
Lắng tai nghe lấy để mà hiểu hơn!
[2] Lời ta quý giá vô ngần,
Con đừng sao lãng, rất cần cho con.
[3] Lúc ta tuổi hầy còn non,
Mẹ cha yêu quý như con một Người.
[4] Lời cha, ta vẫn nhớ đời,
Dạy rằng:
Con hãy nhớ lời cha đây!
Nếu con tuân giữ lệnh này,
Thì con được sống những ngày bình-an.

[5-6] Hãy mua hiểu biết, khôn-ngoan!
Khôn-ngoan gìn giữ cho con suốt đời,
Nếu con trân quý không ngơi,
Khôn-ngoan che chở, chẳng rời con đâu!
Lời cha, phải nhớ từng câu,
Khôn-ngoan, phải giữ trong đầu con luôn!

[7] Thoạt tiên muốn có khôn-ngoan,
 Hãy mua hiểu biết bằng muôn gia-tài!

[8] Nếu con gẫn bó không rời,
Khôn-ngoan đem lại cho đời vinh-quang;
Nếu con tôn trọng khôn-ngoan,
Thì con sẽ được hoàn-toàn tán-dương.

[9] Cho con đội mũ long-vương,
 Cho con ngọc-miền ánh dương huy-hoàng.

[10] Tháng năm con muốn cứu-trường,
 Con nên nhận biết tỏ-tường lời cha,

[11] Dạy con xa lánh đường tà,
 Dạy cho con biết đâu là khôn-ngoan?

[12] Chân con sẽ bước thênh-thang,
 Dù con có chạy cũng không ngã nhào.

[13] Hãy bám chắc vào lời huấn-dụ,
Hãy cố gắng mà giữ không lơ!
Để luôn tuân lệnh, vâng lời,
Đó là lẽ sống cuộc đời của con!

[14] Con đừng vào nẻo ác-nhân,
 Đường tà, con chớ lại gần, hãy xa!

- [15] Con đừng rẽ lối băng qua,
Quay tìm lối khác, đi ra ngay liền.
- [16] Vì chưng chúng chẳng ngủ yên
Nếu chưa làm được những điều xấu-xa,
Không sao chợp mắt ngủ gà,
Nếu chưa dụ được người ta làm càn.
- [17] Vì chưng bánh chúng vẫn ăn,
Là điều thất đức, dối gian, gạt lường,
Vì chưng rượu chúng uống thường,
Là điều tàn-ác, bạo-cuồng hành-hung.
- [18] Đường ngay rục ánh hừng đông,
Huy-hoàng chính ngộ vẫn không lu-mờ.
- [19] Lối vào tằm-tối đường tà,
Ác-nhân không biết sẽ va vật gì.
- [20] Lời ta con chú ý đi!
Lắng tai nghe kỹ, khắc ghi vào lòng:
- [21] Lời ta, con hãy dối trông,
Đừng rời, hãy giữ đáy lòng con luôn!
- [22] Lời ta sức sống trào tuôn,
Ai tìm sẽ được hoàn-toàn mạnh an.
- [23] Hãy gìn giữ kỹ tim con,
Nơi đây nguồn sống tinh-thần sinh ra.
- [24] Lời nào gian dối, hãy xa,
Đuổi xua miệng lưỡi điêu-ngoa, lọc-lừa.
- [25] Đôi mắt trông, hãy đưa phía trước,
Ánh mắt nhìn, hãy hướng thẳng băng!

[26] Đường đi san lấp cho bằng,
Ước chi lối bước, nẻo đàng bình-an!

[27] Quẹo quanh phải, trái, đừng, con!
Tránh xa điều xấu, giữ chân an-toàn.

CHƯƠNG 5

Xa Lánh Người Đàn Bà Trắc-Nết Sống Chung-Thuý

[1] Này con, hiểu biết của ta,
Lắng nghe, con chớ bỏ qua khinh nhờn!

Này con, hãy chú tâm hơn,
Nơi ta vốn sẵn đây tràn khôn ngoan!

[2] Để con cân nhắc, lo toan
Như người hiểu biết, mỗi lần nói-năng.

[3] Này con, con có biết chăng?
Đàn bà trắc-nết gió trăng, cất lời,
Tiết ra mật ngọt đầu môi,
Miệng trơn dầu mỡ, ôi thôi, bồ-hòn!
Khổ-qua chẳng thể đặng hơn,
Như gươm hai lưỡi, con cần phòng thân.

[4] Cối âm, nó đặt đôi chân,
Thăng vào cối chết, tử-thần chờ trông.

- [5] Đường vào sự sống chẳng mong,
Nó đi lạc lối mà không biết gì.
- [6] Giờ con chớ có bỏ đi,
Hãy nghe ta nói mỗi khi yêu cầu.
- [7] Thấy nhà nó có lối vào,
Chớ mon-men tới, cắm đầu chạy xa!
- [8-10] Kéo con lại nộp cửa nhà,
Cho thiên-hạ hưởng, tha hồ giàu hơn.
Kéo bao năm tháng đời con,
Danh thơm để kẻ bạo-tàn lấy đi.
- [11-13] Thân con tàn lụi một khi,
Con đành trách phận, lâm-ly than rằng:
"Than ôi! Tôi chẳng tuân vâng,
Khinh thường nghiêm-huấn Người hăng dạy tôi."
Than ôi! Tôi chẳng nghe lời,
Các thầy dạy bảo, để đời nát tan!
- [14] Nay trong hội-nghị, cộng-đoàn,
Tôi đành phải chịu muôn vàn đớn-đau."
- [15] Giờ con hãy uống nước trào
Tuôn từ bồn chứa, giếng đào của con!
- [16] Đừng cho mạch nước chảy tràn,
Đừng cho dòng nước tràn lan ra đường!
- [17] Nước này riêng giữ dùng thường,
Đừng cho người lạ đòi nhường dùng chung!
- [18] Ước chi được Chúa khoan-dung
Chúc lành nguồn suối nước trong con dùng!

Để bên vợ trẻ sánh cùng,
An vui hạnh-phúc thủy-chung sáng chiều!
[19] Nàng là thực-nữ đáng yêu,
Như nai rừng vắng, điểm-kiều sơn-dương.
Ước chi nhan sắc nỡn-nường,
Làm con vui sướng, luôn luôn thoả lòng.
Ước chi tình-cảm của nàng
 Làm con ngây-ngất chẳng ngừng đắm say!
[20] Nay con, sao lại đổi thay,
 Ôm người nữ lạ, mê say vợ người?
[21] Chúa nhìn biết rõ mười mười,
 Đường đi, lối bước mọi người ra sao.
[22] Ác-nhân sẽ vướng mắc vào
 Bẫy giăng tội nó tự đào hố chôn.
[23] Nó rồi sẽ gặp tử-thần,
 Vì ngu quá đổi, bước chân lạc đường.

CHƯƠNG 6

A- Sự Bảo-Lãnh Thiểu Khôn-Ngoan

[1] Nếu con bảo lãnh cho ai,
 Hay là kết ước, hẹn ngày thực thi;
[2-3] Nếu con bị kẹt điều chi,
 Như làm chẳng được, một khi thi-hành,

Nếu con chẳng thể dối quanh,
Vì lời trót nói rành rành còn đây.
Thì con phải làm điều này:
Van xin lạy lục quấy rầy người ta,
Bởi lời con đã nói ra,
Con cần phải gỡ, để mà thoát nguy.
[4] Con đừng chớp mắt, khép mi,
Điềm-nhiên nghĩ chẳng có chi mà cần!
[5] Hãy tìm mọi cách thoát thân,
Như linh-dương thoát bẫy dòn khắp nơi,
Hãy tìm cách gỡ rồi bời,
Như chim thoát lưới bởi người giăng ra.

B- Người Biếng Nhác Và Con Kiến

[6-7] Những ai biếng nhác, lại coi!
Ly-ti đàn kiến coi mò khôn-ngoa.
Chẳng cần lãnh-đạo lo toan,
Chẳng cần tướng tá, quân, quan, điều-hành.
[8] Những ngày khô ráo nắng hanh,
Thức ăn tích-trữ để dành ngày mưa.
Chờ khi gặt hái tới mùa,
Thu gom lương thực phòng ngừa mai sau.
[9] Hỡi người biếng nhác, dậy mau!
Dậy mà kiếm sống, cố sao còn nằm?

[10] Khoanh tay một chút nghỉ làm,
 Ngủ thêm một chút, phải cam đói dài.
[11] Cái nghèo chẳng đợi một ai,
Đến như tên trộm rình hoài xông vô.
Bần cùng ập đến chẳng chờ,
Như mang vũ-khí ai ngờ được đâu!

C- Người Xảo-Trá

[11] Kìa tên gian ác, xấu-xa,
 Rảo quanh, nói chuyện điêu-ngoạ, lọc-lừa.
[12] Khều chân, mắt nháy, liếc đưa,
 Ngón tay ra hiệu khó ưa quá chừng!
[14] Âm-mưu chước quỷ trong lòng,
 Nó luôn gây mối bất đồng, ly tan.
[15] Nên tai-họa đến bất thần,
 Vô phương cứu chữa, suy tàn thấy ngay.

D-Bảy Điều Thiên-Chúa Ghê Tởm

[16] Nếu sáu điều đã làm Chúa ghét gớm,
 Thì bảy điều Người ghê tởm làm sao!
[17-18] Con mắt kiêu-kỳ, tự cao, phách-lối,
Miệng cất lời là lưỡi nói điêu-ngoạ,
Bàn tay vấy máu người ta vô tội,
Lòng tính những chuyện tội lỗi xấu xa,
Chân vội-vàng theo đường tà nẻo ác,

[19] Gieo bất hoà làm anh em xung-khắc,
Làm chứng dối, nói bịa đặt, khai gian.

E- Cha Tiếp-Tục Nhẫn-Nhủ Con

[20] Những lời răn dạy của cha,
Giữ tuân, con chớ bỏ qua khinh thường!
Những lời mẹ dạy vì thương,
Con đừng gạt bỏ, ấy muôn lời vàng!

[21] Con nên ghi khắc trong lòng,
Con đeo nơi cổ cho hồng khỏi quên;

[22] Khi con cất bước tiến lên,
Lời vàng dẫn lối đi trên đường đời;
Khi con nằm xuống nghỉ-ngơi,
Lời vàng gìn-giữ, con thời ngủ yên;
Khi con vừa thức dậy liền,
Lời vàng trò-chuyện, hàn-huyên tâm-tình.

[23] Lời vàng ánh sáng lung-linh,
Là đèn soi bước hành-trình cho con,
Lời vàng quả trách bảo-ban,
Là đường sự sống bình-an, thái-hoà.

[24] Đàn bà phụ nghĩa, trắng hoa,
Ngọt ngon biết mấy khó mà dụ con,
Lời vàng gìn giữ con khôn,
Khỏi tay phụ-nữ bỏ con rẫy chồng.

[25] Nó xinh, con chớ xiêu lòng!
Nó nhìn tình-tứ, con đừng si mê!

- [26] Vì chưng gái điếm tí-tê,
Chỉ đòi ổ bánh, chẳng mê đèo bông,
Vớ người phụ-nữ có chồng,
Đời con cao quý trôi sông, sống sinh.
- [27] Nào ai giấu lửa trong mình,
Mà không cháy áo, thân lành được không?
- [28] Nào ai dẫm phải than hồng,
Mà chân không bỏng, nổ tròn con người?
- [29] Những ai gằn gửi vợ người,
Tránh sao miệng tiếng chê cười được chẳng?
Những ai nằm ngủ với nàng,
Ắt rồi cũng sẽ bị trừng-phạt ngay.
- [30] Ai khinh kẻ đói cướp ngày,
Chộp nhanh miếng bánh, lèn đầy bụng không?
- [31] Nhưng khi tay nó bị còng,
Trong nhà của cải nộp không còn gì,
Người ta lấy hết đem đi,
Bắt đền gấp bảy, mong gì giảm khinh?
- [32] Đàn ông lén-lút ngoại-tình,
Chẳng còn lý-trí, đời mình tiêu-vong,
- [33] Bị đòn, tiếng xấu phải mang,
Ô-danh nhục-nhã chớ hồng xoá tên.
- [34] Người chồng sẽ nổi cơn ghen,
Trả thù không xót, hấn bèn thẳng tay.
- [35] Đền bù, hấn khước-từ ngay,
Bao nhiêu quà-cáp, mảy may chẳng thềm

CHƯƠNG 7

[1] Lời ta, giữ lấy con ơi!

Hãy luôn ấp-ủ tận nơi đáy lòng!

[2] Lệnh ta, con hãy tuân vâng,
Cho con sự sống con hằng khát mong.

Lời ta răn dạy hết lòng,
Con nên giữ kỹ như tròn con người.

[3] Dạy con ta đã hết lời,
Hãy chôn tâm-khảm, chẳng rời, khôn lay!

Con đeo vào các ngón tay,
Để con nhớ mãi đêm ngày chẳng quên.

[4] Đây con, hãy gọi khôn-ngoan:
Xưng em, kêu chị, thói quen một nhà!

Này con, con hãy nghe ta,
Hãy xem hiểu biết như là bạn thân!

[5] Để con sẽ được an tâm,
Khỏi tay phụ-nữ loạn-dâm thả lòng,
Đàn bà trặc-nết có chông,
Ni-non, con chẳng vào tròn ngã sa.

[6-8] Qua phen cửa sổ nhìn ra:
Giữa đoàn người trẻ rất là ngây thơ,
Ta nhìn thấy gã đại khờ,
Đi vào cuối hẻm tới nhà bà ta.

[9] Khi đêm tối, lúc chiều tà,
Người đàn bà ấy chạy ra đón chàng,

Cứ nhìn nhan-sắc, phục-trang,
Rõ là gái điểm mang lòng mưu gian.
[11] Loại người phóng-đãng bất cần,
Mặt chai, chẳng chịu chôn chân ở nhà,
[12] Ở nơi góc phố vườn hoa,
Chỗ nào cũng thấy ả ta rình chờ.
[13] ả giơ bộ mặt trơ trợt,
Ôm chàng hôn hít, tình bơ nói rằng:
[14] "Tạ ơn, em đã khẩn dâng,
Hôm nay em phải xin vâng giữ lời.
[15] Nên em ra đón, anh ơi,
Kiếm hoài, nay gặp, xin mời anh vô!
[16] Giường em trải nệm nấy giờ,
Nệm màu Ai-Cập vẫn chờ anh đây.
[17] Giường em thơm ngất, thơm ngây,
Dầu thơm nhục-quế tắm đầy nệm êm,
Tắm hương mộc-dược ngát thơm,
Tắm hương lô-hội giường nằm thanh-thơi.
[18] Vào đi, tận-hưởng, anh ơi!
Thâu đêm tới sáng cho đời lên hương.
Ta cùng say ngất yêu-đương,
Men tình hạnh-phúc Nghê-Thường tiên-nga.
[19] Chồng em nay đã đi xa,
Đến rằm ả mới về nhà với em.
[20] ả ta nói ngọt ru êm,
Anh chàng nghe lọt, lặng im xiêu lòng.

[21] Bèn đi theo ả vào trong,
Thế là ả đã bẫy tròng nai tơ.
Anh chàng thật ngốc như bò,
Con bò đi lạc vào lò sát sinh.

[23] Đến khi tên nỏ thành-linh
Trúng tim chim lạc, giật mình mới hay:
Thì ra mắc bẫy mụ này,
Nhưng, ôi, biết thế, thì nay muộn rồi!

[24] Vậy giờ đây, các con ơi!
Lắng nghe ta dạy, tuân lời của ta!

[25] Đừng mềm lòng kéo ngã sa!
Đừng lạc vào lối đàn bà ấy đi!

[26] Vì nàng, bao kẻ sụp suy,
Dẫu hùng cũng gục chỉ vì cô ta.

[27] Nhà cô nào có ở xa,
Đường vào âm phủ ấy là nhà cô.
Nhà cô ngay ở trên bờ
Vực sâu thăm-thẳm: kinh-đô Tử-Thần.

CHƯƠNG 8

A- Đức Khôn-Ngoan Tiếp-Tục Kêu Gọi

[1] Khôn Ngoan đã chẳng cất lời,
Quán-Thông Hiểu Biết chẳng mời đó ư ?

[2-3] Khôn-Ngoan đứng các ngã tư,
Dọc đường, ngay cổng dẫn vô cửa thành.
Trên cao chót vót tháp canh,
Khôn-Ngoan lớn tiếng âm thanh vang trời:
[4] "Ta nay mời gọi người đời,
Lắng nghe ta nói, các người nghe đây!
[5] Hỡi ai còn dại thơ ngây,
Học sao cho được đức dày tinh-khôn!
Hỡi ai nông cạn ngu đần,
Học cho biết những điều cần phải chẳng!
[6] Hãy nghe ta nói lời vàng,
Lời ta cao quý, dẫn đường thẳng ngay!
[7] Ta ưa sự thật điều hay,
Miệng ta vốn ghét điều sai, gian tà.
[8] Mọi lời ta đã nói ra,
Chẳng gì sai lạc, mập-mờ, quanh-co.
[9] Những ai am hiểu lời ta,
Thầy đều nhận biết đó là chính-danh.
Với người hiểu biết thông-minh,
Lời ta chính-trực, công-bình, thẳng ngay.
[10] Hãy ghi những huấn-lệnh này!
Vàng ròng sao sánh cho tà lời ta?
Khôn-ngoan, hiểu biết của ta,
Hãy cầm cho chắc hơn là kim ngân!
[11] Khôn-ngoan hơn cả trân-châu,
Kim cương, ngọc báu chẳng sao sánh bằng

B- Đức Khôn-Ngoan Tự Ca Ngợi

- [12] Chính ta là Đức Khôn-Ngoan,
Bạn cùng Tri-Thức biết đàng tới lui.
- [13] Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Những điều độc ác phải thời tởm kinh.
Những lời trá trở gian manh,
Kiêu-căng, ngạo-mạn, cậy mình khoe-khoang,
Thói quen lối sống bất lương,
Dối trá gạt lường, ta ghét đảng cay.
- [14] Thành-công ta nắm trong tay,
Vì ta mưu trí, kể hay tuyệt-vời,
Vì ta hiểu biết hơn đời,
Ta đầy sức mạnh khắp nơi phải nhường.
- [15] Nhờ ta, thủ-lãnh, quân vương,
Biết cai trị nước, biết đường trị dân.
- [16] Nhờ ta, thủ-lãnh, quan quân
Biết đường điều-khiển, xử phân công-bằng.
- [17] Ai yêu ta cả tấm lòng,
Thì ta yêu lại, ta không phụ tình.
Ai tìm ta, dẫu liều mình,
Ta tìm tức khắc, chớ rình gặ ta!
- [18] Bên ta: phú-quý, vinh-hoa
Lâu bền thịnh-vượng thật là cao sang!
- [19] Cửa ta, hoa lợi mùa màng,
Quý hơn bạc thật, vàng ròng mới tinh.

[20] Ta đi trên lối công-bình,
Men theo chính-trực công-minh, thẳng đường.
[21] Để ta ân thưởng giàu sang
Cho bao nhiêu kẻ sẵn-sàng yêu ta.
Gia tài của họ thêm ra,
Kho tàng của họ trong nhà đầy thêm.

C- Đức Khôn-Ngoan Trong Công-Trình Sáng-Tạo

[22] Trước khi tạo dựng đất trời,
Ta là tác-phẩm của Người đầu tiên.
[23] Đồi đồi từ trước khởi-nguyên,
Địa-cầu chưa thấy đất liền hiện ra,
Chính Người đã tấn phong ta.
[24] Khi chưa thấy nước bao la,
Vực sâu chưa có, đã sinh ta rồi.
[25] Khi chưa thấy có núi đồi,
Đồng gò chưa hiện, ta thời đã sinh.
[26] Trước khi bụi đất thành hình
Làm nên vũ-trụ, ta sinh ra rồi.
[27-29] Khi Người thiết-lập cõi trời,
Vòng tròn trên vực, tay Người vẽ ra,
Thì Người đã dựng nên ta.
Tụ mây trên cõi cao xa,
Cho nguồn nước vọt lên từ vực sâu.
Phân ranh giới biển đặt vào,

Người cho dòng nước chẳng trào được đâu;
Làm nền cho đất địa-cầu.
Thì ta hiện-hữu từ lâu trước rồi.
[30-31] Như tay thợ cả bên Người,
Là niềm hoan-lạc không nguôi của Người;
Ngày ngày chẳng ngớt tiếng cười,
Ta vui chơi trước mặt Người luôn luôn.
Ta vui trên cõi trần-hoàn,
Vui cùng nhân-loại tuyệt-luân của Người.

C- Lời Kêu Gọi Khẩn-Thiết

[32] Các con giờ hãy lắng tai!
Phúc ai theo lối ta nay chỉ đường!
[33] Muốn khôn thì chớ coi thường,
Nghe lời nghiêm-huấn mà đừng bỏ qua.
[34] Phúc ai nghe lấy lời ta,
Ngày ngày canh thức trước nhà của ta,
Ở ngay ngưỡng cửa vào ra,
Luôn luôn túc-trực chẳng xa bao giờ!
[35] Phúc ân Chúa sẽ ban cho,
Vì tìm sự sống, ấy là tìm ta.
[36] Còn ai phạm đến danh ta,
Ấy là tự hại, khó mà thứ-tha.
Còn ai mà đã ghét ta,
Là yêu sự chết, ấy là diệt vong.

CHƯƠNG 9

A- Đức Khôn-Ngoan Tiếp-Tục Kêu Gọi

- [1] Khôn-Ngoan xây cất nhà mình,
Dựng lên bảy cột đẹp xinh bội phần.
- [2] Người pha chế rượu đầy tràn.
Ngả con thú vật, dọn bàn đãi ăn.
- [3] Người sai tì-nữ gia-nhân,
Đi mời thực-khách xa gần đến mau.
Vào thành lên các chốn cao,
Người la lớn tiếng kêu gào khắp nơi:
- [4-5] “Lại đây, hết thầy các người!
Lại đây, tất cả các người ngây-thơ!
Hỡi người ngu dốt dại khờ,
Đến mà ăn bánh, ta chờ các người!
Rượu ta pha chế, ta mời
Các người từ bốn phương trời tới đây!
- [6] Nếu thôi khờ dại thơ-ngây,
Các con được sống những ngày thành thời.
Chọn đường hiểu biết mà noi,
Các con sẽ được sống đời an vui!

B- Chống Hạng Ngoan-Cổ

- [7] Rắn tên ngoan-cổ nhạo người,
Con đành chuốc lấy tiếng cười vào thân.

Dạy người hung bạo, ác gian,
Thì con bị nó chửi tràn, chẳng tha.
[8] Với tên ngoan-cổ, chớ la!
Coi chừng nó sẽ trả thù ghét con!
Hãy nên chê trách người khôn!
Người ta chẳng ghét, lại còn biết ơn.
[9] Hãy nên giáo-huấn người khôn,
Người khôn sẽ được khôn hơn ngàn lần.
Dạy người chính-trực khoan-nhân,
Họ càng hiểu biết bội phần, con ơi!
[10] Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Là điều tiên-quyết cho người khôn-ngoa.
Biết nhìn Đấng Thánh Chí-Nhân,
Mới là thật biết, thập phần hiểu sâu.
[11] Nhờ ta, con được sống lâu,
Tăng thêm tuổi thọ, sợ đâu tuổi già!
[12] Biết khôn, con hưởng tối-đa,
Không khôn, gánh hoạ xảy ra một mình.

C- Mụ Khờ Dại Cũng Lên Tiếng Mời Mọc

[13] Dại Khờ là mụ ồm-ào,
Là người dẫn-độn, mụ nào biết chi!
[14] Mụ ngồi bên cửa nhà y,
Trong thành, ngồi ghế chân quỳ, trên cao.
[15] Mụ ta đon-đả mời chào,
Mụ mời hết thầy người nào đi qua:

[16] “Lại đây, hãy đến với ta,
Lại đây, hỡi kẻ ngây-thơ xa gần!”

[16] Mụ ta bảo kẻ ngu đần:
“Thèm ăn muốn uống, chẳng cần hỏi-han,
Bánh mà ăn vụng mới ngon,
Nước mà uống lén, ngọt hơn nước thường.”

[17] Nhưng nào ai có thể lường,
Âm-hồn lảng-vảng dễ thường đầu đây.
Nhưng nào biết có ai hay:
Khách mời đến chốn lưu-đày âm-ti?

CHƯƠNG 10

II-Bộ Sưu Tập Thứ Nhất

Các Châm-Ngôn Của Vua San-Môn (Sa-Lô-Môn)

[1] *Châm Ngôn Của Vua San-Môn.*

Con khôn cha sẽ vui lòng,
Con mà dại dột, mẹ không vui gì.

[2] Của mà phi-nghĩa ích chi!
Ở cho công-chính, ắt thì sống vui.

[3] Chúa không để phải đói dài,
Những phường gian ác, Người thời bỏ quên.

- [4] Kẻ lười phải chịu nghèo hèn,
Người siêng sẽ được bội phần giàu sang.
- [5] Đến hè, thu-hoạch mùa-màng,
Để lo tích-trữ, rõ-ràng là khôn;
Nhục thay cho những đứa con,
Tới mùa gặt hái mà còn trùm chần!
- [6] Những người chính-trực nghĩa-nhân,
Trên đầu được Chúa ban ơn chúc lành.
Những tên độc ác, gian manh,
Miệng thì độc-địa, chỉ rình nói gian.
- [7] Người ngay thì được ngợi khen,
Kẻ gian nào có ai thềm nhớ tên.
- [8] Khôn-ngoan biết nhận lời răn,
Miệng nào ngu dại phải dẫn mặt ra.
- [9] Kẻ đi dẫu có quanh co,
Trước sau cũng bị người ta biết liền;
Còn ai công-chính thanh-liêm,
Thế nào cũng được điề-nhiên an toàn.
- [10] Kẻ nào nheo mắt ý gian,
Là người đem đến muôn vàn ưu-tư.
Người nào thẳng-thắn rầy la,
Là người đem lại cho ta an-hoà.
- [11] Miệng người ngay chính thật-thà,
Là nguồn sự sống, là nhà tình thương.
Miệng người độc ác bất lương
Luôn luôn ẩn chứa bạo-cuồng vũ-phu.

[12] Ghen-tương đố-ky, hận-thù,
Sinh ra cãi lộn chả trừ một ai.
Tình yêu mà được triển-khai,
Sẽ quên hết mọi sót sai lỗi lầm.

[13] Người sáng suốt chẳng nói xàm.
Trên môi đã sẵn tiếng thàm khôn-ngoan.
Kẻ nào ngu dốt nói càn,
Thì cần phải có roi đòn xuống lưng.

[14] Người khôn học hỏi chẳng dừng,
Trau giồi hiểu biết thêm càng tinh-thông.
Kẻ ngu lắm miệng, bốc đồng,
Tự mình rước họa, bẽ-bàng đến mau.

[15] Gia-tài sản-nghiệp người giàu,
Là thành kiên-vững ngỗ hầu bền lâu.
Cảnh nghèo thiếu-thốn ập vào
Khiến người yếu thế ngã nhào tiêu-vong.

[16] Người ngay tận-lực lao công,
Làm nên sự sống, thêm lòng vị-tha.
Những gì kẻ ác kiếm ra,
Càng thêm phương-tiện để mà ác hơn.

[17] Người nào vâng giữ giới răn,
Là theo đường sống rất gần chẳng xa.
Kẻ nào khinh rẻ lời ta,
Chẳng nghe lời dạy, ắt là lạc thôi.

[18] Lòng thù ghét ở trên môi,
Chẳng che giấu được những lời dối gian.

Những lời bỏ vạ vu oan,
Là lời của kẻ hoàn-toàn ngu-si.
[19] Nói nhiều mà chẳng nghĩ suy,
Sẽ nhiều vấp phạm nhiều khi chẳng ngờ.
Cát lời thì phải đấn-đo,
Nói năng thận-trọng mới là người khôn.
[20] Lưỡi người ngay chính nghĩa-nhân,
Nói ra quý tựa kim ngân vàng ròng.
Còn như kẻ dữ chớ hòng,
Nói ra chẳng đáng một đồng xu con.
[21] Mọi người ngay chính, nghĩa-nhân,
Nói ra nuôi sống muôn dân được nhờ.
Còn như những kẻ đại khò,
Chết vì ngu dốt, nói mà chẳng suy.
[22] Nếu ta phú-quý phát huy,
Phúc lành được vậy là vì Chúa ban.
Chứ ta vất-vả nhọc-nhần,
Dẫu nhiều cũng chẳng thêm phần chi vô.

[23] Những tên ngu dại điên rồ,
Lấy điều làm ác làm trò giải khuây.
Còn người hiểu biết tràn đầy,
Thú vui là biết dùng tài khôn-ngoan.
[24] Những tên thâm-độc, ác gian,
Gặp ngay điều chúng vẫn quen hải-hùng.
Điều người công-chính ước mong,
Mong gì sẽ được như lòng ước-ao.

[25] Cuồng-phong bão tố ào ào,
Ác-nhân biến mất, đâu nào còn ai?
Nhưng người công-chính lòng ngay,
Sẽ bền vững mãi tháng ngày muôn năm.
[26] Khói cay mắt, giấm ghê răng,
Kẻ lừa dối cũng vậy, bực lòng người sai.

[27] Chúa cho trượng-thọ những ai
Thành-tâm kính Chúa, lòng ngay sợ Người.
Người cho rút ngắn tuổi đời,
Nhưng ai lòng ác miệng môi giả hình.
[28] Những người liêm-chính trung-trinh,
Ước mong của họ sẽ thành hân-hoan.
Còn như với kẻ ác gian,

Ước mong của chúng tiêu tan tức thì.

[29] Theo đường lối Chúa dẫn đi,
Là thành kiên-vững chớ che người lành;
Thế nhưng với bọn gian-manh,
Đây là chỗ chúng tan-tành diệt-vong.

[30] Những người ngay thẳng có lòng,
Chẳng hề nao-núng ruỗi-rong muôn đời.
Còn ai gian ác hại người
Sẽ về vui sống ở nơi quê mình.

[31] Miệng người công-chính ngay lành,
Cắt lời là nói chân-tình, khôn-ngoan.
Còn như lưỡi lừa ác gian,
Chóng chầy cũng sẽ chẳng còn, cắt luôn.

[32] Môi người ngay chính khôn-ngoa,
Nói điều đáng nói, chẳng buồn lòng ai.

CHƯƠNG 11

- [1] Cân gian Chúa ghét vô cùng,
Dùng cân chính xác Người từng vẫn khuyên.
- [2] Kiêu-căng, ô nhục gấn liền,
Khôn-ngoa luôn ở cạnh bên khiêm-nhường.
- [3] Thanh-liêm trong sạch dẫn đường,
Cho người chính-trực hiền-lương theo cùng.
Mưu-mô của kẻ gian-hùng
Sẽ dẫn chúng tới đường cùng diệt-vong.
- [4] Trong ngày thịnh-nộ uy-phong,
Kho tàng của-cải thật không ích gì.
Theo đường công-chính mà đi,
Là đường duy-nhất thoát nguy tử-thần.
- [5] Sống đời trọn hảo chính-nhân,
Đức công-chính giúp dẫn thân thẳng đường.
Còn ai độc ác gạt-lường,
Sẽ sa chính bẫy bắt lương của mình.
- [6] Những ai chính-trực công-minh
Đức công-chính sẽ cứu mình thoát nguy.
Còn ai lừa đảo gian-phi
Sẽ sa chạm bẫy chỉ vì tham-lam.

[7] Niềm hy-vọng của ác-nhân,
Khi thần chết gọi, tiêu tan theo mình.
Cậy trông của cái gian-mạnh,
Khi thần chết gọi, tan thành khói sương.

[8] Những khi gặp nạn tai-ương,
Người nào công-chính có đường thoát thân.
Còn như những kẻ ác-nhân,
Sẽ không tránh khỏi thể chân thay vào.

[9] Lưỡi quân vô đạo mời chào,
Giả nhân, giả nghĩa hại bao nhiêu người!
Còn người ngay chính, thức thời
Nên nhờ tri-thức mà đời thoát nguy.

[10] Chính-nhân thịnh-đạt vinh-quy,
Cả thành hoan-hỷ tứ vi reo mừng
Ác-nhân bị diệt đến cùng,

Khắp nơi ai cũng hài lòng hò la.

[11] Người lành chúc phúc mọi nhà,
Cả thành thịnh-vượng thực là cao sang.
Ác-nhân mở miệng ngang-tàng,
Cả thành sụp đổ, tiêu-vong tức thì.

[12] Những ai vốn thiếu lương-tri,
Mới hay dè bĩu, khinh khi mọi người.
Người giàu hiểu biết hơn đời,
Làm tinh ngậm miệng, mở lời dẫn-đo.

[13] Kẻ hay thèo-lẻo lê-la,
Người ta giữ kín chưa dò đã khai.

Còn người tín-cần kín lời,
Đố ai moi được chuyện đời riêng tư?
[14] Thiếu người lãnh-đạo tài ba,
Nhân-dân phân-hoá, quốc-gia suy tàn.
Có nhiều cố-vấn họp bàn
Kiện-toàn quốc-sách, nước non an-bình.
[15] Gặp người lạ, hãy làm thình,
Đừng ra bảo-lãnh, thiệt mình hoạ đeo!
Không ưa kết-ước giao-kèo,
Không lo tai-họa sẽ đeo vào người.
[16] Cứ chi sắc nước hương trời,
Đàn bà thủy-mị được người mến thương.
Đàn ông gan dạ can-trường,
Nhờ giàu nghị-lực, dễ-dàng giàu sang.
[17] Người nào nhân-hậu, có lòng,
Sẽ mưu lợi ích ở cùng bản thân.
Kẻ nào tàn-nhẫn, bất nhân,
Sẽ gây tổn hại khổ thân cho mình.

[18] Người gieo chính-trực công-minh,
Sẽ vui phần thưởng hiển-vinh lâu dài.
Ác-nhân gây hại cho ai,
Đồng lương nó hưởng tựa loài phù-du.
[19] Kẻ nào theo lối gian tà,
Thì nơi nó đến chính là tử vong.
Ai lòng công-chính sạch trong,
Sẽ vào cõi sống Chúa hằng ban cho.

[20] Người nào tâm-địa quanh-co,
Chúa hằng ghê tởm chẳng cho bao giờ;
Chúa vui lòng chẳng thờ-ơ
Với ai đã sống rất ư vẹn tròn.

[21] Rõ ràng những kẻ ác gian,
Tránh sao hình phạt hồi-han nhãn-tiền
Với người công-chính thanh-liêm
Chúa luôn bảo-vệ, Người liền cứu ngay.

[22] Đàn bà nhan-sắc ngát-ngây
Mà không đẹp nét, chẳng ai ngó-ngàng,
Khác chi đeo cặp khuyên vàng,
Đeo tai chẳng thấy, xoắn vòng mũi heo.

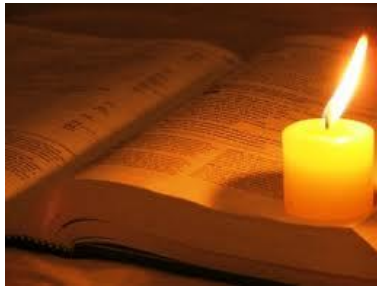
[23] Chính-nhân khát vọng bao nhiêu,
Điều lành mong ước, Người đều ban cho.
Ác-nhân chớ có hòng chờ,
Người cho thịnh-nộ dày-vò đốn-đau.

[24] Ai không thắt chặt hầu bao,
Sẵn lòng hào-phóng, thì giàu thêm ra.
Những ai giữ cửa bo bo,
Hẹp lòng, keo-kiệt, Người cho nghèo hèn.

[25] Những người chẳng có tiếc tiền
Sẵn lòng rộng lượng sẽ liền no-nê.
Cho người khát uống phủ-phê,
Thì mình sẽ uống thỏa-thuê sau này.

[26] Đầu cơ lúa gạo chất đầy,
Nhân-dân nguyên rửa, tẩy chay, dày-vò.

Người nào đem bán gạo ra,
Thì Người chúc phúc ban cho dư đầy.
[27] Ai tìm điều thiện, điều ngay,
Sẽ tìm thấy phúc sau này chứa-chan.
Kẻ nào làm chuyện ác gian,
Thì điều ác giáng vào thân liền liền.
[28] Ai trông cậy ở bạc tiền,
Sẽ mau thất-vọng, ắt liền ngã ngay.
Còn người công-chính phân-phân,
Sẽ vươn cành lá như cây xanh rờn.
[29] Ai trong nhà cửa giận hờn,
Thì phần di-sản chẳng còn được phân.
Còn ai đại-dột ngu đần,
Phải làm đầy tớ, tội hầu người khôn.
[30] Những người công-chính, lòng nhân,
Thì cây sự sống là phần thưởng công.
Ai khôn-ngoan thật có lòng,
Sẽ còn ghi mãi ở trong lòng người.
[31] Phúc người công-chính chẳng vơi,
Báo đền còn có trên đời, hướng chi.

CHƯƠNG 12

- [1] Yêu lời giáo-huấn nghiêm-minh,
Là yêu tri-thức trở thành khôn-ngoan.
Ghét lời chỉ dạy sửa răn,
Thật là đại-dột ngu-đần, tiếc thay!
- [2] Chúa ưa những kẻ lòng ngay,
 Người lên án kẻ lòng đầy mưu-mô.
- [3] Ác-nhân làm chuyện điên rồ,
Chẳng hề đứng vững bao giờ, mãi đâu.
Móng nền của bậc chính-nhân,
Chẳng hề rung động, chuyển vắn lung-lay.
- [4] Vợ hiền, chồng nở mặt mày,
Như mang vương-miền, vui thay lòng chồng!
Vợ mà hư hỏng lông-bông,
Buồn như mang chướng lưng còng mục xương.
- [5] Người ngay nghĩ chuyện thiện-lương,
 Kẻ gian nghĩ chuyện gạt-lường mưu-mô.
- [6] Ác-nhân làm bầy giăng ra,
 Âm-mưu ám-hại người ta mắc vào.
Miệng người chân-chính ngọt-ngào,
Chỉ lo cứu sống dạt-dào yêu thương.
- [7] Ác-nhân bị quăng lê đường,
Sẽ không còn nữa, ai thương đâu mà?
Còn người công-chính vị-tha,
Vẫn còn vững-chãi, vẫn là đứng nguyên.

[8] Biết điều phải trái khôn ngoan,
Được người ban tặng muôn vàn lời khen.
Còn ai suy đoán ý gian,
Bị đời nhiếc móc muôn vàn lời chê.

[9] Làm dân có tứ hầu kề,
Còn hơn làm lớn chẳng hề đủ ăn.

[10] Những người công-chính, lòng nhân,
Có đàn gia-súc cũng còn chăm lo,
Thế mà bọn ác giả đò,
Giả nhân, thâm-độc, khó đo đáy lòng.

[11] Chính-nhân canh-tác ruộng đồng,
No đầy cơm bánh sẽ không đói dài.
Kẻ không nhìn trước tương-lai,
Cạn nông suy xét, theo đòi viễn-vông.

[12] Ác-nhân thềm của bất công,
Bẫy giăng người khác vào vòng xấu-xa.
Còn người công-chính vị-tha,
Rễ nguồn bền vững, sinh hoa trái nhiều.

[13] Miệng môi kẻ ác đặt điều,
Sa vào chính bẫy nó liều đặt ra.
Còn người công-chính tránh xa,
Thoát ngay hoạn-nạn chẳng sa chân vào.

[14] Người nào ăn nói ngọt-ngào,
Ắt là sẽ hưởng biết bao phúc lành.
Ra công bỏ sức thực-hành,
Sẽ giành hậu-quả việc mình làm ra.

[15] Kẻ ngu tưởng đúng mình ta,
Ai nghe khuyên nhủ mới là người khôn.
[16] Kẻ ngu khó nén giận hờn,
Người khôn chẳng giận, nén cơn hận sâu.
[17] Nói lên sự thật cho nhau
Là nêu công-lý, nêu cao công-bình.
Những người bất chính gian-manh,
Chúng gian bịa đặt rắp-ranh lọc-lừa.
[18] Cất lời mở miệng nói bừa,
Khác nào mũi kiếm chỉ lừa đâm xuyên.
Mở lời miệng nói khôn-ngoan,
Khác nào cho bệnh biến tan phục-hồi.
[19] Lời ngay lưu tới muôn đời,
Lưỡi gian chỉ có một thời mà thôi.
[20] Kẻ gian nhân-nghĩa ngoài môi,
Lòng mưu chuyện ác, thờ hơi bạc-tình.
Còn người cổ-vũ hoà-bình,
Lòng luôn chan-chứa cảm-tình hân-hoan.
[21] Những tên bất chính ác gian,
Hoạ tai đồn-dập, gian-nan khôn lường;
Còn người công-chính thiện-lương,
Chẳng hề gặp nạn, tai-ương rồi bời.
[22] Nếu mà gian dối miệng môi,
Chúa hằng ghê tởm khôn lời tả ra.
Thực-thi chân-lý cao xa,
Thì Người ưa chuộng, rất là mến thương.

[23] Những ai khôn khéo khiêm-nhường,
Điều mình đâu biết tỏ-tường, chẳng khoe.

Kẻ ngu hiểu biết loe-hoe,
Mười điều biết một, toét-toe cái mồm.

[24] Những người cần-mẫn, siêng chăm,
Năm quyền thống-trị sẽ làm chỉ-huy.

Kẻ lười thấy việc, lảng đi,
Phải làm phục-dịch, không thì đi phu.

[25] Trong lòng mà nặng ưu-tư,
Con người suy sụp làm ta chùng lòng.
Nhưng khi nghe nói dịu-dàng,
Trong lòng bưng nổi vui mừng hân-hoan.

[26] Lời khuyên của kẻ chính-nhân,
Đẫn đường cho bạn, người gần kẻ bên.

Còn người bất chính ác gian,
Kéo lôi bè bạn vào con đường tà.

[27] Săn con thú vật ngả ra,
Kẻ lười chẳng chịu xả mà nướng ăn.

Người chăm thì biết siêng-năng
Đó là vốn quý, tiền lương của mình.

[28] Con đường liêm-chính công-minh,
Là đường sự sống hiển-vinh trường-tồn.

Còn đường bất chính ác gian
Là đường dẫn tới tử-thần tiêu-vong.

CHƯƠNG 13

- [1] Những lời nghiêm-huấn của cha,
Con nên giữ lấy, ấy là con khôn!
Kẻ nào rẻ-rúng, khinh nhờn,
Chúng không nghe dạy, lại còn chê-bai.
- [2] Hể mà nói tốt với ai,
Cắt lời nói tốt, hưởng ngay điều lành.
Còn quân phản-trắc, gian-manh,
Chúng gây bạo-động phải đành gánh thôi.
- [3] Giữ mồm, cân nhắc cắt lời,
Bảo-toàn sự sống ắt đời bình-an.
Khua môi, múa mép nói càn,
Chuốc ngay thất-bại, lại còn thiệt thân.
- [4] Kẻ lừa nhưng lại thèm ăn,
Thức ăn chẳng có để dẫn bụng không.
Còn người cần-mẫn siêng-năng,
Muốn gì cũng được thoả lòng ước mong.
- [5] Ai lòng ngay thẳng sạch trong,
Chẳng ưa dối trá nên không gạt-lường.
Còn người gian ác bất lương,
Ưa điều ô-nhục theo đường xấu-xa.
- [6] Nhờ lòng công-chính vị tha,
Giữ-gìn họ sống thật-thà sạch trong.
Còn người gian ác bất-công,
Thì họ sẽ bị tiêu-vong ngã nhào.

- [7] Kẻ nghèo khoe mẽ mình giàu,
 Người giàu lại thích râu-rao túng nghèo.
- [8] Bạc tiền chuộc được mạng người,
 Vì nghèo nên chẳng ai cười chê-bai.
- [9] Ánh quang của người lòng ngay,
 Đem niềm vui đến tràn đầy toả lan.
 Ngọn đèn của kẻ ác-nhân,
 Chóng chày sẽ phải lụi tàn tắt đi.
- [10] Những người tự-mãn kiêu-kỳ,
 Chỉ gây cãi-cọ lảm khi nói càn.
 Nghe lời khuyên nhủ bảo-ban,
 Ắt nên hiểu biết, khôn-ngoan ai bằng.
- [11] Bạc tiền khi giảm, lúc tăng,
 Ngày ngày thu góp, ngày càng giàu nhanh.
- [12] Ước mơ chưa đạt, chưa thành,
 Lòng thêm khắc-khoải thì đành chịu thôi.
- [13] Dạy răn mà chẳng nghe lời,
 Khinh thường nghiêm-huấn, ắt đời tiêu-tan.
- [14] Lời răn dạy của hiền-nhân,
 Là nguồn sự sống, tử-thần trốn tiêu.
- [15] Khéo khôn thì được mến yêu,
 Bất trung, bất tín chịu điều gian-nan.
- [16] Người khôn biết việc phải làm,
 Kẻ ngu để lộ lòng tham của mình.
- [17] Những người sứ-giả gian-manh,
 Gây ra tai-hoạ, ố-danh không chừng.

Còn người sứ-giả tín-trung,
Giải xong những chuyện vô cùng khó-khăn.
[18] Coi thường những lời dạy răn,
Sẽ mang nhục-nhã, cơ hàn khổ thân.
Nghe lời sửa dạy, giữ tuân,
Hiển-vinh rạng-rỡ, phúc ân dồi-dào.
[19] Khi nào đạt được ước-ao,
Tâm-hồn khoan-khoái, dạt-dào hân-hoan.
Kẻ ngu phải bỏ ác gian,
Nó cay đắng lắm, ghét hơn bồ-hòn.
[20] Muốn khôn, chơi với người khôn,
Còn theo kẻ dại, thì còn khổ thân.
[21] Thấy người tội lỗi, bám gần,
Là điều bất hạnh, thập phần chẳng may.
Vì chưng có được phúc này,
Là phần thưởng của người ngay tốt lành.
[22] Những người đức-độ công-minh,
Lưu cho con cháu phước lành về sau.
Của người tội lỗi sang giàu,
Lại dành cho những người nào chính-trung.
[23] Người nghèo vỡ đất bỏ không
Sẽ nhiều lương-thực vì công sức làm.
Nhưng nhiều kẻ sẽ tiêu tan,
Vì làm những chuyện hoàn toàn bất nhân.
[24] Yêu con phải dạy, phải răn,
Ghét con thì cứ không cần dùng roi.

[25] Ác-nhân thì sẽ đói dài,
Chính-nhân thì được ngày ngày ăn no.

CHƯƠNG 14

- [1] Những người phụ-nữ khôn-ngoa,
Hết lòng xây dựng, lo toan cửa nhà.
Những người phụ-nữ đại khờ,
Chỉ lo đập nát phá cho tan-tành.
- [2] Ai tôn kính Chúa chân-thành,
Theo đường chính-trực ngay lành mà đi.
Còn người lầm lạc gian-phi,
Không tôn kính Chúa, dễ khi khinh nhờn.
- [3] Miệng người khờ dại ngu-đần,
Có mồm kiêu-ngạo, chẳng cần trọng ai.
Người khôn khi đã cất lời,
Miệng môi bảo-vệ cho người khéo khôn.
- [4] Vững bò, nên máng trống trơn,
Vì không cấy ruộng, lúa rơm đâu còn.
- [5] Chứng-nhân xảo-trá khai gian,
Chứng-nhân trung-tín nói lên thật-thà.
- [6] Đứa hay nhạo-báng người ta,
Tìm Khôn-Ngoan mãi, chỉ là uống công.

Còn người hiểu biết quán-thông,
Gặp ngay Tri-Thức dễ-dàng khó chi.

[7] Hãy xa lánh đũa ngu-si,
Vì lời hăn chẳng có gì khôn-ngoa.

[8] Người khôn cần-trọng, hoà-khoan,
Luôn luôn sáng-suốt lo toan đường mình.
Kẻ ngu đâu có thông-minh,
Tưởng mình hiểu biết nên khinh rẻ người.

[9] Lễ dâng đèn tội tốt tươi,
Kẻ ngu thấy vậy, nhạo cười chê-bai.
Người ngay thấy vậy, giang tay
Tạ ơn Thiên-Chúa đở đỡ hồng-ân.

[10] Đẳng cay mình dẫu nhục-nhẫn,
Nào ai biết được, mình dẫn lòng thôi.
Khi lòng phờ-phới niềm vui,
Khó mà chia sẻ với ai được mà!

[11] Ác-nhân sẽ mất cửa nhà,
Lều người công-chính nguy-nga vững-vàng.

[12] Đường kia khi thoạt mới trông,
Tưởng là ngay thẳng như không hề gì,
Ai ngờ càng dần bước đi,
Mới hay đường ấy lại quy tử-thần.

[13] Khi cười lòng vẫn vương sầu,
Niềm vui vừa tắt, nổi rầu hiện ra.

[14] Ác-nhân lòng dạ gian tà,
Lãnh ngay hậu-quả chẳng qua tại mình.

Còn người tử-tế công-minh,
Hưởng ngay hoa trái việc mình làm nên.
[15] Kẻ khờ ai nói cũng tin,
Người khôn thận-trọng giữ-gìn bước đi.
[16] Người khôn sợ chuyện gian-phi,
Lánh xa lập tức, chẳng trì-hoãn đâu.
Kẻ ngu trái lại xông vào,
Tự-tin quá đáng, cứ nhào hung-hăng.
[17] Những người tính nóng bùng bùng,
Để làm đại-dột, nói-năng điên rồ.
Những tên độc-ác mưu-mô,
Người ta ghét bỏ, người ta chê cười.
[18] Kẻ ngây-thơ chẳng biết Người,
Tự-hào chẳng thấy miệng đời chê ngu.
Người khôn khác kẻ ngây-thơ,
Lấy Tri-Thức đội như là triều-thiên.
[19] Kẻ xấu bụng, luy người hiền,
Sắp mình từng-phục uy-quyền người ngay.
Kẻ ác độc, phải ngày ngày
Đến chầu trước cửa nhà xây người hiền.
[20] Kẻ nghèo hàng xóm cũng quên,
Kẻ giàu vô số người quen, bạn bè.
[21] Khinh người mắc tội, đáng chê!
Xót thương kẻ khó mới là phúc thay!
[22] Mưu toan làm ác là sai,
Toan làm điều thiện được đời mến thương.

- [23] Đói nghèo vì chỉ nói suông,
Biết cam vất-vả mới thường có ăn.
- [24] Giàu sang, vương-miện khôn-ngoan.
Còn thì đại-dột vẫn hoàn đại thô.
- [25] Chúng-nhân ngay thật cất lời,
Cứu bao nhiêu mạng được người mang ơn.
Chúng-nhân dối-trá nói gian,
Làm trò bịp-bợp những toan hại người.
- [26] Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Sẽ kiên-vững mãi, đời đời bình-an,
Người là Thiên-Chúa từ-nhân,
Là nơi ẩn-náu cho con cái Người.
- [27] Có lòng kính sợ Chúa Trời,
Đó là nguồn sống cho đời an vui.
Giúp ta khỏi phải ngậm-ngùi,
Tránh xa cạm bẫy vào nơi tử-thần.
- [28] Quốc-gia trù-mật đông dân,
Nhà vua mạnh thế dần dần canh-tân.
Quốc-gia thừa-thốt nhân-dân,
Nhà vua yếu thế, thua dần, sụp suy.
- [29] Biết kìm cơn giận chậm đi,
Là người đại-trí, ấy thì biết suy.
Vội-vàng nóng tính làm chi?
Để phô cái đại, ấy thì hớ-hênh!
- [30] Tâm-hồn luôn giữ an-bình,
Là nguồn sinh-lực thân mình khoẻ ru.

Tích lòng ghen ghét hận-thù,
Khác nào mắc chứng lưng gù mục xương.
[31] Thấy người cô-thể nên thương,
Họ là thụ-tạo phàm thường Chúa sinh.
Đàn áp họ, Chúa bất-bình,
Nếu ăn hiếp họ, là khinh-dể Người.
[32] Ác-nhân té ngã, bại xuôi,
Vì làm điều ác cho người đốn-đau.
Chính-nhân vững dạ chẳng sao,
Sống đời tròn vẹn làm bao điều lành.
[33] Những người hiểu biết thông-minh,
Khôn-Ngoan ngự-trị trường-sinh trong lòng.
Kẻ ngu trái lại thì không.
Khôn-Ngoan, Hiểu Biết chớ hòng tìm ra.
[34] Đức công-chính nếu thắng-hoa,
Sẽ làm hưng-thịnh quốc-gia phú-cường.
Còn như tội lỗi bất-lương,
Sẽ làm nhục-nhã khôn lường cho dân.
[35] Bầy tôi tài giỏi, tận-tâm,
Nhà vua tưởng-thưởng ban ơn phước đầy;
Bầy tôi vô-dụng bất tài,
Nhà vua thịnh-nộ, chẳng coi ra gì.

CHƯƠNG 15

- [1] Muốn cho cơn giận tiêu tan,
Đáp lời thì phải nhẹ-nhàng, dịu êm.
Làm người ta thịnh-nộ thêm,
Chỉ vì khiêu-khích, nói gièm mĩa-mai.
- [2] Người khôn khi nói với ai,
Toát ra tri-thức, nói lời phải chăng.
Còn người khờ dại nói-năng,
Tuôn lời ngu dốt, nói xằng, dở hơi.
- [3] Chúa hăng để mắt mọi nơi,
Người luôn theo dõi những người lành ngay.
- [4] Lời xoa dịu tựa cây sự sống,
Lời nham-hiểm cay đắng tâm can.
- [5] Lời Cha nghiêm-huấn bảo-ban,
Kẻ ngu rẻ-rúng, lại còn chê bai.
Lời cha chớ bỏ ngoài tai!
Nghe lời sửa dạy có ngày nên khôn.
- [6] Nhà người ngay chính lòng nhân,
Dư đầy của-cải, của ăn đôi-dào.
Kẻ gian huê-lợi thu vào,
Lại thêm lo-lắng âu-sầu không ngơi.
- [7] Người khôn khi đã cất lời,
Loan truyền kiến-thức cho người khác hay.
Kẻ ngu biết nói gì đây?
Trí khôn rỗng tuếch, lòng đầy dối gian,

[8] Kẻ gian dâm lể kêu van,
Chúa hăng ghê tởm, chẳng ham, chẳng màng,
Nhưng Người ưa thích lể dâm
Của người ngay chính, thực lòng cầu xin.

[9] Kẻ gian Chúa ghét chẳng nhìn,
Người ngay Chúa vẫn giữ-gìn mến thương.

[10] Kẻ xa công-chính, lạc đường,
Người hằng nghiêm-trị, Người chường mặt ra.
Lời Người chớ có bỏ qua!
Khinh thường lời Chúa, ắt là tiêu vong.

[11] Âm-tì Chúa biết rõ-ràng,
Huống chi là hiểu cỗi lòng người ta.

[12] Kẻ hay nhạo-báng người ta,
Vốn không ưa bị trách la quở rầy.
Lại không chịu học cái hay,
Của người hiểu biết là thầy khôn-ngoan.

[13] Khi vui, nét mặt hân-hoan,
Lúc buồn, tâm trí nát tan rã-rời.
Trí minh-mẫn tìm nơi hiểu biết,
Miệng ngu-si kiếm chuyện điên-rồ.

[15] Kẻ cùng khốn khó co-ro,
Mỗi ngày mỗi thấy âu-lo không ngừng;
Còn người phấn-khởi vui mừng,
Mỗi ngày là mỗi tiệc-tùng liên-miên.

[16] Những người ít của, ít tiền,
Bết tôn kính Chúa, biết yêu mến Người,

Còn hơn giàu có mười mươi,
Kho-tàng chật ních cả đời lo âu.

[17] Thà rằng bữa cháo bữa rau,
Tuy nghèo mà vẫn thương nhau vui vầy;
Còn hơn mâm cỗ cao đầy,
Mà luôn cần cấu, cứ gây nhau hoài.

[18] Những người tính nóng khôn nguôi,
Dễ gây cãi vã, mọi người tránh xa.
Còn người chậm giận làm ngơ,
Nhẹ-nhàng khiến cuộc đời co dụn dần.

[19] Kẻ lười chẳng chịu làm ăn,
Rào gai đầy dẫy cản ngăn dọc đường.
Còn người ngay chính siêng-năng
Đường đi xa-lộ san bằng thẳng qua.

[20] Con khôn làm đẹp lòng cha.
Con ngu khinh mẹ, mẹ cha ngậm-ngùi.

[21] Kẻ ngu lấy dại làm mừng,
Còn người hiểu biết thẳng đường mà đi.

[22] Không bàn-bạc, chẳng sét suy,
Chương-trình hoạch-định ắt thì hỏng thôi.
Có nhiều cố-vấn góp lời,
Chương-trình hoạch-định ắt thời thành-công.

[23] Khôn-ngoaan đối-đáp giới-giang,
Lưu niềm vui mãi ở trong lòng người.
Đẩn-đo đúng lúc đúng nơi,
Nói-năng khôn khéo đẹp lời biết bao!

[24] Người khôn chọn con đường nào?
Đường lên sự sống, đường vào thiên-cung.
Đường vào âm-phủ, thì đừng!
Người khôn phải biết liệu chừng tránh xa.

[25] Kiêu-căng, khinh rẻ người ta,
Chúa cho giạt sập cửa nhà nó luôn.
Còn người góa bụa, Chúa thương,
Giữ-gìn vững chắc con đường giới ranh.

[26] Những tên mưu chuyện gian-manh,
Chúa hằng ghê tởm, coi khinh chẳng dòm.
Nhưng lời của kẻ lòng nhân
Là lời thuần-khiết, Chúa luôn vui lòng.

[27] Làm điều phi-nghĩa, bất-công
Vì ham lợi lộc, nhà không yên hàn.
Thấy quà hối-lộ, chẳng màng,
Những người như vậy lại càng sống lâu.

[28] Nói-năng suy xét trước sau,
Người công-chính nghĩ tìm câu trả lời.
Còn như kẻ ác hờ môi,
Tuôn trào những chuyện tệ-tồi, bê-tha.

[29] Phờng gian ác, Chúa ở xa,
Vớ người ngay chính, Chúa nghe nhận lời.

[30] Thấy ai ánh mắt sáng ngời,
Biết ngay lòng họ chất đầy hân-hoan.
Tin vui sung-sướng ngập tràn
Thấy người khoẻ-khoắn, vững-vàng cốt gân.

[31] Lời ban sự sống khuyên răn,
Ai nghe sẽ được ở gần người khôn.

[32] Bỏ lời nghiêm-huấn bảo-ban,
Ấy là khinh rẻ không trân quý mình.
Lắng nghe lời dạy chân tình,

Là mua hiểu biết cho mình đầy thôi!

[33] Giữ lòng kính sợ Chúa Trời,
Là trường dạy biết sống đời khôn ngoan,
Nhu-mì, khiêm-hạ, tiên vàn
Làm nên danh-dự dẫn đường vinh-quang.

CHƯƠNG 16

[1] Lo toan, tính toán, nghĩ suy,
Đó là việc của tư-duy con người.
Còn như câu nói trả lời,

Đó là do Đức Chúa Trời trên cao.

[2] Con người thường vẫn tự-hào:
Đường mình, lối sống thanh-cao vẹn tròn.
Nhưng mà Chúa thấu hết trơn,
Chúa cần nhắc mọi tâm can con người.

- [3] Mọi điều toan tính ngược xuôi
Phó dâng cho Chúa ắt thời thành-công.
- [4] Mọi điều Chúa đã quan-phòng,
Việc Người thực-hiện có cùng đích riêng.
Những người ác, Chúa dựng nên
Cho ngày Chúa giáng nhĩn-tiền hoạ-tai.
- [5] Chúa ghê tởm những ai kiêu-ngạo,
 Án phạt đến, nó khôn tháo chạy đâu.
- [6] Bao nhiêu tội lỗi mắc đầu,
Nhờ lòng trung-nghĩa, nguyện cầu được tha.
Trước bao sự dữ, đường tà,
Kính tôn sợ Chúa, tránh xa được liền.
- [7] Ai theo cách sống ở hiền,
Chúa vui lòng lắm, ở bên canh chừng;
Quân thù chẳng dám hành-hung,
 Lại còn xin được khoan-dung làm hoà.
- [8] Thà nghèo nhưng sống vị-tha,
 Còn hơn giàu có nhưng mà bất lương.
- [9] Con người tính các nẻo đường,
 Nhưng mà Chúa lại dẫn từng bước đi.
- [10] Lời vua là nói tiên-tri,
 Mở lời phân xử, chẳng khi sai lầm.
- [11] Ôi, chính xác thay bàn cân của Chúa!
 Quả cân trong túi là của Người làm.
- [12] Ai làm điều dữ, sai lầm,
Nhà vua ghê tởm, chẳng dòm, quay lưng.

Vì Ngài công-chính tín-trung,
Cho nên ngài báu vững-vàng khôn lay.
[13] Những ai lời nói thẳng ngay,
Được vua chú ý, được Ngài yêu thương.
[14] Vua mà nổi giận, khôn lường:
Coi chừng thần chết trên đường đến ngay!
Biết làm vua bớt gắt-gay,
Cho vua nguôi giận mới tày người khôn.
[15] Khi vua rặng-rỡ long-nhan,
Ấy là sự sống ở gần bề tôi,
Ơn vua ban xuống không ngơi,
Như mây đổ xuống một trời mưa xuân.
[16] Khôn ngoan hơn cả vàng cân,
Được ơn hiểu biết quý hơn bạc ròn.
[17] Nẻo đường của kẻ chính-trung,
Tránh xa điều ác, chẳng dung điều tà.
Dĩ theo lối đã vạch ra,
Sẽ gìn-giữ mạng mình cho an toàn.
[18] Kiêu-căng đưa đến suy tàn,
Tự-cao dẫn đến ngã lặn tức thì.
[19] Thà chung sống kẻ nhu-mì,
Hơn chia chiến-lợi với bè kiêu-căng.
[20] Lắng nghe lời Chúa dạy răn,
Sẽ không thất-bại, thập phần thành-công.
Ai tin cậy Chúa hết lòng,
Là người có phúc hanh-thông hoàn-toàn.

- [21] Những ai có trí khôn-ngoan,
Là người sáng suốt, lo toan biết đàng
Những ai lời nói dịu-dàng,
Khả-năng thuyết-phục lại càng gia-tăng.
- [22] Khôn-ngoan biết lẽ phải chẳng,
Là nguồn sự sống vẫn hằng ước mơ.
Còn như ngu dốt đại khờ,
Ấy là hình phạt chẳng chờ một ai.
- [23] Khôn-ngoan khéo miệng cất lời,
Khả-năng thuyết-phục trên môi càng nhiều.
- [24] Lời càng đẹp ý bao nhiêu,
Càng thêm ngọt lịm hơn liều mật ong.
Làm cho dịu họng, tiếng trong
Cốt gân lành mạnh không còn khom lưng.
- [25] Có đường, nhìn tưởng thẳng băng,
Cuối cùng dẫn đến tử-vong nào ngờ.
- [26] Đói lòng, đầu gối phải bò,
Có làm vất-vả mới là có ăn.
- [27] Phường vô lại tính hại nhân,
Miệng môi như thể có đàn lửa thiêu.
- [28] Kẻ dối gian gây bao điều tranh-chấp,
Tên mách lẻo chuyên chia cắt bạn bè.
- [29] Người thô-bạo phình-phờ bằng hữu,
Dẫn họ vào nẻo lối xấu-xa.
- [30] Mắt đưa nháy hiệu gian tà,
Bặm môi ra lệnh người ta làm liều.

[31] Tóc sương là chính triều-thiên,
Tặng ban cho kẻ nhân-hiền chính-trung.
[32] Những người chặm giận nóng bùng,
Giỏi hơn dũng-sĩ lẫy-lùng chiến-công.
Những người tự-chủ dẫn lòng
Giỏi hơn chiến-sĩ đột xông chiếm thành.
[33] Người ta mở vạt áo mình,
Gieo thăm để đoán xấu lành, rủi may.
Nhưng mà định đoạt dở, hay
Đều không qua khỏi bàn tay Chúa làm.

CHƯƠNG 17

[1] Thà ăn một mẩu bánh khô,
Cửa nhà hoà thuận, vậy mà ấm êm;
Còn hơn yến tiệc ngày đêm,
Vợ chồng cắn cẩu, anh em bất hoà.
[2] Làm đầy tứ giới trong nhà,
Còn hơn con ruột nhưng mà hư thân,
Cũng coi là một thành-phần
Gia-tài được hưởng chia phân ngang hàng.

- [3] Dùng lò tôi luyện thử vàng,
Dùng nồi thử lửa rèn nung bạc ròng.
Còn như Đức Chúa chí-công
Người dùng thử-thách rèn lòng người ta.
- [4] Ác-nhân nghe chuyện xấu-xa,
Quân gian nghe miệng gian tà hại nhân.
- [5] Ai cười giễu kẻ cùng bần,
Là làm nhục Đấng tạo nên họ rồi.
Mừng khi ai gặp hoạ-tai,
Án trừng phạt đến liền ngay đó mà!
- [6] Cháu con: vương-miền người già,
Hiển-vinh của chúng chính là mẹ cha.
- [7] Lời hay chẳng hợp kẻ ngu,
Lời gian không hợp với nhà cao sang.
- [8] Kẻ dưng hối-lộ những mong
Là bùa mê-mẩn dễ-dàng thành-công.
- [9] Ai mong có bạn thật lòng,
Phải quên lằm lổ, khoan-hồng thứ-tha.
Nhắc hoài chuyện cũ đã qua,
Sẽ làm cho bạn lánh xa rời mình.
- [10] Một lời trách móc chân-tình,
Người khôn cảm-kích, hoan-ngheh ghi lòng.
Còn hơn trăm ngọn roi đòn,
Đau lưng kẻ đại, chớ hòng sửa sai.
- [11] Ác-nhân tìm dịp phản thầy,
Tử-thần sai sứ đến ngay thanh-trường.

[12] Gặp con gấu mẹ trong rừng,
Mất con nên nó lang-thang thẩn-thờ,
Thà rằng gặp nó bất ngờ,
Còn hơn là gặp kẻ khờ lên cơn.

[13] Kẻ nào lấy oán đền ơn,
Hoạ-tai sẽ chẳng rời căn nhà mình.

[14] Khơi mào xung đột lôi-đình,
Nặng lời như nước thác ghềnh trào tuôn.
Hãy nên tránh trước thì hơn,
Đợi khi bùng nổ, cả hờn mất khôn.

[15] Bệnh người ác, chống chính-nhân,
Đều làm Chúa ghét chẳng còn thương yêu.

[16] Kẻ ngu đem rất nhiều tiền,
Khôn ngoan đánh đổi, tiền tiêu lợi gì?
Bởi vì nó quá ngu-si,
Nó chẳng hiểu gì, chẳng muốn học đâu.

[17] Bạn bè luôn mến thương nhau,
Những khi hoạ-nạn mới cần anh em.

[18] Kẻ ngu mới gánh nợ thêm,
Giao kèo bảo-lãnh trả đền hộ ai.

[19] Ai ưa cãi-cọ chấp lời,
Là ưa phạm tội tách rời xa nhau.
Ai xây ngưỡng cửa cho cao,
Có ngày vấp ngã chuốc vào hại thân.

[20] Những ai tâm-địa dối gian,
Làm sao hạnh-phúc bình-an hài-hoà?

Miệng môi dối trá điêu-ngoan,
Tai-ương gánh chịu, ắt là thiệt thân.
[21] Sinh ra phải đũa ngu đần,
Ắt là chuốc lấy âu sầu đớn-đau.
Mẹ cha vui sướng gì đâu,
Có con dại-dột, ai nào biết đây?
[22] Lòng vui là thuốc chữa hay,
Bao nhiêu bệnh tật hết ngay tức thì.
Tinh-thần ngã đổ sụp suy,
Cốt gân lỏng-lẻo, nhìn gì chẳng ra.
[23] Ác-nhân lén lút nhận quà,
Cán cân công-lý ắt là bẻ cong.
[24] Những người hiểu biết quán-thông,
Khôn-ngoan là hướng họ hằng quan tâm.
Còn người dại-dột ngu đần,
Chỉ luôn thả mắt xa gần đâu đâu.
[25] Con ngu, cha sẽ âu sầu,
Con mà dại-dột, mẹ đau buồn phiền.
[26] Phạt người ngay chính không nên,
Đánh người khả-kính là điều bất-công.
[27] Người hiểu biết nói-năng dè-dặt,
Kẻ điềm-tĩnh thì thật khôn-ngoan.
[28] Những ai thông hiểu hoàn-toàn
Giữ gìn lời nói biết dẫn miệng môi.
Làm thính chẳng có nhiều lời,
Kẻ ngu cũng kể là người khôn-ngoan.

CHƯƠNG 18

- [1] Trước lời khuyên bảo dạy răn,
Kẻ mà ích-kỷ chẳng cần lắng tai,
Nó còn giận dữ gắt-gay,
Vì mê dục-vọng, miệt-mài đuổi theo.
- [2] Kẻ ngu nào biết bao nhiêu?
Chẳng thèm hiểu biết là điều nó khinh.
Tỏ bày ý-nghĩ cảm tình,
Nó ưa phô ý riêng mình mà thôi.
- [3] Khi nào kẻ ác tới nơi,
Là khinh bỉ đến tức thời, lạ chi?
Cứ gì nó bị khinh khi,
Nó còn nhục-nhã chỉ vì hổ người.
- [4] Lời từ miệng lưỡi con người,
Tựa như ghềnh thác cao vời thăm sâu,
Tựa như giòng suối tuôn trào,
Là nguồn mạch sống dạt-dào khôn-ngoan.
- [5] Xử bênh những kẻ ác gian,
Ức người vô tội, là còn bất-công.
- [6] Môi người ngu thối phồng xung-đột,
Miệng kẻ đại chuốc đòn vọt vào thân.
- [7] Miệng người ngu khiến thân tàn, ma đại,
Môi kẻ đại là cạm bẫy hại mình.
- [8] Lời tên mách lẻo gian-manh,
Ngon như mỡ-vị trôi nhanh vào lòng.

- [9] Kẻ lười, bốn-phận không xong,
 Với quân phá-hoại là cùng anh em.
- [10] Thánh-Danh Đức Chúa, kêu lên,
Là thành vững chắc, là đồn tháp canh
Cho người công-chính ngay lành,
Chạy vào kêu cứu ẩn mình, Chúa bênh.
- [11] Người giàu coi của cải mình
 Là tường kiên-cố, là thành lũy cao.
- [12] Kẻ kiêu-ngạo, ắt ngã nhào,
 Đức khiêm-nhường dẫn dắt vào vinh-quang.
- [13] Chưa nghe đã cãi, nói quàng,
 Sẽ mang tiếng nhục, là hàng ngu-si.
- [14] Yếu đau, thể-xác suy-vi,
 Tinh-thần nâng đỡ, duy-trì gượng lên;
Một khi suy sụp tinh-thần,
Lấy ai vực dậy, cứ nằm mãi ru?
- [15] Trí kẻ thông-minh tìm tiếp thu kiến-thức,
 Tai người khôn tìm nghe kiến-thức giải bày.
- [16] Có quà biếu xén lót tay,
 Yếu-nhân niềm-nở, tiếp ngay cửa vào.
- [17] Nghe người nói trước thao thao,
Thoạt đầu thấy đúng lẽ nào chả tin;
Đối-phương tiếp đến kêu xin,
Trình bày cặn-kẽ thì mình mới hay.
- [18] Hai bên tranh-tụng trình bày:
Bắt thăm gieo quẻ rủi may đồng lòng,

Phân-tranh chấm dứt cho xong,
Không còn khó xử, sao không nên làm?

[19] Người anh em bị hiểu lầm,
Lấy lòng trở lại, phải làm sao đây?

Khó hơn lấy luỹ cao đây,
Tranh-giành cũng tựa then cài luỹ cao.

[20] Khi mình đã thốt lời nào,
Ắt là hậu-quả phải sao cũng đành.

Khi miệng đã nói tốt lành,
Thì ta được hưởng lời mình nói ra.

[21] Tử sinh do lưỡi mà ra,
Ai ưa, hậu-quả lãnh là đương-nhiên.

[22] Ai tìm được vợ dịu-hiền,
Nhận được ơn phúc Chúa liền trao ban.

[23] Người nghèo khẩn-khoản nài van,
Người giàu xẵng giọng khó-khăn trả lời.

[24] Bạn bè có kẻ rất tồi,
Dẫn ta lạc lối vào nơi gian tà.
Có người bạn tốt với ta,
Tình thân gắn bó hơn là anh em.

CHƯƠNG 19

- [1] Thà nghèo mà sống vẹn tròn,
Vẫn hơn điều-xảo, lại còn ngu-si.
- [2] Nhiệt-tình mà thiếu xét suy,
Thiếu điều hiểu biết, ích gì nữa đâu.
Vội-vàng nhưng nghĩ chưa sâu,
Có khi lầm lỡ, ngã đau thành-linh.
- [3] Kẻ ngu làm hại đời mình,
Lại còn trách Chúa làm thịnh chẳng dòm.
- [4] Người giàu thêm có bạn thân,
Khi nghèo bạn chẳng đến gần, lánh xa.
- [5] Kẻ làm chúng dối gian tà,
Ắt hình phạt đến, khó mà tránh đâu.
Miệng mà dối trá làu làu,
Làm sao thư-thái, làm sao yên hàn?
- [6] Ai mà hào-phóng giàu sang,
Người ta tặng bốc lại mang cho quà.
- [7] Kẻ nghèo, bạn hữu lánh xa,
Anh em khinh rẻ, chẳng ma nào dòm.
- [8] Những người hiểu biết chẳng lầm,
Là người quý trọng bản-thân của mình.
Người khôn, sáng suốt thông-minh,
Tìm ra hạnh-phúc cho mình an vui.
- [9] Chúng gian sẽ bị phạt thôi,
Nói-năng dối trá ắt thời mạng vong.

[10] Với người ngu, trí cạn nông,
Vinh-hoa, phong-nhã, ắt không hợp rồi.
Những người nô-lệ làm tôi,
Lại càng không xứng với ngôi cầm quyền.

[11] Những người hiểu biết thâm-uyên,
Biết dẫn thịnh-nộ, để quên giận hờn.
Lời xúc phạm, chẳng oán than,
Là niềm hãnh-diện, vinh-tôn con người.

[12] Khi vua thịnh-nộ chẳng nguôi,
Như sư-tử rống, khắp nơi rưng rờ,
Nhưng khi cơn giận nguôi rồi,
Lộc vua ban xuống như trời mưa sa.

[13] Con ngu, mỗi hoạ cho cha,
Vợ mà hay cãi như nhà dột mưa.

[14] Cửa nhà, tài-sản có thừa,
Là do tiên-tổ trao đưa cho mình.
Còn người vợ giỏi thông-minh
Là do Chúa đã cho mình khôn-ngoan.

[15] Những người biếng nhác việc làm,
Thói quen dễ khiến chỉ ham ngủ khì.
Chẳng làm, thấy việc lảng đi,
Có mà nhịn đói, lấy gì mà ăn?

[16] Tuân hành giữ các giới răn,
Là gìn mạng sống, chẳng còn cheo-leo.
Coi thường đường Chúa, chẳng theo,
Ắt đi lạc hướng là liều mạng ngay.

[17] Xót thương kẻ khó đói dài,
Chính là cho Chúa mượn vay tạm thời;
Rồi Người sẽ trả gấp đôi,
Người đền cho xứng chẳng sai bao giờ.

[18] Con hư nhưng chữa đáng lo,
Hãy mau sửa trị, đừng chờ nay mai!
Nhưng đừng nóng-nảy quá tay,
Kẻo mà nó chết chẳng hay chút nào!

[19] Những người giận dữ ào ào,
Sẽ kêu nộp phạt, ai nào cảm-thông?
Một lần cứu nó, được không?
Nó không sửa chữa, lại càng lộng hơn.

[20] Những lời nghiêm-huấn khuyên lơn,
Lắng nghe thì sẽ nên khôn sau này.

[21] Dầu ta mưu tính bao ngày,
Không qua ý Chúa khôn lay, trường-tồn.

[22] Con người ao-ước lòng nhân,
Thà rằng nghèo khó còn hơn gạt lường.

[23] Muốn no thoả, khỏi tai-ương,
Chúa là đường sống, hãy tôn kính Người!

[24] Đũa đưa vào đĩa thịt rồi,
Kẻ lừa chưa gấp, cứ ngồi thừ ra.

[25] Đánh ai quen riều người ta,
Kẻ khờ thấy vậy, sẽ là khôn hơn.
Hãy la quả trách người khôn,
Người khôn hiểu biết còn hơn trước nhiều!

[26] Đánh cha, đui mẹ, là điên,
Là con đốn-mạt làm điều nhuốc-nhơ.

[27] Này con! Con chớ thờ-ơ!
Lời cha dạy-dỗ để mà khôn ra,
Con không nghe nữa lời cha,
Thì đường hiểu biết, con xa lạc rồi.

[28] Chúng-nhân nói dối khai sai,
Nhạo cười công-lý chẳng coi ra gì.
Ác-nhân là kẻ bất tri,
Nuốt trôi những chuyện hạ-ti gian-hùng.

[29] Đưa ngu roi quất vào lưng,
Kẻ ưa chế riếu phải trừng phạt thôi.

CHƯƠNG 20

[1] Rượu vào say khướt, lời ra,
Sinh ra nhạo-báng, hết là người khôn.

[2] Nhà vua nổi giận kinh-hồn,
Như sư tử rống, chẳng còn biết ai.
Kẻ nào dám chọc giận Ngài,
Ắt là chuốc lấy hoạ-tai vào mình.

[3] Tránh không kiện tụng cãi tranh,
Là điều vinh-hạnh biết mình khôn ra.
Còn như những kẻ đại khờ,
Hay ưa tranh-tụng chỉ chờ nổi điên.

- [4] Những người lười biếng chẳng siêng,
Mùa thu chẳng biết ưu-tiên cấy cấy,
Ngày thu-hoạch sắp tới đây,
Chạy tìm mượn đỡ, chẳng vay được gì.
- [5] Lòng người vực thẳm khác chi,
Ai mà hiểu biết tức thì mức lên.
- [6] Người kiêu-ngạo thích phô tên,
Rêu-rao lời Chúa tự khen chính mình;
Còn người trung-thực tốt lành,
Vốn hay khiêm-tốn ẩn mình, tìm đâu?
- [7] Người công-chính sống có nhân,
Phúc cho con cháu theo sau nối dòng!
- [8] Trên ngai vua đảo mắt trông,
Người ngồi xét xử lọc sàng gian-manh.
- [9] Ai dám nói: lòng mình thanh-khiết,
Và tôi đã sạch hết tội rồi?
- [10] Đấu gian, đong dối, cân sai
Chúa đều ghê tởm cả hai, chẳng dòm.
- [11] Cứ nhìn việc đứa trẻ làm,
Biết ngay nó có tâm hồn thẳng ngay.
- [12] Con người có mắt, có tai,
Để nghe, để thấy, cả hai Chúa làm.
- [13] Vẫn chưa chịu dậy, còn nằm,
Cứ mê ngủ mãi, chẳng còn cơm ăn.
Mắt chong, làm việc siêng-năng,
No-nê cơm bánh, sẽ không đói nghèo.

- [14] Mua hàng chê búng chê beo,
Trở ra, khen: giá rẻ bèo, tốt ghê!
- [15] Kim ngân, châu báu ê-hề,
Miệng người thông-thái thật là hiểm-hoi.
- [16] Lãnh người lạ hoặc xa vời,
Thì nên giữ áo của người đó ngay.
Đàn bà chữa biết chữa hay,
Phải đòi tiền lãnh để thay thế vào.
- [17] Bánh lừng gặt, thấy ngon sao!
Đến khi ăn vào, cảm thấy sạn không.
- [18] Khi lên kế-hoạch, muốn xong,
Phải cần bàn luận mới hòng thành-công.
Giao-tranh tả đột hữu xông,
Phải cần cố-vấn nức lòng chiến-binh.
- [19] Ngồi lê kể chuyện chúng mình,
Đứa hay mách léo thì kinh nó ra!
- [20] Kẻ nào nguyên rửa mẹ cha,
Ngọn đèn nó tắt, tối mò đêm thâu.
- [21] Gia-tài hưởng vội lúc đầu,
Cuối cùng chẳng thấy phúc đâu, ích gì?
- [22] Nói: "Tôi báo thù" làm chi?
Cậy trông Đức Chúa, Người thì sẽ ban!
- [23] Gặt lừng khi đặt quả cân,
Chúa ghê tởm lắm, dối gian tốt gì?
- [24] Chúa dìu ta mỗi bước đi,
Phàm-nhân ta hiểu biết gì đường ta?

[25] Vội dâng khăn của trong nhà,
Rồi sau tiệc nuôi, thật là nguy thay!
[26] Minh-quân sàng lọc gian, ngay,
Cho xe cán hết những tay gian tà.
[27] Tinh-thần Chúa tặng cho ta,
Là đèn soi xét tâm-tư con người.
[28] Gìn vua yên vị trên ngai,
Là lòng nhân nghĩa đời đời tín-trung.
Chính lòng nhân-ái bao-dung
Giữ gìn ngôi báu ngai vàng vững-kiên.
[29] Tự hào của giới thanh-niên
Chính là sức mạnh vô-biên tráng-cường.
Mái đầu bạc trắng tuyết sương
Là niềm vinh-dự của người lão-niên.
[30] Vết thương làm độc, ưu-phiền
Nặng cho hết mủ, tội liền sạch ngay.
Roi đòn là thuốc rất hay,
Tẩy trừ tội ác, chuyển lay tâm tà.

Bỏ Ngài con biết theo ai?
Lấy ai soi sáng đường dài đêm đen?
Lấy ai nâng đỡ con lên
Khi con vấp ngã, gục bên vực này?
Vực sâu tuyệt-vọng đắng cay,
Vực sâu tội-lỗi đoạ-đày hồn con.
Hồn con héo-hắt dần mòn,
Không còn sức sống, hết còn xanh tươi.

*(Con Xin Làm Kiếp Phù-Sa, Biển Đức Đỗ Quang-Vinh,
nxb Tôn Giáo, 2011)*

CHƯƠNG 21

[1] Trong bàn tay Chúa Quan-Phòng,
Lòng vua tựa nước theo dòng chảy xuôi.

Tuỳ theo Người lái, nước trôi,
Trôi theo ý Chúa, về nơi Chúa dừng.

[2] Con người thường cứ nghĩ rằng:
Mình theo lối sống vẫn hằng thẳng ngay.
Nhưng Người thấy hết chẳng sai,
Con người Chúa thấu tận nơi đáy lòng.

[3] Thực thi chính-trực công-bằng,
Hơn dâng hy-lễ, đẹp lòng Chúa hơn.

[4] Tự cao, con mắt nhìn-nhìn,
Lòng đầy kiêu-ngạo chẳng còn biết ai;

Ác-nhân hào-nhoáng bề ngoài,
Thầy đều tội lỗi, Chúa quay ngoắt liền.

[5] Chương-trình của kẻ chăm siêng,
Tạo ra lợi nhuận, ắt liền có dư.

Vội-vàng muốn chóng hoạch-thu,
Sẽ đành thất-bại, có mà đỏi meo!

[6] Kho tàng tích-trữ dẫu nhiều,
Là do gạt gẫm đặt điều điều-ngoạ.

Chỉ là hơi thở thoáng qua,
Là mình tự bẫy đặt ra hại mình.

[7] Ác-nhân quen thói bạo-hành,
Cuốn phẳng kẻ ác vào vành tiêu-vong,

Vì chường bác-ái, công-bằng,
Chẳng hề yêu chuộng, chúng không thi-hành.
[8] Con đường kẻ ác gian-mạnh
Ngả nghiêng, lươn-lẹo, loanh-quanh, ám mờ.
Còn người trong sạch, khiêm-nhu,
Sống đường chính-trực, đơn-sơ thật-thà.
[9] Thà nằm trên góc rằm nhà,
Còn hơn sống với một bà hay gậy.
[10] Lòng ác-nhân những mong ra tay làm ác,
Ngay bạn bè, nó chẳng để mắt thương xem.
[11] Phạt người nhạo-báng, thì nên,
Kẻ khờ thấy vậy sẽ khôn hơn nhiều.
[12] Người khôn được dạy bao nhiêu,
Họ càng hiểu biết thêm nhiều bấy nhiêu.
[13] Nhà người ác, Đấng Công-Chính thay đều xem xét,
Người bắt chúng phải vào chỗ tan nát diệt-vong.
[14] Người nghèo cất tiếng kêu vang,
Kẻ nào giả điếc như không nghe gì,
Đến khi cầu cứu lâm nguy,
Chẳng ai đáp lại, rồi thì khốn thay!
[14] Tặng-phẩm kín đáo làm dịu ngay cơn giận,
Quà giấu trong áo tiêu-tan trận lôi-đình.
[15] Khi công-lý được thi-hành,
Thì kẻ ngay lành, coi đó niềm vui,
Nhưng là nỗi sợ đằm xui,
Kinh-hoàng sẽ đến cho người bất-lương.

- [16] Kẻ lạc xa con đường hiểu biết,
Phải sống với kẻ chết, âm-hồn.
- [17] Ham vui sẽ khổ cùng bản,
Rượu chè mê mải chẳng giàu được đâu.
- [18] Ác-nhân chẳng được bền lâu,
Nó là giá chuộc thế vào người ngay.
- [19] Ở nơi chẳng có ai hay,
Còn hơn với vợ mặt mày nổi xung.
- [20] Người khôn, của cải dư dùng,
Kẻ ngu xài hết, sạch không còn gì.
- [21] Ai theo công-chính, nhân-tử,
Chúa cho trường-thọ thật là hiển-vinh.
- [22] Dù quân thiện-chiến giữ thành,
Người khôn vẫn thắng, quyết giành chiến-công.
Các đồn lũy, chúng cậy trông,
Người khôn phá sạch, san bằng sạch trơn.
- [23] Biết gìn giữ miệng phát ngôn,
Là mình giữ khỏi nguy nan đau lòng .
- [24] Những tên xấu-xược kiêu-căng,
Tỏ ra phách lối, ngược ngang, ngạo đời.
- [25] Vì ham muốn, đứn lưỡi mất mạng,
Bởi nó không làm-lụng chân tay.
- [26] Kẻ gian ham muốn suốt ngày,
Chính-nhân cho hết, rộng tay mở lòng.
- [27] Ác-nhân đem của lễ dâng,
Tỏm thay dâng lễ với lòng dối gian!

[28] Chúng gian sẽ phải tiêu-tan,
Người biết nghe bàn, phát-biểu tự-do.

[29] Kẻ gian mà đá mặt trở,
Người ngay vững bước chẳng lo ngại gì.

[30] Khôn-ngoa, hiểu biết, tính suy,
Sánh cùng Đức Chúa chẳng gì đáng đâu!

[31] Giao-tranh lo ngựa phi mau,
Được thua Chúa định, ai nào biết đâu?

CHƯƠNG 22

[1] Nhiều tiền lắm của quý chẳng?
Dầu giầu nút đố, sao bằng danh thơm!
Bạc vàng dầu dát tới chân,
Được người thương mến còn hơn bạc vàng.

[2] Giàu nghèo có khác nhau chẳng?
Cả hai Chúa dựng ngang hàng như nhau.

[3] Gặp cơn nguy-hiểm thì sao?
Người khôn kiếm chỗ tìm vào ẩn thân.

Kẻ khờ trái lại bất cần,
Cắm đầu lao tới thiệt thân hại mình.

[4] Giàu sang, sự sống, hiển-vinh,
Khiêm-nhu, kính Chúa, Chúa dành thưởng cho.

[5] Đường người gian ác quanh-co,
Chông gai, cạm bẫy nhấp-nhô gập-ghềnh.
Những ai biết giữ mạng mình,
Khôn-ngoan thì phải dè chừng tránh xa.

[6] Trẻ con từ lúc còn thơ,
Đường nào phải tới, dạy cho chúng rồi.
Mai sau chúng luống tuổi đời,
Chúng quen đường cũ không rời lối xưa.

[7] Người giàu có của dư thừa,
Kẻ nghèo lệ thuộc chịu thua người giàu.
Người không có, phải kêu cầu,
Đi vay chủ nợ, cúi đầu làm tôi.

[8] Gieo tai ác, gặp hoạ-tai:
Hôm qua nó phá, ngày mai nó tàn.

[9] Người hào-phóng tốt lành được ban chúc phúc,
Vì đã sẻ cơm bánh cho các kẻ nghèo.

[10] Lời qua tiếng lại eo-xèo,
Đuổi quân nhạo-báng, thầy đều hết ngay,
Hết tranh-chấp, hết chuyện gây,
Chẳng còn lằng-mạ, từ nay yên lòng.

[11] Những ai ăn nói nhẹ-nhàng,
Ưa lòng thanh-khiết, Vua càng kết thân.

[12] Lời quân bội-phản, dối gian,
Chúa phi-bác hết, cam-đoan loại trừ.
Những người hiểu biết suy tư
Chúa luôn để mắt chăm lo giữ gìn.

[13] Kẻ lười buột miệng đứng nhìn:

“Có con sư-tử đứng rình ngoài kia,

Tôi ra là khỏi có “đĩa” (về),

Nó ăn thịt mất, phải lìa đời thôi!”

[14] Đàn bà trặc nết lả-lơi,

Tựa như hố thẳm, Chúa vùi chôn ngay.

[15] Tâm-hồn con trẻ thơ-ngây,

Lấy roi sửa phạt, có ngày nó khôn.

[16] Kẻ nghèo khổ rách áo ôm,

Lấy tiền của họ để thêm tiền vào.

Đem tiền tặng kẻ nhà giàu,

Thầy đều sẽ khiến mình nghèo thêm đi.

III- Sư Tập Những Lời Của Bậc Khôn Ngoan

[17] Nghe lời của bậc khôn ngoan,

Này con, giữ lấy cho con sau này!

Những điều hiểu biết của thầy,

Chú tâm giữ lấy tràn đầy lòng con!

[18] Vì khi đã khắc vào tâm,

Sẵn-sàng nói hết, vui thắm nào hơn!

[19] Hôm nay thầy muốn dạy con,

Cho con tin Chúa, cậy trông nơi Người.

- [20] Huấn-dụ cả thầy ba mươi,
Há thầy đã chẳng để đời cho con?
Đó là lời viết khuyên răn,
Những lời hiểu biết rất cần cho con.
- [21] Cho con hiểu biết rõ hơn,
Những lời phải lẽ, khéo khôn, chân-tình,
Ngõ hầu tường-thuật trung-thành
Vớ người đã lấy quyền-hành sai con.
- [22] Với người nghèo khổ cùng bản,
Con đừng bóc lột, họ tân-khổ rồi!
Chốn công-môn, kẻ đơn-côi,
Con đừng áp-bức, tội đời họ thêm!
- [23] Chúa bênh-vực họ, đứng bên,
Ai tước mạng họ, Chúa liền diệt ngay.
- [24] Đừng bè-bạn với người hay nóng giận!
Chớ giao-du với kẻ sẵn nổi xung!
- [25] Kéo con bắt chước nổi khùng,
Khiến con mắc bẫy chúng từng gài treo!
- [26] Hạng người ưa thích giao-kèo!
Bảo-kê vay mượn, chớ theo làm gì!
- [27] Bởi vì nếu chẳng có chi,
Thì giường cũng bị lấy đi đến bồi.
- [28] Đường ranh tiên-tổ định rồi,
Thì con đừng có chuyển dời đổi thay!
- [29] Kia, người cần-mẫn có tài!
Họ vào phục-vụ vương-đài đế-cung.

Con nhìn coi đó, thấy không?
Họ không phục-vụ người đứng tầm thường.

CHƯƠNG 23

- [1] Nhìn người đối-diện cùng ăn,
 Khi người tai mắt đồng bàn với con!
- [2] Nếu con vốn tính tham ăn,
 Thì con hãy đặt dao gần cổ con.
- [3] Cao lương mỹ-vị dầu ngon,
 Con đừng thèm muốn kéo con vào tròng.
- [4] Làm giàu, con chớ nhọc công!
 Con đừng nghĩ tới, cũng không ngó-ngàng!
- [5] Vì khi vừa thấy giàu sang,
 Giàu sang mọc cánh đại-bàng bay cao.
- [6] Chớ ăn bánh của kẻ nào xấu bụng
 Cao lương mỹ-vị của hăn cũng chẳng tơ hào!
- [7] Vì lòng hăn nghĩ làm sao,
Con người của hăn cũng đâu khác gì.
Hăn mời: "Hãy ăn uống đi!"
Nhưng đâu phải hăn tốt gì, con ơi!"
- [8] Bánh vừa mới nấu, chưa trôi,
Là con phải thổ ra rồi, thấy không?
Thế là con đã uống công
Đem lời tốt đẹp mở lòng kết thân.

- [9] Phí lời với kẻ ngu đần,
Rót vào tai nó, chẳng ăn thua gì!
Lời con nó sẽ khinh-khi
Khôn-ngoan con nói, nó thì bịt tai.
- [10] Đường ranh vốn có tới nay,
Để nguyên như cũ, đừng dời khác nơi.
Cánh đồng của trẻ mồ-côi,
Con đừng xâm phạm, khổ đời chúng thay!
- [11] Vì Chúa của đám trẻ này,
Là Đấng Cứu Chuộc ra tay uy-hùng.
Chính Người sẽ dùng quyền-năng
Mà bênh-vực chúng đến cùng, chống con.
- [12] Thực-thi huấn-dụ đã ban,
Những điều hiểu biết, con cần lắng nghe!
- [13] Phạt răn con trẻ, ngại chi?
Ăn roi, nó chẳng việc gì, chết đâu!
- [14] Lấy roi đánh nó chẳng sao,
Đó là cứu nó khỏi vào âm-ti.
- [15] Khôn ngoan, con biết thực-thi,
Lòng thầy vui sướng tràn-trề, hỡi con!
- [16] Lời con chính-trực khéo khôn,
Thầy nghe mừng rỡ, tâm-hồn hân-hoan.
- [17] Hãy tôn kính Chúa luôn luôn,
Con đừng ganh tị với quân gian tà!
- [18] Tương lai con sẽ mở ra,
Chẳng lo hy-vọng sẽ là khói mây.

[19] Hưởng lòng theo nẻo đường ngay,
Con khôn thì hãy nghe thầy, hỡi con!
[20] Đừng nhập bọn với những quân chè chén,
Với những kẻ chỉ yêu mển hơi men!
[21] Say sưa ắt sẽ túng nghèo,
Lữ-đừ say khướt thảy đều tả-tơi.
[22] Cha con dạy, hãy nghe lời!
Vì Người tạo dựng cuộc đời của con.
Mẹ con già yếu héo-hon,
Con đừng rẻ-rúng, khinh nhờn, chê-bai!
[23] Khôn ngoan, chân lý không sai,
Những điều hiểu biết, những lời dạy răn,
Thầy đều quý giá vô ngần,
Con đừng đem bán, nhưng nên mua vào!
[24] Cha người công-chính vui sao!
Con khôn, hiểu biết, cha nào chả vui.
[25] Đừng làm cha mẹ ngậm-ngùi,
Hãy cho cha mẹ được vui thỏa lòng!
Con là con mẹ cư mang,
Hãy làm cho mẹ vui mừng ngất-ngây!
[26] Hết lòng tin tưởng thầy đây,
Hãy theo bén gót đường thầy, nghe con!
[27] Vì người gái điểm buôn son,
Chính là hổ thãm chờ con nộp mình.
Và người phụ-nữ ngoại-tình,
Chính là giếng hẹp chỉ rình kéo lôi.

- [28] Nó như kẻ cướp rình mồi,
Số chồng bội-tín mỗi ngày tăng thêm.
- [29] Ai thường phiền trách thở-than?
Ai lâm hoạn-nạn? Ai chan ưu sầu?
Ai đôi con mắt đỏ ngầu?
Ai gây xung-đột, bỗng đâu bị đòn?
- [30] Là người nếm đủ rượu ngon,
Là người quá chén bên bàn đầy ly.
- [31] Đừng thèm nhìn rượu làm chi!
Rượu tắm óng-ánh trong ly đỏ hồng,
Nhìn mà cồn cạo trong lòng,
Nó trôi xuống họng mắt không thấy gì.
- [32] Rồi nằm, đau nhức, li-bì
Nó như nọc rắn hiểm-nguy khôn lường.
- [33] Mắt con thấy cảnh dị-thường,
Những điều nhảm-nhí chảy tuôn trong lòng.
- [34] Con như giữa biển bênh-bồng,
Lắc-lư trên ngọn kéo căng cột buồm.
- [35] Mê-man con nói luôn mồm:
"Người ta đánh đập chẳng còn biết đau.
Bao giờ tôi mới tỉnh mau?
Để tôi lại nốc rượu vào nữa đây?"

CHƯƠNG 24

- [1] Với quân tội lỗi gian phi,
Con đừng bè-bạn, phân bì làm chi!
- [2] Vì lòng chúng chẳng nghĩ gì,
Ngoài điều độc ác thực-thi bạo-hành;
Hở môi toàn chuyện gian-manh,
Mưu toan làm ác, rắp-ranh hại người.
- [3] Khôn ngoan mới có cơ ngơi,
Thông-minh mới có xây, cơ vững nhà.
- [4] Chính nhờ hiểu biết, tề gia,
Các phòng, kho lẫm trong nhà thiếu chi!
Bao nhiêu cửa-cải, tiện-nghi,
Các đồ quý giá, thứ gì cũng sang.
- [5] Những ai sức mạnh gia-tăng,
Là nhờ hiểu biết quán-thông tinh-tường.
Những ai quyền-lực tăng-cường,
Là nhờ sáng-suốt biết đường khôn-ngoa.
- [6] Giao-tranh phải có đốc-quân,
Muốn thu chiến-thắng phải cần quân-sư.
- [7] Với người khờ dại, kẻ ngu,
Đức khôn-ngoa, thật quá ư cao vờ!
Nó không hề dám hé môi,
Mở lời ngay chính ở nơi cổng thành.
- [8] Kẻ mưu tính chuyện gian-manh,
Là tên thủ-đoạn, quéo-quanh, mồi chài.

- [9] Kẻ ngu tính phạm tội hoài
 Những quân nhạo-báng, người đời khinh khi.
- [10] Chùng lòng khi gặp gian nguy,
 Sức con sẽ bị giảm suy thành-linh.
- [11] Thấy người sắp bị hành hình,
Hãy mau giải-thoát vì tình yêu thương!
Người liêu-xiêu tới pháp-trường,
Hãy mau cứu họ khỏi đường tiêu-vong!
- [12-] Nếu mà con trả lời rằng:
 " Chuyện này lạ quá, tôi không biết gì."
Thì lòng con nghĩ điều chi,
Chúa sao chẳng biết? Lạ gì, con ơi!
Canh chừng, cân nhắc lòng người,
Chúa hằng thấu suốt ai người gian, ngay?
Mỗi người làm đúng hay sai,
Chúa đều thưởng phạt, tùy theo họ làm.
- [13] Mật ong tinh-khiết, nếm xem!
 Ngọt tan vào lưỡi, dịu êm chừng nào!
- [14] Khôn ngoan cũng thế, ngọt-ngào,
Có rồi, con sẽ đón chào tương-lai,
Tương-lai rực-rỡ sáng ngời,
Ước mơ thành tựu chẳng đời nào tan.
- [15] Này này, hỡi những kẻ gian!
Nhà người công-chính, chớ toan rình mò!
Chớ nên bèn mắng trước nhà
Để chờ phá phách kéo mà hại thân!

- [16] Vì dù có ngã bảy lần,
Chính-nhân vẫn cứ đứng lên như thường.
Nhưng mà kẻ ác gạt lường,
Cứ lặn lội cảnh tai-ương khốn cùng.
- [17] Quân thù gục ngã, chớ mừng!
 Nó mà thất-thế, con đừng reo vui!
- [18] Chúa thấy vậy, Chúa gai mắt lăm,
 Người không giận gay-gắt nó đâu.
- [19] Đừng ganh ghét bọn ác-nhân,
 Chớ ghen-tương với những quân gian tà!
- [20] Vì tương-lai chúng tối mò,
 Ngọn đèn gian ác lu mờ, tắt thôi!
- [21] Tôn Vua, kính sợ Chúa Trời,
 Đừng theo phản-ngịch, loại người bất-trung!
- [22] Hoạ-tai giáng xuống không chừng,
 Chúa, Vua tiêu-diệt sẽ cùng ra tay.

IV- Sưu Tập Những Lời Khác Của Bậc Khôn-Ngoan

- [23] Những lời răn dạy dưới đây,
Cũng là của các bậc thầy khôn-ngoa.
Mỗi khi cứu xét xử-phân,
Nếu mà thiên-vị, chẳng nên chút nào.
- [24] Bảo tên gian ác: "vô can!"
 Các dân nguyên rửa, lân-bang chê cười.

- [25] Ai răn nó, chẳng tiếc lời,
Phúc lành sẽ hưởng, người người mừng vui.
- [26] Ai mà thẳng-thắn trả lời,
Ấy là bạn tốt, là người tâm-giao.
- [27] Hãy lo chuyện ngoài đã nào!
Xong việc đồng áng, rồi sau cất nhà!
- [28] Khi chưa biết rõ nguyên do,
Thì đừng làm chứng, hại cho bạn bè!
Cũng đừng ngon ngọt tỉ-tê,
Nói lời dối trá, khen chê hại người!
- [29] Con đừng có nói những lời:
"Ta làm cho họ như người làm ta.
Những gì họ làm cho ta,
Thì ta trả báo cho mà biết tay."
- [30] Tôi ngang qua cánh đồng này
Của người biếng nhác suốt ngày nằm co.
Tôi ngang qua một vườn nho
Của tên dốt nát, dại khờ, ngu si.
- [31] Cỏ, gai phủ khắp rậm rì,
Đá tường sập, lấp lối đi hoang tàn.
- [32] Tôi nhìn, suy nghĩ nhiều lần,
Rút ra bài học tối cần sau đây:
- [33] Ai làm, ai dạy, mặc thầy!
Ngủ thêm, nường chút, khoanh tay, ngả mình.
- [34] Cái nghèo nó đến thình-lình,
Như tên trộm cướp đã rình, xông vô.

Cảnh bản đột-nhập không ngờ,
Như mang vũ-khí chẳng chờ đợi ai.

CHƯƠNG 25

V- Bộ Sư Tập Thứ Hai Các Châm-Ngôn Của San-Môn (Sa-lô-Môn)

- [1] Dưới đây là những châm-ngôn,
Cũng đều là của San-Môn đó mà!
Quần thần của Khít-Ki-Gia
Vua nước Giu-Đa, ghi chép sưu tầm.
- [2] Để công-trình Chúa đã làm,
Là vinh-quang Chúa vẫn còn kín bưng.
Còn tìm thấu hiểu rõ-ràng,
Các vua khám phá vinh-quang của Người.
- [3] Như cao sâu thăm đất trời,
Các vương-đế thật không ai thấu dò.
- [4] Kìa người thợ bạc đốt lò;
Lọc ra hết cặn, bạc cho cái bình,
- [5] Long-nhan loại kẻ gian-hùng,
Trên nền công-chính, ngai vàng vững-kiên.
- [6] Trước long-nhan, chớ tự kiêu!
Đừng ngồi chỗ các vương-triều đại-nhân!
- [6] Thà chờ được gọi: "Lên trên!"
Còn hơn trước mặt chức quyền cao sang,

Họ mời con xuống dưới hàng,
Là điều chính mắt con trông thấy rồi.
[7] Có người sinh chuyện lời thôi,
Con đừng vội kiện hồng lôi vào tù!
Con làm gì với họ ư,
Nếu y bôi nhọ cho ta phải buồn?
[9] Cứ tranh cãi với đối-phương,
 Nhưng đừng tiết-lộ chuyện riêng của người!
[10] Ai nghe được, sẽ nhạo cười,
 Con không rút lại được lời nói đâu!
[11] Đúng thời, đúng lúc, mỗi câu
 Như trên đĩa bạc, vàng au tảo dòn.
[12] Những lời trách của người khôn,
Những ai hiểu biết vẫn còn lắng nghe;
Khác chi trao nhẫn vàng y,
Đeo cho thiếu-nữ vu-quy kiềng vàng.
[13] Tựa như tuyết mát mùa-màng,
Người làm sứ-giả một lòng tín-trung.
Lúc nào cũng giữ thủy-chung,
 Hoàn thành sứ-mạng, vững lòng người sai.
[14] To mồm hứa tặng cho ai,
Mà sau chẳng thấy giữ lời nói ra;
Khác nào tưởng sẽ mưa sa,
Có mây, có gió, thế mà không mưa.
[15] Cứ kiên-nhẫn, chớ chịu thua,
 Thế nào thủ-lãnh cũng vừa lòng thôi!

Nhớ rằng mềm mỏng nhẹ lời,
Sẽ làm tan nát, rã rời cốt gân!
[16] Mật tìm được, chớ tham ăn!
 Nếu ăn thái quá, sẽ nôn chẳng còn.
[17] Dầu là đối với bạn thân,
Đừng nằng lúi tới, thành xàm-xỡ đi!
Tình thân có thể suy-vi,
 Người ta chán ngấy, rồi thì ghét khinh.
[18] Chứng gian sẽ hại bạn mình,
 Như chùy, gươm, giáo thành-linh tấn công.
[19] Gặp nguy, tin kẻ bất-trung,
 Như chân lão-đào, như răng muốn rời.
[20] Khi người ta khổ rồi bời,
Hát ca chỉ tổ làm sôi nổi lòng,
Khác nào lột áo mùa đông,
Hay là đổ giấm vào lòng vết thương.
[21] Kẻ thù con đói, hãy nhường cơm bánh!
 Nó có khát, hãy sè gánh nước trong!
[22] Vậy con đã đổ than hồng
 Trên đầu của nó, Chúa hăng thưởng con.
[23] Tựa như gió bắc nổi cơn,
Cho trời mưa xuống chứa-chan khắp vùng.
Những người nói lén sau lưng,
Làm người ta giận nổi khùng hét la.
[24] Thà nằm trên góc mái nhà,
 Còn hơn chung sống với bà hay gậy.

- [25] Tin vui quán khách đến đây,
Tựa như nước mát vào đây họng khô.
[26] Người ngay hiệp với kẻ hư,
Khác nào khuấy đục làm dơ nước nguồn.
[27] Mật ong ăn quá, mất ngon,
Được người ca ngợi, chớ luôn kiếm tìm!
[28] Người không làm chủ được mình,
Ví như lữ sập, để thành trống không.

CHƯƠNG 26

- [1] Mùa hè đâu có tuyết rơi,
Mưa rơi mùa gặt, ngược đời làm sao!
Cũng như chức trọng quyền cao,
Kẻ ngu đâu hợp thể nào, quả nhiên!
[2] Bồng dưng vô cơ rửa nguyên,
Khác nào chim sẻ bay chuyển trên cây,
Khác nào én lượn vờn mây,
Những lời nguyên rửa chẳng hay nổi gì.
[3] Roi dành để quất ngựa phi,
Còn làm hàm thiếc là vì lừa ngu.
Đứa ngu cũng vậy, thật hư!
Phải dùng roi vọt quất nhừ vào lưng.
[4] Đứa ngu nói chuyện điên khùng,
Đối lời như chúng, thì đừng, kẻo ngu!

- [5] Nên cho nó thấy điên rồ,
 Kẻo không, nó cứ tưởng là nó khôn.
- [6] Nếu nhờ một đứa ngu đần
Đi làm sứ-giả chuyển giùm đem tin.
Khác chi tự chặt chân mình
Gánh bao tai-họa phải đành thiệt thân.
- [7] Kẻ ngu mở miệng nói khôn,
 Như anh khập-khiểng cụt chân què giò.
- [8] Tỏ lòng kính trọng đứa ngu,
 Như sỏi cột ná cao su dội về.
- [9] Đứa ngu mở miệng nói khôn,
 Như tên say rượu múa cầm cành gai.
- [10] Ai thuê kẻ dại, người say,
 Như gương cung bắn những ai qua đường.
- [11] Kẻ ngu nhắc chuyện điên khùng,
 Như mưa nửa chừng, chó lại liếm luôn.
- [12] Thấy ai tự nhận là khôn,
 Trông mong kẻ dại lại hơn hẳn nhiều.
- [13] Kẻ lười kiếm chuyện đặt điều,
Bào rằng: "sư-tử láo-liên ngoài đường,
Kìa coi, ngay giữa quảng-trường,
 Hổ vằn, tôi thấy tỏ tường khiếp ghê!"
- [14] Cửa xoay quanh trục bản lề,
 Đứa lười cũng thế, lăn lê trên giường.
- [15] Thức ăn ngon thật dễ thương,
 Kẻ lười thò đũa, chẳng buồn gắp lên.

- [16] Kẻ lười tự nhủ khôn hơn,
Bây người hùng-biện vẫn còn thua cơ.
- [17] Chuyện người mà cũng xen vô,
Như xách tai chó để mà dắt theo.
- [18-19] Giả điên, phóng lửa bắn tên,
Khác nào lừa đảo, hô lên: "Giỡn mờ (mà)!"
- [20] Củi tàn, lửa tắt, hết lo,
Hết tên mách lẻo, đôi co chẳng còn.
- [21] Than nuôi lửa hồng, củi nuôi lửa đỏ,
Kẻ hay gây gỗ, cãi cọ bùng lên.
- [22] Lời tên mách lẻo như của ngon vật lạ,
Nó trôi tuột ngay vào trong dạ, ruột gan.
- [23] Nói lời nũng nặn ngọt ngon,
Mà trong bụng dạ ý gian, ai dò?
Khác nào lấy bạc chặn thô,
Dát trên đồ gốm, thô-sơ tỏ tường!
- [24] Những ai ganh ghét ghen-tương,
Miệng môi khéo-léo dễ thương giả vờ,
Trong lòng thì lại khác cơ,
Luôn luôn đặt chuyện lọc-lừa người ta.
- [25] Đừng tin lời nó ngọt lừ!
Lòng đầy những chuyện gian tà tởm ghê!
- [26] Dù cho nó có mưu-mô,
Giấu lòng ghen ghét không cho ai dòm,
Nhưng sao giấu nổi ác-tâm?
Bị công chúng biết vạch trần nó ra.

[26] Kẻ đào hố sẽ bị sa,
Người lăn đá, đá chẳng tha, đá đè.
[27] Gớm thay cái lưới thè-lè,
Dối gian ghen ghét chỉ nhè hại nhân!
Miệng tuy ngọt xót nói ngon,
Nhưng gây đổ vỡ nát tan lòng người.

CHƯƠNG 27

[1] Chớ huênh-hoang chuyện ngày mai!
Vi đâu đã biết hôm nay thế nào.
[2] Để người xa lạ cao-rao,
Con đừng hé miệng lời nào tự khen!
[3] Cát tuy nặng, đá nặng hơn,
Đưa ngu nổi giận nặng còn nhiều hơn.
[4] Trong cơn giận, dễ dữ-dẫn,
Trong cơn thịnh-nộ lại tàn bạo hơn.
Nhưng khi nổi giận ghen hờn,
Ai nào chịu nổi, tay chân rụng-rời
[5] Thà rằng chỉ-trích công khai,
Còn hơn thương mẫn chẳng bày tỏ ra.
[6] Bạn bè làm tổn thương ta,
Thực ra họ vẫn thiết-tha chân-thành.
Kẻ thù trái lại giả hình,
Ôm hôn thăm-thiết, thật tình thì không.

- [7] Người no thấy mật chẳng màng,
Đói thì cay đắng, cũng rằng: ngọt ngon.
- [8] Hồn quê lữ-khách mới-mòn,
Như chim ngóng tổ, vẫn còn hoài hương.
- [9] Ngạt-ngào sức nước dầu, hương,
Lòng người phấn khởi, lâng lâng tâm-hồn,
Cũng như tình bạn chí thân
Làm cho vững mạnh tinh-thần vươn lên.
- [10] Bạn con, hay bạn cha con,
Đừng quên giúp họ, khi cần đến con.
Anh em thua láng-giềng gần,
Gặp ngày khốn quẫn, đừng quên anh em.
- [11] Này con, con hãy nghĩ xem,
Con khôn sẽ khiến thầy thêm thoải lòng!
Vì ai sỉ nhục, chớ hòng!
Thầy luôn đối đáp, thầy không sợ gì.
- [12] Người khôn ẩn tránh hiểm-nguy,
Kẻ khờ lao tới, ắt thì thiệt thôi!
- [13] Lãnh người lạ hoặc, xa vời,
Thì nên giữ áo của người đó ngay!
Đàn bà chưa biết chữa hay,
Phải đòi tiên lãnh để thay thế vào.
- [14] Sớm mai chúc phúc người nào,
Họ cho mình rửa nhăm vào người ta.
- [15] Đàn bà lắm miệng điêu-ngoa,
Khác chi rách-rách dột nhà ngày mưa.

- [16] Những người phụ-nữ khó ưa,
Giữ ngấn như giữ gió lửa trên cao.
Những người phụ-nữ ào ào
Năm họ như năm được đầu trong tay.
- [17] Sắt làm cho sắt bén thay!
Con người sắc bén nhờ tay bạn bè.
- [18] Chăm cây và, trái ê-hề,
Chăm cho chủ, chủ nể vì mến thương.
- [19] Mặt lồng bóng nước soi gương,
Cuộc đời phản ánh nổi riêng con người.
- [20] Âm ty, âm-phủ còn vui,
Cặp mắt con người, chẳng hề thỏa vui.
- [21] Đốt lò để thử vàng mười,
Nung nồi để biết mười mười bạc ròng.
Con người, nếu muốn thử lòng,
Cứ coi xem họ có màng tiếng khen?
- [22] Lấy chày giã kẻ ngu đần,
Cũng không lột hết cái đần dĩ-nhiên.
- [23] Hãy tìm hiểu cảnh đàn chiên,
Chăm lo gia-súc thuộc quyền của con!
- [24] Tiền tài chẳng thể trường-tồn,
Tiếng thơm muôn kiếp vẫn còn lưu tên.
- [25] Cỏ khô cắt, cỏ non lên,
Cỏ xanh trên núi lại đem gom về.
- [26] Hết đàn chiên lại đàn dê,
Sẽ cho con hưởng thoả-thuê bội phần:

Chiên cho con áo che thân,
Tiền mua ruộng đất là phần dê cho.
[27] Sữa dê con có tha hồ,
Nuôi thân, nuôi hết cả nhà, gia-nhân.

CHƯƠNG 28

- [1] Dẫu không ai đuổi truy lùng,
Ác-nhân vẫn trốn, chạy cùng khắp nơi,
Chính-nhân đứng vững giữa đời,
Như sư-tử nhỏ thành-thời giữa rừng.
- [2] Nhiều tay xưng bá, xưng hùng
Mỗi khi đất nước trong vòng loạn-ly.
Nhờ người sẵn có lương-tri,
Khôn-ngoaan giúp nước, gian nguy vãn-hồi.
- [3] Ác-nhân bóc lột người nghèo,
Như mưa lũ quét, nên đều đói ăn.
- [4] Những ai ca ngợi ác-nhân,
Bỏ luôn lẽ luật chẳng tuân, coi thường.
Còn ai giữ luật đường hoàng,
Thì luôn chống lại những phường gian-manh.
- [5] Chúng không hiểu lẽ công-bình,
Còn ai kiếm Chúa thì rành quán-thông.
- [6] Thà nghèo mà sống sạch trong,
Còn hơn giàu có mà lòng dối gian.

[7] Đứa con hiểu biết khôn-ngoan,
Giữ tuân lễ luật, luôn luôn thi-hành.
Bạn bè với lũ gian manh,
Để mang tiếng xấu, cha mình nhục lây.

[8] Ham giàu, lãi nặng cho vay,
Ngờ đâu gom của vào tay người lành,
Người lành bác-ái thương tình,
Vẫn thường bố-thí, hay bênh kẻ nghèo.

[9] Những ai ngoảnh mặt bưng tai,
Chẳng nghe lễ luật, những lời thâm sâu.
Dù cho tha-thiết nguyện cầu,
Lời cầu của chúng cũng đều tởm ghê.

[10] Dụ người tốt tới cùng phe,
Đào sâu hố ác, ai dè sa chân!
Sống đời trong sạch thì hơn,
Muôn vạn hạnh-phúc là phần thưởng ban.

[11] Kẻ giàu cứ tưởng mình khôn,
Người nghèo hiểu họ rõ hơn mọi đàng.

[12] Chính-nhân chiến thắng lẫy-lừng,
Vinh-quang chiếu tỏa huy-hoàng nơi nơi.
Ác-nhân khi đứng dậy rồi,
Ai ai cũng tránh tìm nơi ẩn mình.

[13] Kẻ nào che giấu tội mình,
Bao nhiêu toan tính chẳng thành-đạt đâu.
Tội xưng quyết bỏ sạch lâu,
Được ơn tha-thứ, Chúa giàu xót thương.

- [14] Cứng lòng sẽ gặp tai-ương,
 Người luôn biết sợ, Chúa tuôn phúc lành.
- [15] Như sư-tử rống bên ghềnh,
Như đàn gấu dữ đứng rình mỗi ngon,
Những quân gian ác bất-nhân,
Chỉ tìm thống-trị người dân thấp hèn.
- [16] Những người ngu dốt cầm quyền,
Chỉ lo chiếm đoạt thật nhiều muôn muôn.
Ai khinh lợi lộc bất-lương,
Được ơn trường-thọ, Chúa thương đỡ-đần.
- [17] Kẻ nào mang tội sát nhân,
 Sẽ lo trốn chạy lương-tâm dày vò,
Chẳng cần bắt nó, khỏi lo!
Để cho nó trốn chạy vô nhà mồ!
- [18] Kẻ nào ăn ở quanh-co,
Hố sâu sẵn đợi nó sa xuống liền.
Người nào cuộc sống thanh-liêm,
Được ơn cứu thoát bình-yên hằng ngày.
- [19] Người canh-tác sẽ no đầy,
 Còn ai lười biếng dạ đầy đói meo.
- [20] Người trung-tín sẽ hưởng nhiều ơn phước,
 Kẻ muốn mau giàu, khó thoát được hiểm-nguy
- [21] Thiên-vị chẳng tốt đẹp gì,
 Người ta phạm tội chỉ vì miếng cơm.
- [22] Chạy theo tiền của, tham-lam,
 Biết đâu nghèo túng đến bên có ngày.

[23] Hôm nay dám khiển-trách ai,
Cuối cùng sẽ lại có ngày được yêu.
Hơn là cứ ngã theo chiều,
Buông lời xu-nịnh hết điều ngợi ca.

[24] Đứa con bóc lột mẹ cha,
Rằng: "Đâu có tội sao mà trách tôi?"
Nó là một đứa quá tồi,
Vớ quân ăn cướp đánh hôi, một bầy.

[25] Kẻ nhiều tham-vọng hay gây,
Ai tin cậy Chúa có ngày thịnh-hưng.

[26] Cây mình tài trí là khùng,
Người khôn sẽ được thoát vòng gian nguy

[27] Thấy người nghèo túng suy-vi,
Ai mà cho họ, chẳng khi nào nghèo.
Còn ai chạy thẳng một lèo,

Giả đui, sẽ bị đuổi theo rửa nguyên

[28] Một khi kẻ ác đứng lên,
Người người lẫn tránh ắt bèn trốn đi.
Một khi kẻ ác suy-vi,
Chính-nhân sẽ lại tức thì thêm đông.

CHƯƠNG 29

[1] Sửa rắn mà vẫn cứng đầu,
Vô phương cứu chữa, thế nào cũng hư.

- [2] Chính-nhân cầm quyền, dân ảm no mừng rỡ,
 Ác-nhân cai trị, dân cực khổ oán than.
- [3] Người yêu chuộng sự khôn-ngoa,
 Làm cho thân-phụ hân-hoan thoả lòng.
Kẻ chơi với bọn điếm-đàng,
 Khiến cho sản-nghiệp tan hoang tiêu-tùng.
- [4] Vua công-minh, đất nước vững-vàng ổn-cố,
 Vua đòi thuế nặng, dân đói khổ tiêu-hao.
- [5] Hễ mà tăng bốc người nào,
 Là giăng bẫy họ, gài vào dưới chân.
- [6] Ác-nhân phạm tội tra chân vào bẫy,
 Chính-nhân vui sướng đứng dậy hò reo.
- [7] Người lành tha-thiết kẻ nghèo,
 Điều này, kẻ ác làm sao hiểu rành?
- [8] Quân chống đối làm cả thành sôi sục,
 Người khôn-ngoa khiến giận tức nguôi ngoai.
- [9] Người khôn tranh-luận với ai,
 Nếu là kẻ dại, phí hoài sức hơi:
 Nó hay nổi giận, nhạo cười.,
 Dễ-dại không dứt, chẳng đời nào yên.
- [10] Với người trong sạch thanh-liêm,
 Những quân khát máu tị-hiền nổi xung.
 Còn người chính-trực thì không
 Họ không ganh ghét, những mong kiếm tìm.
- [11] Người khôn, nén giận cho êm,
 Kẻ ngu bộc lộ chẳng kìm được ngay .

- [12] Nhân-viên gian-trá trình bày,
Tin theo, thì chúng thành bày ác-nhân.
- [13] Kẻ đàn áp, người cùng bản,
Cả hai đều được Chúa ban công-bằng:
Chúa cho mắt thấy rõ-ràng,
Chúa cho nhìn thấy ánh quang sáng ngời.
- [14] Nhà vua xét xử người nghèo,
Chiếu theo sự thật, thì ngay vững bền.
- [15] Nên khôn nhờ chịu mắng, đòn,
Trẻ con thả lỏng, tử buồn mẹ cha.
- [16] Cầm quyền là kẻ gian tà,
Tất nhiên tội ác có đà tăng hơn.
- [17] Bạn nên sửa phạt dạy con,
Khiến lòng vui sướng, tâm-hồn thánh-thời.
- [18] Một khi thị-kiến hết rồi,
Người ta buông thả thú vui thể-trần;
Nhưng ai còn giữ giới răn,
Quả là được phúc Chúa ban tuyệt-vời!
- [19] Với người đầy tớ tôi đòi,
Đừng nên sửa dạy bằng lời nói suông!
Dù cho nó hiểu tỏ tường,
Nó không tuân giữ, chẳng buồn làm theo.
- [20] Gặp người bộp-chộp nói liêu,
Thà tin đũa chẳng biết nhiều còn hơn.
- [21] Nuông tôi tớ thờ chữa khôn,
Lớn lên nó biến thành tên cứng đầu.

[22] Người hay giận dễ cãi nhau,
Còn người nóng tính phạm bao lỗi lầm.

[23] Hạ mình sẽ được vinh-tôn,
Tự-cao bị hạ làm dân thấp hèn.

[24] Kẻ đồng-loã với tên trộm cắp,
Là làm hại chính bản-thân mình.
Nó nghe thiên-hạ rửa khinh,
Ngậm mồm, nó vẫn làm thình chảng rảng.

[25] Con người dễ mắc bẫy tròng,
Chỉ vì sợ-sệt trong lòng âu lo.

Ai trông cậy Chúa, Chúa chờ,
Không còn sợ-sệt, Chúa cho an toàn.

[26] Nhiều người cầu cạnh thế-quyền
Để xin công-lý, bạc tiền, vinh-hoa.

Nhưng ngoài Đức Chúa ra,
Chẳng ai đem lại cho ta thỏa lòng.

[27] Với người chuyên sống bất-công,
Chính-nhân kinh tởm tránh không muốn nhìn.

Với người chính-trực công-minh,
Ác-nhân gớm-ghiếc nên kinh chống luôn.

CHƯƠNG 30

VI- Lời Của Ông A-Gua

[1] Đây là lời của A-Gua,
Con ông Gia-Ke, người xứ Ma-Xa.

Với Y-Thiên, và U-khan,

Ông ta tuyên sấm, thở-than cất lời:

[2] Tôi ngu dốt nhất trên đời,

Thông-minh con người, tôi chẳng có chi.

[3] Tôi đâu biết gì về Đấng Thánh,

Không được học đức-tính khôn-ngoa.

[4] Ai đã lên trời rồi lại quy-hoàn xuống thế?

Ai đã đưa bàn tay gom toàn thể gió trời?

Ai lấy áo hứng nước từ mọi nơi khắp chốn?

Ai ấn-định biên-cương cho cõi đất phát huy?

Danh Ngài tên gọi là chi?

Và Con Đấng ấy tên gì? Nói lên!

[5] Mọi lời Chúa, đều đã nên chứng-nghiệm,

Người là khiên thuẫn cho ai đến ẩn-nương.

[6] Đừng thêm-thắt chi vào lời Người phán bảo!

Kẻo bị quở, con thành nói xạo nói gian!

[7] Hai điều con hãy xin ban:

Đừng từ khước lúc con gần lâm-chung;

Xin đẩy xa con chuyện gạt-lường dối trá,

Xin đừng cho con giàu có,

Cũng đừng để con nghèo khó,

Con chỉ xin cơm bánh được có đủ xài.

[9] Kẻo khi con quá dư đầy,

Con từ bỏ Chúa, hỏi: "Ngài là ai?"

Hoặc khi con phải túng nghèo,

Sinh ra trộm cắp mà bêu xấu Ngài.

- [10] Với người nô-lệ tôi đòi,
Đừng vu-cáo nó với người bề trên!
Kẻ con bị nó rửa nguyên,
Mà con mang tội đặt điều cáo gian.
- [11] Có người nguyên rửa phụ-thân,
Chẳng hề cầu phúc ghi ân mẹ mình.
- [12] Có người chưa sạch vết sinh,
Thế mà vẫn tưởng là mình sạch trong.
- [13] Có người giương mắt kiêu-căng,
Liếc nhìn ngạo-mạn ngang-tàng tự-cao.
- [14] Có người hàm bén như dao,
Răng như lưỡi kiếm chém bao kẻ hèn,
Ăn tươi kẻ khó bần hàn,
Gạt người khốn khổ khỏi dân nước mình.

VII- Châm Ngôn Có Số

- [15] Con đĩa kia có hai con gái,
Lúc nào cũng cãi-nhãi kêu to:
"Hãy cho thêm nữa! Hãy cho!"
Có ba điều chẳng bao giờ mãn-nguyện
Và bốn chuyện chẳng hề biết: "Đủ rồi!"
- [16] Đó là: cõi âm-ti, và dạ người son-sẻ,
Đất chẳng bao giờ có thể no nước,
Lửa chẳng bao giờ nói được: "Đủ rồi!"

[17] Kẻ nào không vâng lời thân-mẫu,
Và giương mắt chế riếu phụ-thân,
Sẽ bị quạ ở lưng sâu khoét mắt,
Và bị loài điều-hâu ría móc thịt ăn.

[18] Đối với tôi, có ba điều tuyệt-luân kỳ-diệu,
Và bốn chuyện tôi không hiểu tỏ-tường.

[19] Đó là đường phượng-hoàng bay lượn,
Là đường rắn bò, trượt trên đá,
Là đường tàu bè qua lại giữa biển cả mênh-mang.
Là cách chàng trai tìm đường đến nàng con gái.

[20] Đường phụ-nữ ngoại-tình cũng vậy mà thôi:
Ăn xong, cô ả liếm môi:

Rằng: "Em chẳng có làm đôi-bại đâu!"

[21] Có ba điều khiến địa-cầu rung chuyển,
Và nó không chịu nổi bốn chuyện kỳ-khôi:

[22] Đầy tớ được lên vương-ngai,
Kẻ ngu lại được dư đầy bánh cơm.

[23] Đàn bà dễ ghét lắm mồm,
Thế mà lại kiếm được ôm tấm chông.

[24] Trên mặt đất có bốn loài trùng cực nhỏ,
Nhưng nó lại thật rõ khôn ngoan:

Loài kiến là đám dân yếu-ớt,
Nhưng chóm hè đã biết lo cất thức ăn.

[26] Loài ngân-thử tuy là đám dân bé-bỏ ,
Nhưng lại biết làm nhà nơi hang hốc rừng sâu.

- [27] Châu-chấu nào có vua đầu,
Thế mà di-chuyển như vào hàng quân.
- [28] Giơ tay bắt được thần-lăn,
Thế mà nó sống nơi đền đài vua.
- [29] Ba loài có bước đi ra uy bệ-vệ,
Bốn loài có dáng vẻ oai phong:
- [30] Sư-tử dũng-mãnh nhất trong loài thú,
Không lùi bước trước bất cứ các loài.
- [31] Gà trống nghênh-ngang hay bày dê đực,
Và ông Vua oai-vệ thúc quân binh.
- [32] Nếu con đại dột khen mình,
Lấy tay bụm miệng hớ-hênh đại khờ!
- [33] Bởi vì đánh sữa ra bơ,
Cũng như bóp mũi bặt ra máu đào.
Nếu con chọc giận người nào,
Ắt là sinh chuyện ồn-ào đôi co.

CHƯƠNG 31

VIII- Lời Của Lơ-Muyên

- [1] Đây là lời của Lơ-muyên,
Là vua cầm quyền của xứ Ma-xa.
Châm ngôn như gấm như hoa,
Vốn do thái-hậu ban ra dạy Ngài:

- [2] Này con ta, hỡi con trai!
 Khấn cầu ta mới có ngày sinh con.
- [3] Dè chừng với các nữ-nhân,
Đừng phung-phí sức cho thân đàn bà!
Đừng đem cuộc sống trắng hoa,
Trao cho những ả làm loà mắt vua!
- [4] Này con, con hỡi Lơ-Muyên!
Làm vua, thì chớ say sưa tối ngày!
Làm người lãnh đạo thẳng ngay,
Con đừng ham thích men say kéo ghiền!
- [5] Kéo rồi luật pháp con quên,
 Coi thường quyền-lợi của dân khốn cùng.
- [6] Đem men cho kẻ lâm-chung,
 Rượu nồng cho kẻ não-nùng đấng cay!
- [7] Họ quên phiền-não dứt-day,
 Sẽ không nhớ cảnh chẳng may bần hàn.
- [8] Cất lời nói hộ người câm,
 Bênh người bất hạnh họ cần đến con!
- [9] Công-minh cứu xét xử-phân,
 Cất lời biện-hộ cho dân khổ nghèo!

IX- Người Vợ Đảm-Đang

- [10] Tìm đâu người vợ đảm-đang?
 Trân-châu, ngọc báu, sánh ngang sao băng?
- [11] Chồng yêu hết dạ tin nàng,
 Ngày ngày chàng sẽ gia-tăng lãi lời.

- [12] Nàng đem hạnh-phúc suốt đời,
Không làm chông khổ, gieo lờ mìa-mai.
- [13] Tìm len và kiếm vải gai,
Rồi nàng vui-vẻ bắt tay vào làm.
- [14] Nàng như thương lái xa gần,
Đem về lương-thực từ miền xa xôi.
- [15] Nàng thức dậy khi ngoài trời chưa tỏ,
Phát thức ăn cho tất cả mọi người,
Cắt đặt công việc cho tôi đòi, gia-nhân.
- [16] Nàng để mắt tậu thêm thửa đất,
Bằng huê-lợi bóp chặt tự đôi tay,
Nàng canh-tác vườn nho sai trĩu trái,
- [17] Nàng thắt cho thật chắc dải lưng đai,
Luyện cánh tay cho dẻo-dai mạnh-mẽ.
- [18] Việc làm thấy đã lãi lời,
Trong nhà đèn thắp sáng ngời thâu đêm.
- [19] Vào guồng kéo sợi tơ tằm,
Vớ con suốt chỉ, nàng cầm trong tay.
- [20] Giúp người nghèo khổ rộng tay,
Đưa tay cứu kẻ chẳng may khốn cùng.
- [21] Cả nhà mặc áo kép lông,
Chẳng lo tuyết giá mùa đông cảm hàn.
- [22] Nàng tự làm lấy chăn mền,
Mặc toàn vải tía, vải mềm, vải gai.
- [23] Chông nàng được tiếng thơm lây,
Mọi người nhắc đến ở ngay cổng thành.

Và chàng ở chốn hội-đình,
Ngồi cùng kỳ-mục lão-thành trong dân.
[24] Nàng còn dệt vải bán buôn,
 Dây lưng cung-cấp lái thương cất hàng.
[25] Nàng lấy danh-giá uy-quyền làm trang-phục,
 Nàng mỉm cười khi nghĩ tới lúc mai sau.
[26] Nàng khôn-ngoan trong lời ăn tiếng nói,
 Và dịu hiền khi răn dạy bảo ban.
[27] Việc nhà để mắt trông nom,
 Dốc toàn năng-lực để làm bánh ăn.
[28] Con nàng chúc phúc ghi ân,
 Chồng nàng tấm-tấc muôn vàn ngợi khen.
[29] Nhiều cô tuy cũng đáng khen,
 Nhưng nàng còn vượt trội hơn bội phần.
[30] Đẹp người nhan-sắc: phù-vân!
Đẹp người duyên-dáng: cũng toàn giả thôi!
Đàn bà kính sợ Chúa Trời,
Mới là đáng được người đời ngợi khen.
[31] Tay nàng thành-tựu làm nên,
Quyền nàng được hưởng đương-nhiên hợp tình.
Ước chi nơi các cổng thành,
Việc nàng đều được nhiệt-tình tán-dương!

SÁCH KHÔN-NGOAN **Diễn Ca**

I- ĐỨC KHÔN NGOAN VÀ SỖ PHẬN CON NGƯỜI

Tìm Kiếm Thiên-Chúa Và Tránh Xa Tội Lỗi

Chương 1

- [1] Những ai cai trị thế-gian
Hãy tìm kiếm Chúa, sắt-son chân-thành!
Tưởng Người, niệ ý ngay lành,
Mến yêu công-chính vì danh thánh Người!
- [2] Những ai không thách-thức Người,
Người cho được gặp suốt đời chẳng ngơi.
Những ai tin tưởng vào Người,
Người cho được thấy chính Người hiển-dung.
- [3] Quanh-co lý-luận lung-tung,
Là lừa khỏi Chúa khoan-dung vô bờ.
Những ai ngu dốt, dại khờ,
Chúa cho bề mặt, sững-sờ, hổ ngươi,
Vì chưng chúng thử-thách Người,
Cả gan chọc giận Chúa Trời quyền-năng.
- [4] Lòng ai độc ác, gian-hùng,
Đức Khôn-Ngoan sẽ chẳng ứng ngụ vào.
Vì chưng tội lỗi biết bao!
Chúng ứng xác thịt chìm sâu vũng lầy.
- [5] Thần-khí thánh là thầy dạy bảo
Luôn tránh thói gian-xảo lọc-lừa,
Xa lý-luận dại khờ, ngu dốt,
Ghê tởm những chuyện tàn-ác, bất-công.

- [6] Với con người, Đức Khôn-Ngoan vẫn hằng yêu mến,
Kẻ phạm thượng, Thần Khí chẳng xá-miễn, tha cho.
Bởi vì lòng dạ người ta,
Chúa nhìn thấy hết, xét dò tận nơi,
Miệng ta thốt ra mọi lời,
Chúa nghe thấy hết, chẳng sai lời nào.
- [7] Thần Khí Chúa dạy-dào cõi đất,
Bảo-toàn mỗi hiệp-nhất muôn loài,
Cho nên ngôn-ngữ loài người,
Chúa đều thấu hiểu từng lời, mọi câu.
- [8] Chất đầy ý xấu trong đầu,
Thốt lời độc-địa ra đầu lưỡi môi,
Làm sao tránh khỏi án Trời?
Phạt cho đích-đáng khôn tài thoát thân!
- [9] Mưu đồ của kẻ ác-nhân,
Thế nào cũng bị vạch trần thắm-tra,
Những lời nó đã nói ra,
Đến tai Chúa hết, chẳng tha chút nào.
- [10] Lỗi tai ghen ghét nghe sao
Dẫu cho thầm-thĩ, giấu nào được chẳng?
- [11] Cho nên giữ mình, đừng ca-cấm!
Gìn miệng lưỡi, chớ nói lén, gièm-pha,
Nói hành nói xấu người ta,
Luôn gây hậu-quả, ấy là dĩ-nhiên!
Ăn gian, nói dối xỏ-xiên,
Linh-hồn đã bị giết liền, còn đâu?
- [12] Đừng mãi sống lầm lạc mà lao vào cửa tử!
Chớ chuốc hoạ vì những việc do tự tay ta!
- [13] Thiên-Chúa không làm ra cái chết,
Chẳng vui khi chấm dứt mạng người.
- [14] Vì khi Chúa dựng muôn loài,

- Sinh-linh thụ-tạo khắp nơi hoàn-cầu,
 Thầy đều hữu-ích cho nhau,
 Chẳng mang mầm độc dẫn vào tử-vong;
 Còn như Âm-Phủ chớ hòng
 Lộng-hành thống-trị, tấn-công địa-cầu!
- [15] Bởi vì cho dầu ở đâu,
 Đức công-chính vẫn dài lâu trường-tồn.
- [16] Còn quân vô đạo bất nhân,
 Vấy tay mời mọc tử-thần, ngọt ngon,
 Kết làm bầu-bạn sắt-son,
 Ất rồi kiệt-quệ, hao mòn hết trơn.
 Nhưng vì chúng đã kết thân,
 Chúng làm tôi nó, khốn quân đáng đời!

Chương 2

- [1] Quả nhiên, chúng tính sai rồi,
 Bào nhau rằng: "*Thấy cuộc đời buồn sao!
 Đời ta đau khổ biết bao!
 Đời ta ngắn quá, thuốc nào chữa đây?
 Làm sao khỏi chết lắt-lây?
 Nào ai thoát cảnh tù đày âm-ti?*"
- [2] *Bỗng dưng nhập thế, biết chi?
 Rồi như ta vẫn chửa đi vào đời.
 Hơi ta thở tựa khói thổi,
 Ý ta chợt loé theo hồi nhịp tim.*
- [3] *Tắt hơi, nhắm mắt nằm im
 Xác ra tro bụi ném chìm vực sâu,
 Bấy giờ sinh-khí biến đâu?
 Biến tan như gió thoảng mau thổi vào.*

- [4] Rồi theo năm tháng trôi mau,
Việc ta tạo dựng chìm vào lãng quên,
Chẳng ai còn nhớ đến tên,
Đời ta như thoáng mây trên bầu trời,
Biến như sương sớm ban mai,
Nắng hồng áp-đảo đẩy lùi, còn đâu?
- [5] Đời ta vụt tựa bóng câu
Vụt qua đi mất, có đâu quy-hồi?
Một khi ẩn đã đóng rồi,
Làm sao tháo gỡ bóc rời ra đây?
- [6] Vây mau hưởng của đời này!
Tuổi ta còn trẻ, đến đây tức thời,
Những gì có sẵn trên đời,
Ta mau tận-dụng hết thôi, chẳng chừa!
- [7] Rượu ngon ta hãy say-sưa,
Hương thơm ta ấp dẫn-đờ ngất-ngây.
Hoa xuân tươi thắm hây hây,
Ta đừng bỏ phí, kéo ngày chóng qua!
- [8] Nụ hồng đừng để nở hoa,
Kết thành vương-miện vì hoa sẽ tàn.
- [9] Đừng ai bỏ cuộc truy-hoan!
Ăn chơi dấu vết lưu tràn khắp nơi.
Bao nhiêu thắm cỏ ngoài trời,
Dành cho hành-lạc ăn chơi đã đời.
Đó là phần của ta thôi!
Số ta được đó, hưởng rồi sẽ quen!
- [10] Những tên công-chính nghèo hèn,
Ra tay ức hiếp, ta chèn ép luôn.
Những người góa bụa cô-đơn,
Ta không nhân-nhượng, chẳng còn buông tha.
Những tên tóc bạc lão già,
Cũng không vị nể, tha mà làm chi?

- [11] Luật ta: sức mạnh, là gì?
 Là cho công-lý duy-trì ý ta.
 Bởi vì nhu-nhược bỏ qua,
 Chẳng làm nên chuyện, chẳng ra việc gì.
- [12] Những tên công-chính, lo chi!
 Ta gài cạm bẫy hại đi, chẳng cần!
 Nó còn, thì chỉ vướng chân,
 Nó chuyên chống đối việc làm của ta,
 Trách ta phạm luật ban ra,
 Tố ta lễ-giáo chẳng lo tuân-hành.
- [13] Nó tự-hào là mình biết Chúa,
 Xưng mình là con của Chúa Trời.
- [14] Tâm-tư ta, nó riếu cười, rõ ghét!
 Nhìn mặt nó, ta hết muốn coi.
- [15] Nó sinh-hoạt chẳng giống ai
 Tâm-tư, xử sự nhỏ-nhoi khác thường.
- [16] Coi ta như bọn gạt-lường,
 Kiếng ta dơ bẩn, tránh đường của ta.
 Nó tuyên-bố rằng may-mắn, rằng là diễm-phúc,
 Rằng là hậu-vận của người chính-trực công-minh,
 Huênh-hoang vỗ ngực xưng mình,
 Là con Thiên-Chúa thăm tình Cha con.
- [17] Coi chừng nó nói dối gian!
 Coi đời kết-cục nó ngon thế nào!
- [18] Nó rằng con Chúa hay sao?
 Hẳn Người cứu nó khỏi bao kẻ thù?
- [19] Hãy tra tấn nó cho quá ư nhục-nhã!
 Để xem nó nhẫn-nhục đến cỡ nào đây?
 Để xem nó còn nói hay:
 Hiền-hoà công-chính tràn đầy nữa không?
- [20] Ta kết án cho nó tiêu-vong nhục-nhã,
 Vì nó nói nó được Chúa sẽ viếng thăm."

- [21] Chúng suy tính quả sai lầm,
Chúng ra mù quáng vì tâm ác tà.
- [22] Nhiệm-mầu Thiên-Chúa cao xa,
Chúng không biết để vị-tha mở lòng.
Người lành thánh được thưởng công
Chúng không đếm xỉa, chẳng mong, chẳng cần.
Kẻ tinh-tuyền được phúc-ân,
Chúng không tin thế, vẫn còn nghi-nan.
- [23] Khi Chúa sáng-tạo thể-nhân,
Người cho họ được vững bền trường-sinh
Cho mang bản-tính thần-linh,
Cho mang hình ảnh quang-vinh của Người.
- [24] Nhưng vì ganh tị, dễ người,
Quý-Thần chống lại ý Người đã ban,
Tử-thần bèn nhập thế-gian,
Ai theo phe nó là con Quý-Thần.

Chương 3

Số phận của những người công-chính và phường vô đạo

- [1] Linh-hồn chính-trực công-minh,
Chẳng sợ cực-hình, động tới được đâu!
Bởi vì Thiên-Chúa nhiệm-mầu,
Tay Người gìn giữ ai nào hiểu chẳng?
- [2] Bọn ngu-si tưởng lầm rằng họ đã chết
Thấy họ ra đi, nghĩ họ hết phúc rồi.
- [3] Lìa ta, khi họ xa rời
Tưởng là họ chết thực rồi, còn chi?
Thực ra, đâu họ ra đi,
Họ đang hưởng phúc vinh-huy an-bình.

- [4] Nghĩ rằng họ bị phạt-hình
Thực ra họ vọng trường-sinh đạt-dào.
- [5] Nếu họ sửa đổi phần nào
Hưởng ngay ân-huệ lớn-lao không ngờ.
Quả vậy, Chúa bắt họ phải chờ thử-thách
Đợi khi họ xứng đáng được thánh-hiến Người.
- [6] Chúa luyện họ như luyện vàng trong lửa ngời hừng-hực
Và đón nhận họ như đón nhận lễ-vật toàn thiêu.
- [7] Tới giờ Chúa đến, Người liền thăm viếng,
Họ rực sáng như lửa bén rừng lau.
- [8] Họ thống-trị, xét xử muôn dân, muôn nước,
Chúa là vua của họ từ trước muôn đời.
- [9] Những ai trông cậy nơi Người,
Sẽ thông sự thật, được Người thương yêu.
Những ai thành-tín trung-kiên,
Được Người tuyển chọn ban nhiều phúc-ân.
- [10] Những quân vô đạo bất nhân,
Tà-tâm nên phải lãnh luôn cực-hình,
Người công-chính, chúng coi khinh,
Xa lìa bỏ Chúa, phải đành lãnh thôi!
- [11] Vô phúc cho ai xa rời Đức Chúa,
Lẽ khôn-ngoan, lại nữa lẳng quên!
Mong chi rồi cũng hão-huyền,
Tổn công nhọc sức chẳng nên lợi gì.
- [12] Con hư, vợ dại ngu-si,
Bị nguyên rửa cả tông-chi họ-hàng.
- [13] Những người son sẻ tinh-thuần,
Không hề chung-chạ, thập phần phúc thay!
Chúa thương thăm viếng có ngày,
Sẽ sinh hoa trái lòng đầy lạc-hân.
- [14] Phúc thay cho những hoạn-nhân,
Không điều bất chính, chẳng toan chống Người!

- Lòng trung-tín, họ hằng nuôi,
Cho nên, được hưởng ơn Người khứng ban
Đó là trọng-hậu đặc-ân,
Nơi Đền Thờ Chúa khoan-nhân chí-tình.
- [15] Gắng lên, làm những điều lành,
Thành-công rục-rỡ sẽ giành được thôi!
Bởi vì cội rễ cuộc đời,
Khôn-Ngoan là trọng, chẳng đời nào hư.
- [16] Này, con cái ngoại-hôn ư?
Có ra chi, bởi mẹ cha ngoại-tình!
Giống nòi chung chạ bất minh,
Sẽ không bền mãi, thịnh-linh tàn mau.
- [17] Dầu cho trăm tuổi sống lâu,
Cũng như không có, bóng câu qua màn
Cuộc đời xế bóng mong-manh,
Mới hay hư-ảo, chẳng danh-giá gì.
- [18] Nếu như chúng sớm ra đi,
Cũng không hy-vọng, có gì mà mong?
Trong ngày luận án, chớ trông
Có người an-ủi mà hòng ước-ao!
- [19] Thật là thâm biết bao!
Giống nòi bất chính đi vào cáo-chung!

Chương 4

- [1] Sống đời đức hạnh vẫn hơn,
Thà rằng như vậy, không con cũng đành.
Muôn đời đức hạnh lưu danh,
Người đời biết đến, Chúa dành tình thương.
- [2] Sinh thời, ai nấy noi gương,
Khuất đi, ai cũng tiếc thương tỏ lời.

- Triều-thiên lấp-lánh sáng ngời,
 Khải-hoàn vinh-hiển về nơi vĩnh-hằng.
 Ho giành chiến-thắng lẫy-lừng
 Trong cuộc chiến-đấu vô cùng cam go
 Chúa dành phần thưởng ban cho
 Đặc-ân Chúa thưởng khôn so, vô ti.
- [3] Những phường vô đạo gian-phi,
 Cháu con đông-đúc ích gì được đâu!
 Chúng như chôi đại chen nhau,
 Gốc không bén rễ ăn sâu đất sành.
- [4] Dẫu cho mọc lá đâm cành,
 Cuồng-phong trốc gốc, trái xanh rụng rời.
- [5] Nhánh non xoắn gãy tả-tơi,
 Hoàn-toàn vô ích chẳng ai thềm dùng.
- [6] Trong ngày xét xử sau cùng,
 Những ai dan-dúu sống chung ngoại-tình,
 Đứa con, chúng cố biện-minh
 Để tuyên buộc tội kẻ sinh ra mình.
- [7] Những người chính-trực công-minh
 Chết non cũng vẫn an-bình nghỉ-ngơi.
- [8] Tuổi già đáng kính trên đời
 Không do số tuổi, không đòi sống lâu.
- [9] Con người dẫu bạc đầu râu,
 Khôn ngoan còn quý hơn đầu bạc phơ.
 Miễn là sống chẳng vết nhơ,
 Không hoen tì-ố kể như thợ rời.
- [10] Những người công-chính mọi thời
 Đẹp lòng Thiên-Chúa, được Người yêu thương.
 Họ sống giữa những phường tội lỗi,
 Được Thiên-Chúa dời đổi đi xa.
- [11] Kéo trí họ bị thói gian tà biến đổi,
 Tâm-hồn họ bị tật gian dối phình-lừa.

- [12] Kéo sự ác mê-hoặc làm lu mờ sự thiện,
Cuồng-dục làm tâm-hồn thật-thà biến chất đi.
- [13] Chỉ không lâu mà đã cải-quy toàn thiện
Kể như họ hoàn-tất sự-nghiệp lâu dài.
- [14] Họ làm đẹp ý Chúa Trời,
Người đem ngay họ khỏi nơi ác tà.
Người đời lại chẳng hiểu ra,
- [15] Biết đâu ý Chúa đó là hồng-ân,
Những ai Chúa chọn, quý trân
Chúa hằng thương xót, Chúa ban ơn lành
Họ là thánh, được vinh danh
Chúa thương thăm viếng, chúc lành bình-an.
- [16] Khi người công-chính lìa trần,
Chính là bản án cho quân ác tà.
Tốt lành khi tuổi còn thơ,
Là lên án những kẻ già bất nhân.
- [17] Quân bất lương thấy người khôn-ngoan chết,
Chúng chẳng hiểu Chúa phán xét thế nào,
Chúng hỏi sao Người đem họ vào cõi phúc?
- [18] Đã thấy vậy, mà chúng vẫn rất khinh thường,
Nhưng Đức Chúa sẽ nhạo cười bọn chúng.
- [19] Sẽ đến lúc chúng thành những cây ma,
Chẳng ai thềm ngó, lánh xa,
Giữa đoàn người chết, rồi là nhục thay!
Người phanh xác chúng tan cây,
Dúi đầu xô chúng cắm ngay tức thì,
Người liền đánh bật chúng đi,
Và Người hủy-diệt tru di đến cùng.
Chúng dù thống-khổ ngàn trùng,
Chẳng ai nhớ tới, chẳng màng, làm thịnh!
- [20] Tới ngày tính sổ tội mình,
Hạch ra, làm chúng thất-kinh rụng-rời.

Chương 5

II- VUA SAN-MÔN (SA-LÔ-MÔN) VÀ VIỆC TÌM KIẾM ĐỨC KHÔN-NGOAN

Bậc vua chúa phải tìm kiếm Đức Khôn-Ngoan

- [1] Những người công-chính, tức thời
Đứng vùng lên, chẳng sợ ai ra gì.
Họ từng bị chúng khinh-khi áp-bức
Khi họ phải chịu khổ cực nhọc-nhăn.
- [2] Những quân vô đạo bất nhân,
Thấy người công-chính, thất-thần sợ kinh,
Chúng đều kinh-ngạc rùng mình,
Chẳng ngờ họ lại hiện hình, thoát thân.
- [3] Lo âu, ngộp thở, than van,
Chúng bèn ân-hận, họp bàn thốt ra:
- [4] *"Bọn mình ngu xuẩn quá a!
Từng cười nhạo họ là đồ nhóp-nhơ,
Khinh chê họ sống diên rồ,
Mía-mai họ chết quá ư nhục-nhẫn.*
- [5] *Thế sao họ được đặc-ân,
Vào hàng con Chúa, chung phần thánh-nhân?*
- [6] *Thực ra, ta đã sai lầm,
Ta xa sự thật, tối tăm cõi lòng,
Xa đường chính-trực thẳng bằng,
Lạc đường chẳng thấy sáng vắng thái-dương.*
- [7] *Ta đã say sưa theo những nẻo đường tội lỗi,
Theo những nẻo đường dẫn tới diệt-vong;
Bằng qua sa-mạc mênh-mông,
Con đường Chúa vạch, ta không biết gì.*

- [8] *Kiêu-căng tự-mãn ích chi?
Giàu sang hợm-hĩnh được gì nữa đâu?*
- [9] *Thảy đều biến tựa bóng cầu,
Như tin khẩn-cấp lọt vào tai ta.*
- [10] *Như tàu lướt sóng bao-la
Không còn lưu dấu khi đã băng qua.*
- [11] *Như chim bay lượn là-đà,
Đường bay của nó ai mà tìm đâu?*
- [11] *Con chim vỗ cánh lên cao,
Vượt làn khí nhẹ, biết đâu mà tìm?
Nó bay mất đất im-lìm,
Đường bay của nó, hỏi tìm thấy chi?*
- [12] *Như khi tên bắn lao đi,
Bầu trời xé toạc, tức thì khép ngay.
Hỏi rằng đường mũi tên bay,
Có ai biết được, ai hay được nào?*
- [13] *Chúng mình chẳng thế hay sao?
Sinh ra rồi lại biến vào hư không?
Có lưu dấu vết nào chẳng?
Có từng sống hạnh, giữ lòng thiện-nhân?
Hay là lãng phí thời-gian,
Cho đời gian ác đầy tràn tà-tâm?"*
- [14] *Niềm mong của bọn bất nhân
Khác nào vỏ trấu gió ngàn cuốn đi,
Khác nào bọt nước li-ti,
Bị cơn lốc đánh, tức thì vỡ tung,
Như làn khói giữa không-trung,
Tan trong đông-tổ bão-bùng, biến ngay,
Như người khách trọ một ngày,
Bỏ đi sau đó, chẳng ai nhớ đời.*
- [15] *Người công-chính chẳng thiệt-thòi,
Chúa ban ân-thường muôn đời trường-sinh,*

- Họ luôn được Chúa thiên-đình,
Chúa luôn săn-sóc, hết tình quan tâm.
- [16] Triều-thiên được Chúa tặng ban
Người trao vương-miền vinh-quang chói ngời.
Nép vào bên phải của Người,
Cánh tay khiên thuẫn của Người chờ-che.
- [17] Người lấy ghen-tuông làm đồ binh-giáp,
Dùng thụ-tạo làm vũ-khí rượt bắt địch-quân.
- [18] Người dùng công-chính, nghĩa nhân
Để làm áo giáp hộ thân cho mình.
Người dùng phán-quyết công-minh,
Để làm mũ chiến giao-tranh đề-phòng .
- [19] Người dùng thánh-thiện vô song
Để làm khiên thuẫn luôn mang trong mình.
- [20] Người mài thịnh-nộ lôi-đình,
Làm gươm sắc bén ra binh, khi cần.
Người cùng hoàn-vũ xuất quân,
Tấn-công những lũ ngu đần, bất nhân.
- [21] Bao nhiêu cung nỏ giương lên,
Tên bay trúng đích những tên gian-hùng,
Như từ cao ngắt mây tầng,
Những tia chớp sáng sẹt ngang thành-linh.
- [22] Nỏ tuôn mưa đá lôi-đình
Đại-dương dậy sóng hải-kinh, điên-cuồng
Sông ngòi chẳng chút xót thương
Nhận chìm bọn chúng hết đường thoát thân.
Làn hơi của Đấng Quyền-Năng,
Như cơn cuồng-nộ bão-bùng nổi lên
Tấn-công dẹp chúng nát tan,
Khấp cùng mặt đất trở nên điêu-tàn,
Những bọn quyền-thế ác gian
Bị nhào ra khỏi ngai vàng truất ngôi

Chương 6

- [1] Vậy nên các bậc đế-quân,
Những người lãnh-đạo cõi trần khắp nơi,
Các ngài nên hãy lắng tai,
Học cho hiểu biết rạch-ròi quán-thông!
- [2] Tự-hào cai trị dân đông,
Các ngài nên hãy mở lòng, mở tai!
- [3] Các ngài được Chúa trao tay
Uy-quyền thống-lãnh, đem tài trị an.
Việc làm chư-vị mưu toan,
Người hăng kiểm-sát luôn luôn coi chừng.
- [4] Vì là tôi tớ tín-trung
Phải làm Nước Chúa ngày càng quang-vinh,
Nếu không xét xử công-minh,
Không tuân lễ luật, coi khinh ý Người,
- [5] Ất là kinh-khủng rụng-rời!
Người liền đứng dậy truất ngôi các ngài,
Bởi vì án-quyết khôn lay,
Sẵn dành cho kẻ trong tay nắm quyền.
- [6] Rõ là những kẻ thế-quyền,
Bị đem xét xử phạt đền thẳng tay;
Còn người bé mọn thơ-ngây,
Được cho miễn-thứ, nhẹ tay thương tình.
- [7] Chúa không bên trọng, bên khinh,
Muôn loài Chúa dựng, nặng tình như nhau,
Nghèo hèn, sang trọng mặc dầu
Người không thiên-vị, Người đều chăm lo.
- [8] Nhưng càng quyền trọng chức to,
Người càng tra-vấn thật là gắt-gao
- [9] Vậy nên vua chúa, quyền cao!
Những lời tôi nói xin trao các ngài,
Ước mong chư-vị lắng tai,

- Học cho hiểu biết lẽ đời khôn-ngoan
Để không trật bước sầy chân,
- [10] Để mà sống thánh và tuân luật Người.
Những ai học luật thánh Người,
Kể là bậc thánh, được lời biện-minh.
- [11] Các ngài, vậy, hãy nhiệt-tình,
Ước-ao khao-khát thực-hành lời tôi!
Khôn-Ngoan gặp-gỡ các ngài,
Các ngài sẽ hiểu rạch-ròi quán-thông.
- [12] Đức Khôn-Ngoan sẽ không tàn-tạ,
Đức Khôn-Ngoan rực-rỡ sáng ngời.
Đức khôn-Ngoan được ai mến chuộng,
Sẽ được cho chiêm-ngưỡng dễ-dàng.
Ai tìm kiếm Đức Khôn-Ngoan,
Khôn-Ngoan cho gặp, chẳng cần nài van.
- [13] Ai khao-khát Đức Khôn-Ngoan,
Khôn-Ngoan đón trước, ưu-tiên tỏ mình.
- [14] Ai từ sáng sớm đi tìm,
Sẽ không vất-vả van xin đợi chờ
Vì ngay ở trước cổng nhà,
Khôn-Ngoan chực sẵn ngồi chờ đã quen.
- [15] Để tâm suy-niệm Khôn-Ngoan,
Sẽ nên trọn hảo hoàn-toàn thông-minh
Ai vì Khôn-Ngoan mà thức thâu canh suốt sáng,
Sẽ mau trút bỏ hết mọi lo-lắng ưu-phiền.
- [16] Đức Khôn-Ngoan tìm khắp mọi miền, mọi lúc
Những ai thực xứng đáng với Đức Khôn-Ngoan.
Đức Khôn-Ngoan xuất-hiện hân-hoan niềm-nở
Trên khắp lối, mọi nẻo đường họ đang đi.
Mỗi khi họ nghĩ điều gì,
Đức Khôn-Ngoan sẽ tức thì đến ngay.

- [17] Những ai muốn đạt tới Đức Khôn-Ngoan,
Trước hết phải thực-tâm ham học hỏi;
Yêu mến Đức Khôn-Ngoan thì học hỏi phải chăm lo
- [18] Mà yêu mến, có nghĩa là:
Luật Người ban dạy, phải lo tuân hành;
Chú tâm giữ luật nghiêm-minh,
Ấy là bảo-đảm trường-sinh muôn đời.
- [19-20] Được trường-sinh, ta ở bên Người mọi lúc,
Cho nên chính lòng khao-khát Đức Khôn-Ngoan
Đã dẫn đưa chúng ta lên hàng vương-vị.
- [21] Vậy hỡi,
Những người cai trị các dân!
Muốn cho vương-trượng quý-trân bảo-toàn,
Hãy tôn trọng Đức Khôn-Ngoan!
Nếu còn muốn được ngai vàng bất di.
- [22] Đức Khôn-Ngoan nghĩa là gì?
Từ đâu mà có, duy-trì ra sao?
Tôi không giấu-giếm chút nào,
Tôi xin giải tỏ thâm sâu rạch-ròi.
Tôi sẽ kể ra từ thuở lập trời dựng đất,
Làm sáng tỏ mọi hiểu biết về Đức Khôn-Ngoan,
Tuyệt-nhiên tôi chẳng dối gian,
Không rời sự thật, chẳng toan bịa lời.
- [23] Chẳng quen đố-kỵ tanh hôi,
Thói này chẳng hợp với người Khôn-Ngoan.
- [24] Nếu đời nhiều kẻ khôn-ngoan,
Thế-gian được cứu khỏi quân hung-tàn.
Chính nhờ có vị minh-quân,
Thần dân lạc-nghiệp cư-an thái-bình.
- [25] Nghe tôi chỉ-giáo hết tình,
Các ngài sẽ hưởng phúc vinh rạng ngời.

Chương 7

Vua San-Môn cũng chỉ là phàm-nhân

- [1] Phần tôi, cũng giống mọi người,
Cũng không thoát khỏi ngày rời thế-gian.
Tổ-tiên tôi cũng bụi trần,
Nặng từ nằm đất được ban khí thần.
- [2] Chín tháng nơi dạ mầu-thân,
Từ trong bụng mẹ, xác thân thành hình.
Mẹ cha, khí huyết kết tinh,
Niềm vui, giấc ngủ, tạc hình thân tôi.
- [3] Ngày tôi cất tiếng chào đời,
Thở chung bầu khí với người quanh tôi.
Cùng chung số phận mọi người,
Ngã lẫn, tôi cũng khóc hoài như ai.
- [4] Tôi mang tã lót kéo hôi,
Được nuôi chăm sóc, sướng đời biết bao!.
- [5] Hỏi xem có vị vua nào
Cuộc đời có được khởi đầu như tôi?
- [6] Người ta ai cũng như ai,
Khi sinh ra, lúc là đời như nhau.
- [7] Vì tôi ra sức nguyện cầu
Người cho nhận biết Khí Thần Khôn-Ngoan.
- [8] Tôi trân-quý Đức Khôn-Ngoan
Còn hơn phủ-việt, vương-huân, ngai vàng.
- [9] Trân-châu, ngọc báu, chẳng màng,
Bởi làm sao sánh ngang bằng Khôn-Ngoan?
Vàng bạc trên cả thế-gian,
So ra cũng chẳng được hơn đất bùn.
- [10] Tôi quý Đức Khôn-Ngoan còn hơn ánh sáng,
Hơn cả sức khoẻ và nhan-sắc tuyệt-trần,

- Đức Khôn-Ngoan đẹp tuyệt-luân rực-rỡ,
Và chẳng bao giờ tàn-tạ triệt-tiêu.
- [11] Đức Khôn-Ngoan đến với tôi bao điều hạnh-phúc,
Và biết bao của-cải, nhiều quá sức, khôn lường.
- 12- Những điều hạnh-phúc ấy tôi thường vui hưởng,
Vậy mà tôi lại chẳng tưởng rằng:
Chính do Đức Khôn-Ngoan đã từng tạo nên.
- [13] Những điều tôi đã thành-tâm học hỏi
Nay xin truyền-đạt hết, chẳng giữ lại làm chi.
Kho tàng của Đức Khôn-Ngoan, tôi không hề giấu-giếm.
- [14-] Chính là kho báu cho những ai chiếm hết trọn.
Chúa tin sẽ kết bạn thân,
Vì tuân lời dạy bảo ban của Người.
- [15] Ước chi Chúa cho tôi mở lời nói hết,
Nói những gì tôi biết về Đức Khôn-Ngoan!
Những gì Người đã bảo ban
Cho tôi suy nghĩ được ăn ý Người!
Vì Đức Khôn-Ngoan do chính Người hướng-dẫn,
Người là thầy dạy của các bậc hiền-nhân.
- [16] Ngôn-từ, tài trí tinh-khôn,
Thân ta hết thảy ở trong tay Người.
- [17] Trí-khôn tôi có hiện thời,
Quán-thông hiểu biết do Người đã ban.
Am-tường cơ-cấu càn-khôn,
Những gì hiện-hữu, nguyên-nhân tạo thành.
- [18] Thời-gian biến chuyển tiến-trình,
Khởi-nguyên cho đến tận cùng về sau,
Tứ thời, bát tiết theo nhau
Vận-hành thay đổi trước sau liền liền,
- [19] Chu-kỳ năm tháng luân-phiên,
Trăng sao định vị ở trên bầu trời.

[20] Tư-tưởng con người,
Sức mạnh thần thiêng
Bản-năng dã-thú,
Mọi thứ thảo mộc,
Bản-tính sinh-vật
Dược-tính rễ cây,
Tôi đều hiểu tất.

[21] Những gì tiềm-ẩn chưa nêu,
Tôi đều trông thấy, tôi đều hiểu ra.
Vì tôi đã được giảng cho
Bởi tay người thợ tạo ra muôn loài.
Hỏi người thợ ấy là ai?
Là Đức Khôn-Ngoan chẳng sai bao giờ.

[22-23] Quả là nơi Đức Khôn-Ngoan,
Chứa-chan Thần Khí tinh-tuyền, đa năng,
Thần-nhiên, mau-mẫn, sáng trong,
Tinh-vi, duy-nhất, ham mong làm lành,
Từ-bi, nhân-ái, vững-vàng,
Tuệ-tâm, thánh-thiện, tinh-tường, quán-thông,
Hiên-ngang chẳng ngại sồn lòng,
Kiên-cường, thách-đổ chớ hòng cản ngăn,
Thông-minh thấu mọi tâm can,
Dù cho tinh-tế, cũng nhìn thấu luôn.

[24] Một khi Đức Khôn-Ngoan hoạt-động,
Thì linh-hoạt nhất chẳng ai bằng.
Khôn-Ngoan thuần-khiết sạch trong
Cho nên thấu suốt, quán-thông mọi loài.

[25] Đức Khôn-Ngoan không hoen tì-ố,
Vì xuất tự Thiên-Chúa chí-nhân
Toả ra rực sáng trong ngần
Từ vinh-quang Chúa thánh-thần, toàn-năng.

- [26] Đức Khôn-Ngoan phản chiếu ánh thiên-quang vĩnh-cửu
Là gương trong phản ánh hoạt-động của Chúa Trời.
Chính là hình ảnh của Người,
Người hăng nhân-hậu tuyệt-vời, công-minh
- [27] Vững-vàng, tự-lực cánh-thành,
Khôn-Ngoan làm hết, một mình cũng xong.
Đức Khôn-Ngoan đổi mới muôn loài trong vũ-trụ.
Lòng ai thánh-thiện, Khôn-Ngoan tới ngự, ở luôn,
Và ở luôn luôn mãi, trải qua muôn thời-đại,
Cho họ được làm bầu-bạn với Chúa Trời.
Họ nên ngôn-sứ của Người,
Được Người tin cậy, đời đời yêu thương.
- [28] Với Đức Khôn-Ngoan, những ai thường chung sống,
Chỉ riêng họ, mới hòng hy-vọng Chúa thương.
- [29] Huy-hoàng hơn cả thái-dương,
Đến muôn tinh-tú cũng nhường, thua luôn
Nếu đem so với Khôn-Ngoan,
Dẫu cho sáng mấy, hoàn-toàn kém xa.
- [30] Vì chưng ánh sáng phải nhoa
Trước màn đêm phủ cả và thế-gian;
Còn riêng với Đức Khôn-Ngoan,
Gian tà sao vượt trội hơn được nào?

Chương 8

- [1] Từ Đông xuyên suốt sang Tây,
Khôn-Ngoan xả cánh vươn dài quyền oai,
Khôn-Ngoan cai quản mọi loài,
Thật là tốt đẹp, rõ tài Khôn-Ngoan!
- [2] Từ thời trai trẻ thanh-xuân,
Tôi yêu, mãi kiếm Khôn-Ngoan, chẳng nề
Mong sao kết bạn hôn-thê,
Bởi vì đẹp quá, tôi mê đắm hoài.
- [3] Vốn thuộc dòng-dõi cao vời,
Khôn-Ngoan làm tỏ rạng ngời vinh-quang,
Vì chưng chính Đức Khôn-Ngoan
Được cùng Thiên-Chúa luôn luôn đoái hoài;
Ở cùng chúa tể muôn loài,
Đức Khôn-Ngoan vốn được Người thương yêu.
- [4] Chúa truyền-thụ hết mọi điều,
Những gì hiểu biết cao-siêu về Người;
Công-trình kỳ-vĩ của Người,
Khôn-Ngoan định-đoạt đổi dời một tay.
- [5] Nếu mà trên cõi đời này,
Giàu sang: báu vật, ai ai cũng màng,
Hỏi xem có thứ nào bằng
Giàu sang của Đức Khôn-Ngoan không nào?
- [6] Con người dẫu có tài cao,
Làm nên những việc biết bao lẫy-lừng,
Hỏi xem ai giỏi sánh bằng
Khôn-Ngoan, thợ cả vô cùng tinh-thông?
- [7] Con người mền chuộng công-bằng,
Ai sinh nhân-đức, hỏi rằng biết chẳng?
Đức Khôn-Ngoan dạy công-bằng,
Hùng-cường, tiết-độ, sống chừng mực thôi.

- Hỏi rằng sống ở trên đời,
 Còn chi hữu-ích cho người ta hơn?
- [8] Sống đòi kinh-nghiệm, rất cần
 Đức Khôn-Ngoan chính dạy khôn rất nhiều.
 Am-tường quá-khứ mọi điều,
 Cùng là đoán đúng theo chiều tương-lai.
 Châm-ngôn, ẩn-ngữ khó nhai!
 Đều thông-hiểu hết, rạch-ròi giải minh.
 Các dấu lạ, những điểm linh,
 Xảy ra trong suốt quá-trình thời-gian
 Qua bao thời-đại miên-man,
 Đức Khôn-Ngoan hiểu rõ-ràng hơn ai
- [9] Thế nên tôi đã quyết rồi,
 Chọn Khôn-Ngoan để suốt đời bên nhau,
 Khi tôi lo-lắng âu-sầu,
 Khôn-Ngoan trợ lực đỡ-đần ủi-an.
 Khôn-Ngoan khuyên-nhủ bảo-ban:
 Sống cho thánh-thiện, dẫn thân làm lành.
- [10] Nhờ Đức Khôn-Ngoan, tôi được vinh danh giữa thiên-hạ
 Dầu trẻ, tôi vẫn được cảm-tình của kẻ cả, cao niên.
 Họ thấy tôi xét xử không đảo-điên thiên-vị,
 Kẻ quyền-thế thán-phục hoan-hỷ nhìn tôi.
- [12] Khi tôi chưa tiện hé môi,
 Họ chờ lên tiếng đợi tôi mở lời.
 Tôi lên tiếng, họ lắng tai,
 Tôi thao thao, họ nín hơi, ngưỡng nhìn.
- [13] Đức Khôn-Ngoan cho tôi trường-sinh bất diệt,
 Tôi sẽ được hậu-thế muôn kiếp lưu tên.
- [14] Tôi cai trị các chư dân,
 Lân-bang các nước phải thần-phục tôi.
- [15] Hung-quân, bạo-chúa rụng rời,
 Thất-kinh nghe thấy danh tôi loan truyền.

- Vì tôi tốt bụng, nhân-hiền,
Tôi anh-dũng chốn trận-tiền, xông-pha.
- [16] Và khi tôi trở về nhà,
Bên Khôn-Ngoan, sẽ tha hồ nghỉ ngơi.
Được làm bầu-bạn suốt đời,
Chẳng hề cay đắng, chẳng ngồi lo âu.
Cùng Khôn-Ngoan sống bên nhau,
Hân-hoan tôi chẳng khổ đau bao giờ.
- [17-18] Điều này tôi vẫn suy tư,
Và thăm tự-nhủ, nghĩ như thế này:
Bao nhiêu của-cải tràn đầy
Đức Khôn-Ngoan đã một tay tạo thành,
Lại cho tôi được trường-sinh,
Được làm bạn thiết, trở thành giỏi-giang.
Luận bàn với Đức Khôn-Ngoan,
Tôi nên sáng-suốt, tiếng-tấm lầy-lùng.
Thật là thích-thú vô cùng!
Tôi đi mọi ngả tìm lòng Khôn-Ngoan,
Lấy bằng được, chẳng từ nan,
Để làm sở-hữu thiết-thân của mình.
- [19] May thay từ lúc mới sinh,
Linh-hồn lương-hảo đồng hành trong tôi.
- [20] Đúng hơn, vì đã tốt rồi,
Hồn vào thân xác chẳng hôi ố-tì.
- [21] Sao tôi lại chẳng biết chi?
Khôn-Ngoan tôi có, vậy thì do ai?
Là do Chúa đã cho tôi,
Tôi không thể có, nếu Người không ban.
Nội điều đã biết ai ban,
Thì tôi cũng đã khôn-ngoan phần nào.
Nên tôi ngược mắt lên cao,
Nguyện cầu cùng Chúa, khấu đầu thưa lên:

Chương 9

Lời cầu xin cho được Đức Khôn Ngoan

- [1] Lạy Thiên-Chúa của tổ-tiên!
Chúa hăng lân-tuất, dịu-hiền, từ-nhân,
Chúa phán một lời, dựng nên vạn vật,
Chúa dùng khôn-ngoan tạo-tác con người.
Để họ làm chủ mọi loài Chúa dựng,
- [3] Để sống cuộc đời thánh-đức, công-minh
Và có được một tâm-linh ngay thẳng,
Hầu phân biệt phải trái đúng hay sai,
Hầu cai-quản thế-gian này
Sao cho tốt đẹp một ngày một hơn.
- [4] Con xin rộng lượng thương ban,
Ban cho con Đức Khôn-Ngoan bên Ngài.
Đừng xua đuổi con, thưa Ngài!
Đừng từ chối nhận con đây của Ngài!
- [5] Xin nhìn tôi tớ, thân này,
Con là tì-nữ của Ngài, Ngài ơi!
Thân con bé-bỏ đơn côi,
Phận con giòn mỏng, cuộc đời mong-manh
Việc công, lề-luật pháp-đình,
Con làm sao hiểu ngọn ngành, lo toan?
- [6-] Con người dẫu có thập toàn,
Nếu không có Đức Khôn-Ngoan ở gần,
Hộ-phù, hướng-dẫn, đỡ-đần,
Kể như không có, còn bàn tay trơn.
- [7] Nhưng mà Chúa đã chọn con,
Làm vua cai-trị chư dân của Ngài.
Làm người xét xử mỗi ngày,
Xử bầy con gái, con trai của Ngài.

- Xây Đền Thờ Chúa trên đồi thánh thiêng,
Trong thành Chúa ngự ngày đêm,
Con xây bàn thánh tiến chiên dâng Ngài,
Làm theo lối mẫu, thánh-đài,
Do Ngài chỉ vẽ từ thời đầu tiên.
- [9] Đức Khôn-Ngoan đã ở ngay bên cạnh Chúa,
Nên việc Chúa làm, Khôn-Ngoan quá am tường
Khi Chúa dựng vũ-trụ, Khôn-Ngoan từng có mặt
Nên biết rõ những gì làm đẹp mắt Chúa Trời
Và phù-hợp với mọi huấn-lệnh Ngài đã ban.
- [10] Xin thương gửi Đức Khôn-Ngoan
Từ nơi Chúa ngự ngập tràn vinh-quang.
Xin sai phái Đức Khôn-Ngoan
Từ nơi vinh-hiển thiên-đàng toà cao
Để Ngài cộng khổ đồng lao,
Giúp con hiểu biết điều nào Chúa ưng.
- [11] Khôn-Ngoan hiểu biết vô cùng
Giúp con làm việc dắt từng bước đi,
Sẽ dùng vinh-hiển quyền-uy
Khéo khôn gìn giữ những khi quẫn cùng
- [12] Việc con, nhờ vậy, Chúa ưng,
Và con xét xử công-bằng chư dân,
Con làm đẹp ý phụ-thân,
Làm cho rạng-rỡ vương-môn, ngai vàng.
- [13] Lạy Chúa,
Ý Chúa định, nào ai làm sao biết?
Chúa muốn gì, nào ai hiểu được đâu?
- [14] Loài người chúng con tránh sao khỏi chết?
Nghĩ không sâu, lý-luận hết sắc bén.
- [15] Xác thân này rồi cũng đến nát hư

- Linh-hồn con sẽ hoá ra phục-phịch.
Lo nghĩ làm vỏ đất này đè nặng trịch tinh-thần.
- [16] Những gì là của thế-gian,
Hình-dung chẳng nổi, thập phần khó thay!
Những gì nắm ở tầm tay,
Nhọc công khám phá chẳng hay được gì.
Trên trời có những điều chi,
Có ai dò thấu được gì nữa chẳng?
- [17] Từ trời cao ngắt tầng tầng,
Ý Người đã định, uổng công truy-tầm,
Nếu Người chẳng ban Khí Thần,
Nếu không được Đức Khôn-Ngoan đỡ-đần.
- [18] Cho nên đường lối phàm-nhân
Sửa lại cho đúng, phải cần thẳng ngay.
Phải dạy cho họ điều hay,
Để lòng Chúa được tràn đầy niềm vui.
Đức Khôn-Ngoan sẽ đến ngay
Ban ơn cứu độ một ngày một hơn.

Chương 10

III- ĐỨC KHÔN-NGOAN HOẠT-ĐỘNG TRONG LỊCH-SỬ

Từ Ông A-Đam tới ông Mô-sê

- [1] Rõ-ràng, tổ-phụ thế-gian,
Chính là nhờ Đức Khôn-Ngoan giữ gìn.
Người này khi được thành hình,
Là người trước nhất, một mình mà thôi.
Khi ông cưỡng lệnh Chúa Trời,
Đức Khôn-Ngoan đến kịp thời cứu ông,

- [2] Cho ông sức mạnh vô song,
Muôn loài phải dưới quyền ông, phục tùng
- [3] Nhưng trong cơn giận bùng bùng,
Tên kia độc ác cả lòng giết em,
Nó là một kẻ sát nhân,
Hại mình, lừa Đức Khôn-Ngoan, khôn tìm.
- [4] Tiếng oan vọng tới thiên-đình,
Cho nên hồng-thủy nhận chìm thế-gian.
Nhưng nhờ có Đức Khôn-Ngoan
Ra tay tế-độ cứu đoàn thiện-lương.
Chỉ bằng bè gỗ tầm-thường
Đức Khôn-Ngoan đã dẫn đường chính-nhân.
- [5] Thừa khi các nước hỗn quân,
Ác-nhân nhất loạt bất-thần ra tay,
Đức Khôn-Ngoan nhận ra ngay,
Ai người chính-trực, còn ai bạo tàn?
Giữ gìn ông được vẹn toàn
Trong ơn nghĩa Chúa, trước nhan thánh Người;
Cho ông sức mạnh hơn đời,
Tình cha con, nghĩ cũng coi chẳng bằng.
- [6] Rồi khi bọn ác tiêu-vong,
Lại Khôn-Ngoan cũng hết lòng ra tay
Cứu người công-chính lòng ngay
Thoát cơn mưa lửa bủa vây Ngũ Thành.
- [7] Khói lên nghi-ngút thất-kinh,
Đất khô cằn-cổ chẳng sinh hoa màu.
Trái không chín nổi, quả sâu,
Cũng vì tội lỗi ngập đầu chúng gây.
Chinh-ình cột muối còn đây,
Cho đời nhớ mãi những ai cứng lòng.
- [8] Vì ai điều thiện chẳng màng,
Tách rời chẳng muốn theo đàng Khôn-Ngoan,

- Ất là sẽ phải thiệt thân,
 Và lưu lại cái ngu đần, tà-tâm.
 Cho nên những sự lỗi lầm,
 Giấu sao, rồi cũng tối-tăm vén màn.
- [9] Nhưng ai phụng-sự Khôn-Ngoan,
 Khôn-Ngoan giải cứu thoát cơn nhục-nhẫn.
- [10] Khôn-Ngoan hướng-dẫn chính-nhân,
 Đi đường lối đúng, hướng lên Nước Trời,
 Giúp cho trong lúc rối bời,
 Tránh cơn giận dữ của người ác-huynh.
 Hiểu thông điều thánh huyền-linh
 Giúp cho việc nặng của mình thành-công
 Bao nhiêu khó nhọc của ông,
 Đem nhiều kết-quả bỏ công sức làm.
- [11] Chống người bóc lột tham-lam
 Nên giàu, nhờ Đức Khôn-Ngoan hộ-phù.
- [12] Gìn ông thoát khỏi kẻ thù,
 Khỏi sa chạm bẫy tính trừ hại ông;
 Tuyên-dương chiến-thắng lẫy-lừng
 Trải qua ác-chiến ông từng hiên-ngang,
 Để cho ông biết được rằng:
 Mạnh hơn tất cả: là lòng đạo-tâm.
- [13] Người công-chính phải bán thân,
 Khôn-Ngoan chẳng mặc cho quân ác làm;
 Đức Khôn-Ngoan đã rắp tâm,
 Cứu ông ra khỏi lỗi lầm tội-khiên.
- [14] Khi ông phải bị mang xiềng,
 Khôn-Ngoan chẳng bỏ, nhưng liền cứu ngay,
 Bị chìm trong giếng nước đầy,
 Khôn-Ngoan cùng xuống dưới này với ông,
 Rồi ban vương-trượng uỷ quyền
 Để ông cai trị những tên cường-quyền.

- Khôn-Ngoan vạch mặt chỉ tên
 Bọn người vu-khống tuyên-truyền hại ông
 Nên ông chẳng phải buồn lòng,
 Ông nên vinh-hiến vẻ-vang muôn đời.
- [15] Nay đây dân thánh của Người,
 Giống dòng hoàn-thiện khôn lời trách chê,
 Bị nòi giống khác ép đè,
 Khôn-Ngoan giải thoát, chở che dân Người.
- [16] Linh-hồn trung-tín của Người,
 Đức Khôn-Ngoan tới cho đời bình yên,
 Dùng nhiều dấu lạ đằm thiêng
 Đương đầu chống cự những tên bạo-quyền.
- [17] Thánh-nhân từng chịu truân-chuyên,
 Đức Khôn-Ngoan tới, ắt liền trả công.
 Trên đường kỳ-diệu vô song,
 Khôn-Ngoan dẫn họ đi trong an-bình:
 Ngày thành bóng mát che mình,
 Đêm thành ánh sáng soi từng bước đi.
- [18] Bể qua Biển Đỏ khó nguy
 Rẽ giòng sóng nước cực kỳ mênh-mông.
- [19] Quân thù dân thánh rất đông,
 Khôn-Ngoan dim tắt, hất tung lên trời.
- [20] Quân vô đạo hết riều cười,
 Thầy bị tước đoạt bởi người công-minh.
 Muôn tâu lạ Chúa uy-linh!
 Những người công-chính đã vinh danh Ngài,
 Họ đồng thanh hát khen Ngài,
 Vì Ngài đã quyết ra tài đỡ ngăn.
- [21] Vì Ngài mở miệng người câm,
 Cho hài-nhi được nói-năng dễ-dàng.

Chương 11

- [1] Nhờ tay ngôn-sứ thánh-nhân,
Đức Khôn-Ngoan đã giúp dân muôn vàn;
Bao nhiêu công việc họ làm,
Đều sinh kết-quả hoàn-toàn thành-công.
- [2] Bãng qua sa-mạc trống không,
Họ làm lều trại giữa vùng hoang-vu,
- [3] Đương đầu với những quân thù,
Đẩy lui địch-thủ loạn như cào-cào.
- [4] Họ khát nước, họ kêu cầu,
Từ trong vách đá, nước trào tuôn ra,
Từ trong đá cứng, rắn, khô,
Nước trào tuôn chảy cứu chư dân Người.
- [5] Vây là sự vật giữa trời,
Chúa dùng để phạt bọn người bất nhân,
Mang điều lành tới cho dân
Mỗi khi họ gặp khó-khăn quẫn-cùng.
- [6-7] Bọn này từng lấy nước sông
Giòng sông khôn cạn, hoà chung máu, sinh,
Chúng dùng giết trẻ vô tình;
Nay Người ban nước huyền-linh dồi-dào,
Khi dân tuyệt vọng khát-khao,
Không còn chết khát biết bao vui mừng!
- [8] Khát-khao thế mới thấy rằng:
Kẻ thù bị Chúa thanh-trừng ra sao.
- [9] Chúa cho thử-thách thế nào,
Chúa dùng sửa trị, mặc dầu vì thương.
Là cho họ thấy tỏ tường:
Quân vô đạo phải khôn lường khổ đau.
Rằng Người thịnh-nộ ra sao
Khi Người xét xử quân nào bất nhân.

- [10] Như cha thử-thách đứa con,
Ý Người là cảnh-cáo dân của mình.
Như vua nghiêm-xét tội hình
Người tra-vấn kẻ ác-hành gặt-gao.
- [11] Xa gần đâu ở đâu đâu,
Chúng đều bị diệt như nhau bất kỳ.
- [12] Nhớ về thời đã qua đi,
Chúng buồn, than khóc nảo-nề gắp đôi.
- [13] Giờ thì chúng đã hiểu rồi,
Chúa dùng sự vật như lời răn đe.
Lời Người dạy, chúng bỏ-bê,
Chúa trừng-phạt chúng chẳng nghe lời Người;
Chính là ân-huệ tuyệt-vời,
Mà nhận thấy rõ ngọn roi Chúa Trời,
- [14] Đáng mà chúng vẫn nhạo cười,
Cuối cùng chúng phải rụng-rời ngạc-nhiên,
Sau cơn chết khát nổi điên,
Khác người công-chính, khát thiên-sủng Người.
- [15] Tâm-tư bất chính chúng nuôi,
Quả là lầm lạc như loài ngu si:
Chúng thờ răn rất vô tri,
Chúng thờ sâu bọ mặt-ti kém hèn.
Người cho sinh-vật đến bên
Để trừng-phạt chúng khỏi quên lời Người.
- [16] Hầu cho chúng nhớ suốt đời,
Tội sao, phạt vậy, để rồi tỉnh ra.
- [17] Quyền-năng Thiên-Chúa chói lòà,
Dựng nên trời đất bao-la vô cùng,
Dựng từ chất-thể mông-lung
Vô hình, vô dạng, khó lòng hiểu ra.
Gấu, hùm, sư-tử hăng-hà,

- Người sai chúng đến để mà sửa răn.
Chính là chống lũ ác gian,
Chúng thờ ngẫu-tượng những toan chống Người.
- [18] Còn nhiều ác-thú lạ đời,
Chưa ai biết đến, mới vừa dựng nên:
Đều là hung tợn dữ-dẫn,
Khắc ra lửa đỏ, khói phun phì-phò,
Mắt thì sáng quắc mở to
Bắn tung tia chớp làm cho thất hồn.
- [19] Khi nào chúng quyết bạo-tàn
Ác-nhân ắt bị tiêu-tan chẳng còn.
Chỉ cần nhìn chúng dữ-dẫn,
Cũng là đủ để nát tan thân rồi.
- [20] Và chẳng, nghe hơi thở thổi,
Ác-quân cũng phải tức thời bại xuôi.
Bị công-lý cứ theo hoài,
Quyền-năng Thần-Khí của Người cuốn trôi.
Nhưng Người cân nhắc cả rồi,
Liệu chừng toan-tính xa-xôi an bài.
- [21] Năng-quyền Chúa vĩ-đại hoài,
Cánh tay dũng-mãnh chẳng ai sánh bằng.
- [22] Trước nhan thánh Chúa huy-hoàng,
Trần-hoàn như hạt cát vàng đem cân,
Tựa như sương sớm sáng xuân
Rơi trên mặt đất chợt tan tức thì thời.
- [23] Chúa thương xót hết mọi người
Vì Người quyền phép tuyệt-vời toàn-năng
Người thường nhắm mắt quay lưng,
Làm ngơ như chẳng ngó chừng tội-nhân,
Để họ hối cải ăn-năn,
Mà quay trở lại cùng ân-nghĩa Người.
- [24] Chúa yêu thương hết mọi loài,

- Không ghê tởm những gì Người tạo ra.
Mà loài nào Chúa ghét ư?
Thì Người đã chẳng tạo ra làm gì.
- [25] Vật nào Người chẳng muốn chi,
Làm sao vật ấy duy-trì được chẳng?
- [26] Lạy Ngài, Chúa Tể toàn-năng!
Đấng yêu sự sống, khoan-dung mọi loài;
Thầy là sở-hữu của Ngài,
Ngài hằng thương xót mọi loài dựng nên.

Chương 12

- [1] Lạy Chúa!
Ở trong muôn vật muôn loài,
Quả thần-khí Chúa vẫn luôn trường-tồn.
- [2] Nên ai sa-ngã lỗi lầm,
Thì Ngài sửa dạy dần dần, tốt hơn,
Ngài nhằm cảnh-cáo tội-nhân,
Nhắc đừng tái-phạm, hãy tin vào Người.
- [3-4] Ngụ-cư trên đất thánh Người,
Mà làm chuyện đáng chê cười xấu-xa:
Làm phù phép, thờ tà-ma,
Nên Người ghét tởm là đồ nhớp-nhờ.
- [5-6] Ác-nhân sát hại trẻ thơ,
Ruột gan, máu thịt bày ra trên bàn,
Chúng gia-nhập hội tế thần,
Mẹ cha nữ giết cả con của mình,
Dù rằng là trẻ sơ-sinh.
Bọn này quả thực yêu tinh ác lòng,
Nên Người đã mượn cha ông
Ra tay diệt chúng tiêu-vong chẳng còn.
- [7] Để vùng đất thánh tuyệt-trần

- Tiếp đoàn con cái quý-trân của Ngài.
 Họ hăng kính mến Chúa Trời,
 Cho nên xứng đáng ngụ nơi đất Ngài.
- [8] Tuy nhiên cả với bọn này,
 Ngài không gay-gắt, nhưng Ngài nhẹ tay.
 Họ là người cũng như ai,
 Cho nên bố trận, Ngài sai ong bầu
 Đi làm tiền-đạo dẫn đầu
 Để cho chúng bị giết dần mà thôi.
- [9] Không phải là Ngài không có tài bố trận,
 Để trao quân vô đạo vào tay bậc chính-nhân;
 Cũng chẳng phải là không biết xua đàn thú dữ,
 Hoặc nghiêm-khắc phán, diệt luôn hết lũ ác-nhân.
- [10] Nhưng Ngài trị chúng dần dần,
 May ra sửa đổi được phần nào chẳng?
 Thực Ngài không hẳn biết rằng:
 Bẩm-sinh chúng vốn thuộc dòng xấu-xa,
 Cho nên cái thói gian-tà,
 Vốn là bẩm-tính khó mà đổi thay.
- [11] Cũng không phải sợ gì ai,
 Mà Ngài không phạt bọn này nặng tay.
 Thực ra khi chúng trái sai,
 Ngài từng chúc dữ chúng ngay từ đầu.
- [12] Vì ai dám hỏi: "Chúa làm chi vậy?"
 Ai dám chống lại lời dạy của Ngài?
 Và ai dám cáo tội Ngài
 Đã tiêu-diệt dân nước Ngài dựng nên?
 Chống Ngài ai dám đứng lên
 Cả gan bênh-vực những tên ác này?
- [13] Vì Ngài chăm sóc mọi loài,
 Còn thần nào khác, hỏi ngoài Ngài chẳng?
 Để Ngài phải chứng tỏ rằng:

- Điều Ngài phán-quyết công-bằng, hay sao?
[14] Cũng không một vua quan nào,
Đủ tài đối địch, làm sao chống Ngài?
Khả-năng chẳng có, vô tài,
Làm sao bênh kẻ bị Ngài phạt chẳng?
[15] Nhưng Ngài cai trị chí-công
Muôn loài, muôn vật ở trong cõi trần.
Kẻ vô tội bị phạt lầm,
Là điều kỳ với quyền-năng của Ngài.
[16] Chính vì sức mạnh của Ngài,
Mà Ngài hành-động khác với công-minh,
Ngài làm chủ mọi sinh-linh,
Muôn loài Ngài xử nường tình, khoan-dung.
[17] Ngài phô sức mạnh vô song
Với ai phủ-nhận quyền-năng của Ngài.
Còn Ngài trị tội những ai
Tuy rằng đã biết, vẫn hoài cả gan.
[18] Chúa làm chủ hoàn-toàn mãnh-lực,
Nên Ngài đối xử thực khoan-hồng.
Chúa lấy lượng bao-dong vô hạn
Mà chăm sóc cai-quản chúng con,
Nhưng khi Ngài muốn, Ngài cần,
Ngài dùng tất cả quyền-năng của Ngài.
[19] Vì Ngài từng dạy dân Ngài:
Có lòng nhân-ái là người chính-nhân.
Ngài cho kẻ phạm tội đầy tràn hy-vọng
Ơn sám-hối được Ngài mau chóng ban ngay.
[20-21] Tội của kẻ thù con cái Ngài, đáng chết,
Khi trừng-phạt, Ngài còn tha-thiết quan-tâm,
Ngài khoan-hồng cho chúng thời-gian, cơ-hội
Để cho chúng dứt bỏ đường lối gian tà.
Nếu vậy thì khi xét xử thẩm-tra con cái,

Ngài lại càng thận-trọng suy nghĩ mãi đường nào!
Bồi với cha ông họ, Ngài từng trao giao-ước
Và thề hứa cho họ được hưởng phước tràn đầy.

Ngài đã dạy chúng con khi xét xử bất cứ người nào,
Chúng con phải nhớ lại lượng từ-ái lớn-lao của Chúa.
Còn khi chúng con bị Ngài đưa ra xử
Chúng con phải tin-tưởng ở tình Ngài.

[23] Thế là những kẻ ngu-dại sống đời vô đạo,
Ngài bắt chúng phải chịu bao khổ-não cực-hình,
Bằng chính những đồ ghê tởm chúng từng bày đặt,

[24] Vì chúng quá sai lầm mà lạc lối đi:
Những vật thật đáng khinh, vô-tri, hèn-mạt
Chúng lại tôn thờ như là các thần linh.
Chúng đã để cho mình bị gạt
Như những trẻ nhỏ mất trí khôn.

[25] Ngài coi như đám trẻ con,
Chưa rành suy xét hãy còn ngây-ngô,
Nên Ngài xử phạt chẳng ngờ
Chúng thành lỗ-bịch hóa ra trò cười.

[26] Vậy ai chẳng biết đến Người,
Những hình phạt ấy dám coi bằng thừa,
Sẽ như những đứa trẻ kia,
Thì Người xét xử thật là gắt-gao.

[27] Chúng nay khốn-đốn lao-đao,
Bị bày thú vật lật nhào khổ thay!
Thấy mình bị phạt đoạ-đày,
Do thần trí-trá chúng bày đặt ra.
Bây giờ mắt mới mở to,
Chúng nhìn thấy rõ, nhận ra chính Người,
Người là thật sự Chúa Trời,

Vậy mà chúng đã tách rời xưa nay;
Cho nên phải chịu án này,
Án này chung-thấm ập ngay xuống đầu.

Chương 13 **Kết án tội thờ ngẫu-tượng**

- [1] Những kẻ không nhận Người là Thiên-Chúa thật!
Chúng là kẻ ngu dốt, bản-chất u-minh.
Từ vạn vật hữu-hình mỹ-hảo,
Chúng không nhận ra được Đấng hiện-hữu vô cùng.
Khi chiêm-ngắm bao kỳ-công lẫy-lùng, trác-tuyệt
Chúng cũng không nhận biết Đấng Siêu-Việt Hoá-Công.
- [2] Vậy mà làn khí, hay lửa hồng, gió thoảng,
Hay nước chảy cuộn-cuộn, sao sáng vòm trời,
Hay đèn trời rạng ngời thắp sáng,
Chúng lại coi đó là các thần trời,
Là các bậc đứng trông coi hoàn-vũ.
- [3] Chúng mê các vật vô hồn
Vì mê vẻ đẹp nên tôn làm thần,
Nhưng mà chúng phải hiểu rằng:
Chúa bày vật đó vô cùng đẹp thay!
Vì chưng Đấng dựng muôn loài
Làm nên vẻ đẹp tuyệt-vời vô song.
- [4] Nếu như chúng đã lạ-lùng
Cho bày vật đó sức hùng quyền-năng,
Hẳn nhiên chúng phải hiểu rằng:
Đấng dựng muôn vật quyền-năng dường nào!
- [5] Vì các thụ-tạo càng lớn-lao đẹp sáng,
Thì càng giúp dễ nhận ra Đấng dựng nên.
- [6] Nhưng chúng đã tìm và mong nhìn thấy Chúa,
Nên chúng cũng chỉ đáng trách cứ phần nào,

Vì có thể chúng bị đảo-chao lằm lạp.
[7] Ngập trong bao kỳ-công tuyệt-tác của Người,
Chúng ra sức gắng công, không ngơi kiếm Chúa,
Chỉ thấy được vẻ mỹ-duyệt của kỳ-công,

Không nhìn được lõi bên trong,
Vì làm choá mắt chỉ trông bên ngoài.
[8-9] Nhưng không vì vậy mà chúng được Người tha thứ,
Bởi việc nghiên-cứu sự vật, chúng đủ khả-năng
Sao không sớm nhận ra rằng:
Chủ-Nhân sự vật phải chẳng Chúa Trời?

[10] Khốn thay kẻ chẳng biết Người,
Cây trông nơi vật tầm-thường vô tri!
Đó là khối đá vút đi,
Là bày thú vật làm từ kim, ngân,
Do tay khéo-léo người trần
Chế thành con vật, hình nhân vô hồn.
Thế mà chúng tôn làm thần
Đem ra thờ cúng, ngu dần khốn thay!

[11] Anh kia cửa một khúc cây,
Lẹ-làng lột vỏ, khéo tay dẻo mại,
Chế thành vật-dụng để xài,
Thật là ích lợi mọi người đều ưa.

[12] Rồi anh lấy những mẫu thừa,
Đem ra nấu nướng cho vừa bụng no.

[13-14] Nhưng còn lại một mẫu dư,
Vừa nhiều mẫu, mắt, lại vừa cong queo,
Chẳng còn hữu-dụng bao nhiêu,
Anh đem chạm trở liên-miên lúc nhàn,
Khéo tay anh tạc hình nhân
Hoặc như con vật tồi-tàn, dể-duôi,
Phết hồng sơn đỏ trét bôi

- Lấp che những chỗ lõm lồi, vết nhơ.
- [15] Đặt nơi thích-hợp để thờ,
Trên tường, đinh đóng sao cho chắc bền.
- [16] Kẻo rơi bể nát dưới sàn,
Vì đây là tượng phải cần đỡ nâng,
Vì anh biết nó rõ-ràng:
Đó là pho tượng chớ hòng tự lo.
- [17] Thế mà anh lại cúng thờ,
Van-lơn cầu-khẩn trước đồ vô tri,
Anh xin bất cứ điều gì
Liên-quan tiền của cùng là vợ con,
Khẩn-cầu đồ vật vô hồn,
Thật không biết ngượng, chẳng dại nào hơn!
- [18-19] Nếu là vật vô hồn, anh cầu sự sống,
Vật không kinh-nghiệm, anh trông ngóng đỡ-đần,
Vật không lết đi nửa bước, anh xin bình-an thượng lộ,
Vật không thể đỡ đôi tay,
Anh xin sức mạnh khôn lay chẳng dời,
Xin cho tay mạnh suốt đời,
Để anh làm việc lâu dài thành-công.

Chương 14

- [1] Anh kia chuẩn-bị ra khơi,
Sóng to gió lớn sao rời bến đây?
Anh cầu-khẩn với khúc cây
Mong-manh hơn cả thuyền này chở anh.
- [2] Tay nghề, ham lợi, rất sành,

- Anh đem tài trí hoàn-thành cho xong.
- [3] Nhưng lạy Cha!
Chính Cha mới thực quan-phòng,
Vì Cha vạch lối, rẽ giòng biển khơi.
- [4] Điều này cho thấy rõ rồi:
Chỉ Cha cứu được mọi người thoát nguy,
Dù kinh-nghiệm chữa có gì,
Xuống thuyền chẳng sợ hiểm-nguy bao giờ.
- [5] Ý Cha muốn việc của Cha,
Không ra vô hiệu, ấy nhờ Khôn-Ngoan.
Nên người ta mới cả gan,
Phó mình cho chiếc thuyền nan lái lèo,
Chỉ là miếng ván bé teo,
An-toàn vượt sóng veo-veo không ngờ.
- [6] Quả là, ngay thuở ban sơ,
Những người kiêu-ngạo khổng-lồ diệt-vong,
Thế-gian hy-vọng trông mong
Tìm nơi nương-náu ở trong chiếc bè,
Chính tay Cha đã chở-che,
Đẫn đưa họ được mọi bề bình-an.
Khiến cho thế-hệ cháu con,
Lưu-truyền dòng giống trường-tồn mai sau.
- [7] Chỉ là mảnh gỗ mặc dầu,
Mà ơn công-chính dôi-dào phúc thay!
- [8] Nhưng còn tượng nọ chẳng may,
Chỉ là sản-phẩm do tay thợ này,
Thợ làm, lẫn nó: khốn thay,
Chế đồ mục nát, xứng ngay là thần!
- [9] Đồ vô đạo, đứa vô luân,
Cả hai đáng ghét, Chúa luôn tỏm nhòm.
- [10] Đồ làm ra, lẫn kẻ làm,

- Cả hai bị phạt, phải cam gia-hình.
- [11] Cho nên Chúa sẽ thanh-trùng,
Tượng thần hết thảy khắp vùng chư dân;
Chúng là cạm bẫy hại nhân
Khiến người ngu dốt trượt chân sóng-soài.
Giữa muôn thụ-tạo các loài,
Chúng nên ghê tởm khiến người ngã lẩn.
- [12] Mưu toan làm các tượng thần
Là đầu mỗi tội tồi-tàn gian-dâm
Chế ra các thứ tượng thần
Là làm hư hỏng, đời tàn, nát tan.
- [13] Ban đầu chẳng có tượng thần,
Rồi sau tượng cũng chẳng tồn-tại đâu.
- [14] Chúng vào thế-giới do đâu?
Là vì thiên-hạ muốn cầu hư-vinh.
Và rồi số phận mong-manh,
Trước sau chúng cũng sớm đành tiêu-vong.
- [15] Có con đã sớm yếu-vong,
Cha làm tượng nó, khóc ròng thương con.
Hôm qua kẻ chết vô hồn,
Hôm nay tạc tượng, ông tôn làm thần.
Ông còn truyền dạy người thân
Bao điều huyền-nhiệm phải cần cúng dâng.
- [16] Thói quen ngày một gia tăng,
Trở thành luật buộc chư dân tuân-hành.
Lệnh vua truyền xuống thật nhanh:
Tượng hình chạm trở cung-nghinh cúng thờ.
- [17] Chư dân cư ngụ ở xa,
Long-nhan không thấy, vẽ ra để thờ,
Họ dâng bấc, họ tung-hô,
Làm như vua thực, hiện ra long-đài
- [18] Nơi nào chưa biết tục này,

- Những tay nghệ-sĩ mới bày chuyện ra,
 Cơ may chúng chẳng bỏ qua,
 Vẽ hình tạc tượng để lo kiếm lời.
 Ra công cổ-võ việc này,
 Dân mang hình tượng trưng bày kính tôn.
- [19-20] Chúng mong đẹp ý tôn-quân,
 Trổ tài làm thật đẹp hơn nguyên-hình.
 Sắc thần hình tượng oai-linh
 Làm cho mê-hoặc cảm-tình chư dân,
 Trước kia mình chỉ kính tôn,
 Giờ đây lại phải bái-ân lạy thờ.
- [21] Đó là cạm bẫy giăng ra
 Vì ai gặp cảnh sa cơ khốn cùng,
 Trước quyền-bính phải phục-tùng,
 Gán cho đá gổ thuộc hàng thần-linh.
 Quả là họ thật vô minh,
 Thần-linh duy-nhất: có mình Chúa thôi.
- [22] Về Thiên-Chúa, họ hiểu sai,
 Như khi chiến-cuộc khắp nơi lan tràn,
 Hoặc như tai-họa đến gần,
 U-mê, coi đó là ơn hoà-bình.
- [23] Sát nhi, tế-lễ tụng kinh,
 Họ làm nghi-thức u-minh bí-truyền,
 Lập ra lễ bái cuồng-điên,
 Tạo thành tập-tục ngạc-nhiên dị-thường.
- [24] Họ không coi trọng mạng người,
 Hôn-nhân trong sạch coi thường thanh-cao.
 Chỉ tìm giăng bẫy hại nhau,
 Giết nhau vì chuốc nỗi đau ngoại-tình.
- [25-26] Đâu đâu cũng mất an-bình,
 Giết người, máu đổ, giật giành, lừa nhau,
 Cuộc đời lẩn-lộn vàng thau,

- Thất-trung, bất tín, làm giàu phi-nhân
 Bội-thề, bội-nghĩa, vong-ân,
 Bạo-hành, hỗn loạn hôn-nhân gia-đình,
 Ngoại-tình, phóng-đăng, bất minh,
 Tâm-hồn đồi-bại, coi khinh luân-thường.
- [27] Nguyên-nhân sự dữ bất lương,
 Là đem ngẫu-tượng khói hương bái thờ.
- [28] Chỉ vì hưởng lạc điên rồ,
 Hoặc tuyên lời sấm phỉnh-phờ dối gian,
 Sống không trung-chính có nhân
 Cùng là bội-ước vong ân nếu cần.
- [29] Vì tin ngẫu-tượng vô hồn,
 Chẳng lo bị phạt khi cần thề gian.
- [30] Nhưng hai bản án phải mang
 Vì không biết Chúa toàn-năng vô ngần
 Chúng theo thờ phụng tà-thần,
 Không màng thánh-thiện, quen mồm thề gian.
- [31] Với phượng vô đạo, vô nhân,
 Chính là án phạt luôn luôn truy-tầm,
 Chứ không do các tà-thần,
 Dẫu nhân danh chúng mà tuyên lời thề.

Chương 15

Ít-ra-en không thờ ngẫu-tượng

- [1] Lạy Ngài, Thiên-Chúa chúng con!
 Ngài là chân-thật, khoan-nhân, tốt lành.
 Trông coi vạn vật, sinh-linh,
 Ngài hằng kiên-nhẫn, hết tình xót thương.
- [2] Cả khi chúng con thường phạm thượng,
 Chúng con vẫn còn thuộc về Ngài,

- Vẫn nhìn nhận Ngài là Đức Chúa Trời toàn-năng.
Nhưng nay chúng con quyết không phạm nữa,
Vì đã nhìn nhận chúng con là của chính Ngài.
- [3] Quả là biết tường-tận Ngài,
Thì ơn công-chính tràn đầy chứa-chan.
Nhận Ngài là Đấng Quyền-Năng,
Ấy là nguồn cội ơn hằng trường-sinh.
- [4-5] Chúng con không để ngã mình
Cuốn lỏi theo những công-trình tà-tâm,
Những đồ nghệ-thuật người phàm,
Những hình loè-loẹt sắc màu luốc-lem,
Chỉ bày ngu muội mới ham,
Những hình tượng chết, vô tâm, vô hồn.
Chẳng gì thật đáng ghét hơn,
Làm sao mê-hoặc chúng con được nào?
- [6] Ai làm, ai thích, ước ao,
Lạy thờ ngẫu-tượng khác nào thờ ma,
Đều là những kẻ đại ngu,
Say mê sự dữ, ước mơ hảo-huyền.
- [7] Kia anh thợ gốm chăm siêng,
Nhọc công nhào đất, nặn nên đồ dùng,
Nặn ra hai loại độc-bình,
Loại thì quý giá, loại không đáng nào.
Thảy đều nhào nặn như nhau,
Nhưng dùng việc nào, anh tính từ lâu.
- [8] Thế rồi cũng khối đất nhào,
Phí công anh nặn tượng thần vô sinh,
Thế mà anh chẳng biết mình
Cũng từ bụi đất anh sinh ra đời.
Chẳng bao lâu sắp tới rồi,
Anh về chốn cũ là nơi ra đời,
Khi anh chắc-chắn bị đòi,

- Phải hoàn sự sống trả người cho vay.
- [9] Chết ư? Anh chẳng cần hay,
Chẳng lo cuộc sống ngắn ngày của anh,
Mà anh lại chạy đua tranh
Với anh thợ bạc và anh thợ vàng,
Anh đi bắt chước thợ đồng,
Nặn ra đồ mã, vênh-vang ra trò.
- [10] Tim anh là đồng bụi tro,
Còn hèn hơn đất, nếu là ước mong.
Đời anh nếu đổ xuống sông,
Thì còn nhục-nhã hơn trong đất sinh.
- [11] Chỉ vì anh chẳng biết mình
Rằng Người đã nặn ra mình là ai?
Người phà sinh-khí vào đời,
Thổi hồn hoạt-động vào người cho anh.
- [12] Anh coi cuộc sống của mình
Như trò tiêu-khiến trẻ giành đồ chơi.
Anh coi cả một đời người,
Như là phiên chợ kiếm lời mà thôi.
Anh rằng: "Ta phải kiếm lời,
Bất kỳ mọi cách, dầu coi là tồi."
- [13] Thực ra, hơn bất cứ ai,
Anh ta biết tội mình sai dấy-đầy,
Khi anh đã nhào đất này,
Làm bình để vỡ, nặn ngay tượng thần.
- [14-15] Những kẻ thù đã từng áp bức dân của Chúa,
Thầy đều ngu-xuẩn, kém-cỏi hơn đứa trẻ con.
Vì ngẫu-tượng dân ngoại, chúng đã tôn làm thần,
Tượng không có mắt để nhìn,
Không hai lỗ mũi mà phì-phò ra,
Không đôi tai để lắng nghe,

- Nón tay chẳng có, để gì sờ đầu!
Hai chân dẫu có mặc đầu,
Nhưng mà bất động để đầu cật chân!
- [16] Thợ làm là kẻ phàm-nhân,
Vốn không sinh-khí phải cần mượn vay.
Nào ai có thể nặn ngay
Một thần minh lại giống ngay như mình?
- [17] Hẳn là loài người, cũng đoạn-sinh, phải chết,
Dùng bàn tay vô đạo làm ra vật vô sinh,
Dẫu sao cũng còn hơn các vật mình đã thờ,
Vì những vật kia chẳng bao giờ được sống,
Còn hẳn, thì ít ra hẳn cũng sống rồi.
- [18-19] Những con vật thấy thất-hồn,
Người ta cũng đã suy tôn lạy thờ,
Chúng trông ghê tởm nhớp-nhơ,
Sánh cùng loài khác, còn ngu hơn nhiều.
Đẹp thì chẳng thấy bao nhiêu,
Cũng không hấp-dẫn như nhiều loài kia,
Chúa không chúc phúc, chẳng ưa,
Người không tán-thưởng, tặng lờ chẳng hay.

Chương 16

Ví-dụ thứ hai

- [1] Cho nên hết thầy bọn này,
Bị Người trừng phạt khốn thay đáng đời!
Những con vật tựa thể thôi
Côn-trùng lũ-lượm đủ tai-hại rồi.
Đủ hành-hạ chúng tươi-bời,

- Thật là đích-đáng cho đời chúng thôi!
- [2] Nhưng Ngài thương xót dân Ngài,
Không phạt như thế, tức thời thi ân.
Dân Ngài đã được thương ban,
Cho ăn chim cú nuôi thân đỡ thèm.
- [3] Quân thù đang khát thức ăn,
Ngài cho những giếng thất hồn gớm-ghê,
Chúng không dám ngó, chúng chê.
Thế mà dân Chúa được cho
Món ăn kỳ-diệu dầu chưa đói nhiều.
- [4] Bởi vì với bọn trớ-trêu
Phải cần bắt chúng đói meo, đói dài.
Còn như đối với dân Ngài,
Chỉ cần chúng thấy đoạ-đày ra sao.
- [5-6] Còn khi thú dữ xông vào
Rắn trườn ra tính hại bao dân Ngài,
Thì Ngài cũng chẳng giận hoài.
Ngài cho họ khổ một thời-gian thôi,
Để mà cảnh-cáo tạm thời,
Như là dấu hiệu cứu đời họ sau,
Nhắc cho họ khắc trong đầu,
Luật Ngài phải giữ chẳng bao giờ rời.
- [7] Hễ ai ngược trông lên Ngài,
Thì Ngài cứu thoát, hoạ-tai hết liền,
Không do bởi vật họ nhìn,
Mà do chính Chúa giữ-gìn đỡ nâng.
- [8] Ý Ngài muốn chúng biết rằng:
Giải-trừ sự dữ thuộc năng-quyền Ngài.
- [9] Muối, mòng, châu-chấu rợp trời,
Đốt cho chúng chết, uống đời lảm thay!
Thuốc đâu mà chữa chúng đây?

- Rõ là Ngài phạt mượn tay loài này.
[10] Thế nhưng con dân của Ngài,
Nanh loài rắn độc chẳng gây hại gì,
Vì Ngài là Đấng từ-bi,
Ra tay cứu chữa giải nguy cấp-thời.
- [11] Nếu như bị cắn, đốt rồi,
Há không để họ nhớ lời Ngài sao?
Nhưng rồi cũng chẳng bao lâu,
Ngài liền cứu thoát để sau nhớ hoài,
Tuy nhiên ân-huệ của Ngài,
Chúng không được hưởng, kéo rồi quên ngay.
- [12] Cũng chẳng phải do lá cây, thuốc đắp
Mà bệnh tật được tức khắc khỏi ngay.
Nhưng lạ Chúa, chính lời Ngài chữa tất.
- [13] Quyên sinh tử, Ngài nắm hết trong tay,
Đẩy xuống âm-phủ rồi Ngài kéo lên.
- [14] Bởi người phạm có thể dùng mưu gian giết chết,
Nhưng sinh-khí đã ra đi, khó lết trở về.
Khi âm-phủ đã chẳng chê,
Linh-hồn vào đó, khó bề thoát ra.
- [15-16] Uy-quyền Ngài ai mà thoát được?
Khi quân gian-ác khước-từ Ngài,
Ngài uy-dũng ra tay trừng-trị:
Chúng phải lãnh biết bao kỳ-dị tai-ương
Hết mưa rào, mưa đá khác thường truy gắt,
Lại đến lửa hồng thiêu đốt ra tro.
- [17] Lạ thay! Càng tưới nước vô,
Lửa càng cháy mạnh tha hồ tác oai.
Quả là trời đất không sai
Luôn luôn bênh đỡ những người nghĩa-nhân.
- [18] Vì khi lửa dội xuống dân

- Những con vật đó không còn hại ai.
Quân gian lập tức hiểu ngay:
Đó là hình phạt Chúa sai truy-lùng.
- [19] Đôi khi nguồn nước giữa giòng,
Bùng lên mãnh-liệt lửa hồng ngất cao,
Lửa thiêu rụi mọi hoa màu
Trên miền quân ác đã vào ở đây.
- [20-21] Thế mà đối với dân Ngài,
Ngài đem lương thực của Ngài dưỡng nuôi:
Bánh thiên-thần xuống từ trời,
Bánh muôn hương vị, người người đều ham.
Bánh này dọn sẵn, Chúa ban,
Họ không vất-vả nhọc-nhăn kiếm ra.
Bánh này biểu-lộ tình Cha,
Yêu thương con cái bao-la ngọt-ngào.
Bánh này thoả-mãn khát-khao
Cho ai sử-dụng, tùy theo từng người.
- [22-23] Đây là bánh Man-na giữa trời băng giá,
Gặp lửa hồng Man-na chẳng đã chảy tan.
Nhờ vậy mà dân Chúa mới hoàn-toàn hiểu rõ:
Lửa cháy bùng, rực sáng giữa mưa đá, mưa tuôn,
Chính là nhằm phá huỷ hoa màu của quân thù địch.
Đồng thời, lửa lại quên đi sức mạnh của mình,
Để cho người công-chính được phần dành lương-thực.
- [24] Quả thế, loài thụ-tạo đã tuân-phục quyền Ngài,
Là Đấng Tạo Hoá nghiêm-trị những bày vô-lại,
Nhưng gia ân cho những ai tin cậy vào Ngài.
- [25] Bấy giờ thụ-tạo bèn tức thời biến cải,
Để phục-vụ ân-huệ Chúa rải khắp nơi,
Ngõ hầu nuôi dưỡng mọi người
Thoả lòng mong ước những ai kêu nài.
- [26] Lạy Ngài, con cái của Ngài,

- Được Ngài thương xót từ rày hiểu ra:
 Hoa màu chẳng dưỡng người ta,
 Lời Ngài mới thực chăm lo giữ gìn,
 Giữ gìn những kẻ nài xin,
 Hết lòng trông cậy vững tin vào Ngài.
- [27] Bởi vì lương-thực vẫn đầy,
 Lửa không đốt cháy rõ may quá trời!
 Dù cho chỉ chút nắng tươi,
 Vật không cháy, cũng tức thời chảy tan.
- [28] Để cho ai nấy rõ hơn:
 Nắng chưa lên đã tạ ơn Ngài,
 Để khi vừa thấy nắng mai,
 Đến ngay để gặp được Ngài hỏi-han.
- [29] Vì chưng những kẻ vô ân,
 Ước mong của chúng chảy tan đùng hòng,
 Tan như sương giá mùa đông,
 Trôi như giòng nước vốn không ai dùng.

Chương 17

Ví-dụ thứ năm: Bóng tối và cột lửa

- [1] Phán-quyết của Ngài thật là vĩ-đại khôn giải,
 Nên đi đường không ai dẫn, ắt phải lạc thôi.
- [2] Quân vô đạo cứ tưởng quản-cai dân thánh,
 Nhưng chúng bị bóng đêm ranh-mãnh giam tù.
 Đêm dài xiềng xích âm-u,
 Khoá chân cho chúng hết ra khỏi nhà.
 Thế là chúng bị loại ra
 Khỏi tình của Chúa bao-la vĩnh-hằng.
- [3] Chúng thường cứ tưởng nghĩ rằng:

- Giấu bao tội lỗi trong lòng kín bưng,
Chẳng ai thấu được cho cùng
Sau màn đen đặc trùng trùng lãng quên.
Nhưng bao sợ hãi triền-miên
Còn lưu ảo-ảnh trong tiềm-thức đây,
Khiến chúng tản-mác xa bầy,
Kinh hồn thất-đảm, khôn khuây hải-hùng.
- [4] Núp trong xó tối chẳng dừng,
Vẫn không hết sợ, nghe rùng-rợn thay!
Tiếng gì văng-vẳng quanh đây,
Bóng ma xuất hiện, mặt mày thảm-thương.
- [5] Lửa nào đủ mạnh sáng trưng?
Sao nào đủ sáng đêm kinh-khủng này?
- [6] Chúng nhìn rõ tựa ban ngày
Tự đứng khối lửa đêm chầy bùng lên,
Bừng bùng chói sáng đêm đen
Rắc gieo bát đảo thất điên hải-hùng.
Lúc không nhìn thấy lửa hồng
Lại còn khiếp-đảm hơn trông thấy rồi.
- [7] Thầy bùa đành phải chịu thôi,
Nhục thay khoác-lác múa môi gạt lờng!
- [8] Cam-đoan với kẻ liệt giường:
Sẽ xua bối-rối khỏi lòng bệnh-nhân.
Nực cười bùa phép tiêu-tan!
Thầy bùa lại bệnh, hết còn khoe-khoang.
- [9] Có chi mà phải hoang-mang,
Thế mà chúng cũng kinh-hoàng hoảng la,
Chỉ vì sâu bọ ngang qua,
Vì loài bò sát rít nghe ghê hồn,
- [10] Chúng nghe mà đã thất-thần,
Lặng người như đã lìa hồn tiêu-vong,
Ngay bầu trời rộng mênh-mông

- Không ai trốn khỏi, chúng không dám nhìn.
- [11] Tự đưa bằng cố chứng-minh,
Chúng tự lên án chính mình, hèn sao!
Lương-tâm day-dứt đường nào!
Chúng luôn cảm thấy khổ đau vô cùng.
- [12] Chính vì lý-trí đầu hàng
Không còn trợ giúp, nên lòng âu lo.
- [13] Thực lòng, càng chẳng mong chờ
Lương-tri đến giúp, đỡ cho chùng nào,
Nó càng chẳng hiểu tại sao
Mình càng cảm thấy ruột bào đường bao!
- [14-15] Đêm nay chẳng biết làm sao,
Rõ là bất lực, cách nào thoát ra?
Đêm âm-phủ của quỷ ma,
Cõi âm sâu thẳm, thật là vô phương.
Một đêm ác-mộng bi-thương,
Chúng cùng giấc ngủ khôn lường hãi kinh.
Khi thì ác-mộng bám rình,
Khi tê liệt bởi hồn mình lạc đâu,
Vì cơn sợ hãi lo âu,
Thình-lình ập đến trên đầu chúng ngay.
- [16] Bấy giờ ai ở chốn này,
Thầy đều ngã gục trối ngay tức thì,
Bị giam khoá chặt trong tù,
Chấn song không có, khó mà trốn đi.
- [17] Nông-dân, mục-tử bất kỳ,
Thợ-thuyền ở chỗ khó đi vắng người,
Thầy đều bị chộp bất ngờ,
Lâm cơn cùng-quẫn khó mà tránh đâu,
Vì cùng trong cảnh lo âu,
Xích xiềng đêm tối đã mau trối rồi.
- [18-19] Gió gào, tiếng rít từng hồi,

Tiếng chim thánh-thót trên đôi sum-sê,
Đều đều tiếng nước ô ô,
Âm âm tiếng đá đổ từ trên cao
Tiếng chân con vật nháy vào,
Tiếng loài dã-thú rống gào dữ hung,
Tiếng vang trong khắp núi rừng,
Thầy làm khiếp-đâm, chúng cùng bại tề.
[20] Khi đêm đã dứt giấc mê,
Trần-hoàn bừng dậy tứ bề sáng trưng,
Người người ai nấy vui mừng,
Thành-thời tiếp-tục việc mình cho xong.
Nhưng riêng bọn chúng thì không,
Đêm đen đè nặng đùng hòng nhắc lên;
Đó là hình ảnh bóng đen
Chóng chầy bóng sẽ trùm lên thất-hồn;
Thế nhưng chính chúng nặng hơn,
Nặng-nề hơn cả bóng đen bao trùm.

Chương 18

- [1] Bấy giờ, luồng sáng rực trời
Chiếu trên chư thánh của Ngài, toả lan;
Dân Ai-Cập vẫn nghe tên,
Nhưng chưa được thấy dung-nhan bao giờ.
Chúng khen họ phúc đầy dư:
Vì không phải chịu khổ như bọn mình.
- [2] Chúng còn cảm tạ thật tình,
Vì không hại chúng, làm tinh chẳng rầy,
Dẫu rằng từ trước đến nay,
Họ hành-hạ chúng, đoạ-đày khổ thân.
Chúng xin họ hãy khoan-nhân

- Tha cho thái-độ thù hằn trước đây.
- [3] Nay xua bóng tối đặc dày,
Ngài ban cột lửa, Ngài sai dẫn đường,
Vì đường chúng chữa rõ-ràng,
Lại cho Vàng Nhựt dịu-dàng dắt dân,
Cuộc di dân được bình an
Hành-trình hiển-hách hân-hoan tràn đầy.
- [4] Quân vô đạo, đáng kiếp thay!
Bị giam trong cảnh tù đầy tối đen
Chúng không ánh sáng soi đèn,
Vì từng giam hãm các con cái Ngài.
Đó là những người Chúa sai
Ban cho thế-giới tràn đầy ánh quang,
Ánh quang khôn tắt, huy-hoàng
Của lề-luật Chúa công-bằng nghiêm-minh.
- [5] Thánh-nhân có trẻ sơ sinh,
Chúng đem sát hại chẳng tình xót-xa.
Chỉ cần gỡ một trẻ ra,
Là Ngài phạt chúng cho mà biết tay:
Trẻ thơ của chúng cả bầy,
Ngài bèn lấy chúng khỏi tay bọn này,
Tiêu-diệt hết thảy chúng ngay,
Trong giòng nước lũ hiểm-tai hung-tàn.
- [6] Đêm hôm ấy được truyền loan
Cho cha ông chúng con hoàn-toàn hay,
Để khi biết chắc-chắn ngay
Các ngài đã hứa xưa nay những gì?
Hầu thêm can-đảm bước đi,
Niềm tin đã hứa tức thì vững hơn.
- [7] Dân Ngài đã mong chờ đêm đó,
Như đêm cứu chuộc loại bỏ địch thù.
- [8] Quả vậy, Chúa giáng phạt để diệt trừ đối-thủ,

- Bởi Chúa muốn chúng con được rạng-rỡ hiển-vinh,
Và kêu gọi chúng đến diện-trình Thiên-Chúa.
- [9] Cháu con của bậc hiền-lương
Thầy đều thánh-thiện một dòng mà ra,
Âm-thầm tế lễ trong nhà
Cùng cam-kết giữ không qua luật Ngài:
Rằng trong dân thánh của Ngài,
Phúc may, hiểm-họa thầy đều cùng chia.
Và họ là kẻ đầu tiên
Xướng lên ca-khúc tổ-tiên lưu truyền.
- [10] Quân thù thì muốn nổi điên,
Hét la ầm-ỹ, khắp miền vọng ra
Tiếng kêu ai-oán xót-xa
Khóc con đã chết thật là thảm thương.
- [11] Chủ-nhân, nô-lệ một phường,
Cùng chung hình phạt chẳng chừa một ai.
Thứ dân, vua chúa một bầy
Cả hai cùng chịu đoạ-đày khác đâu!
- [12] Các con chúng chết giống nhau,
Tử-vong như rạ, đếm sao cho cùng?
Số người sống sót có chừng
Đâu còn có đủ mà hòng lo chôn?
Chỉ trong khoảnh-khắc bất thần
Các đàn quý-tử thầy đều chết thôi!
- [13] Những kẻ vốn không tin vào lời cảnh-cáo,
Quen ỷ vào phù phép hư-ảo viễn-vông,
Khi chứng kiến những con đầu lòng đều chết,
Chúng phải tuyên xưng dân này ắt là con Chúa.
- [14] Khi vạn vật chìm trong thịnh lạng của bóng tối,
Lúc đêm vội-vàng rảo bước chạy tới giữa đường,
Thì Lời toàn-năng của Ngài đã rời ngôi báu,
Như người chiến-sĩ can-trường

- Xông vào đất địch đang chờ tru-di,
Như gươm sắc bén khác chi,
Mang theo án-lệnh bất di của Ngài.
- [16] Nó đứng lại, làm vũ-trụ đây chết chóc,
Đầu đụng trời cao, chân đạp đất đầy.
- [17] Tức thì chúng phải điên đầu
Hình ma, ác-mộng xiết bao kinh-hoàng!
Hiện ra làm chúng hãi-hùng,
Lo âu sợ hãi thành-linh chụp ngay.
- [18] Chúng bị quăng đũa chỗ này, đũa chỗ khác,
Vật mình chết dỡ, chúng phân-bua phải chết vì sao?
- [19] Vì ác-mộng bàng-hoàng chính là chiêm-bao tiên-báo,
Kèo khi bị diệt lại không biết phải khổ-não vì sao?
- [20] Nhưng khi thần tử đã vào
Có đâu phân-biệt ai nào với ai?
Chính-nhân nó cũng chẳng rời,
Nơi hoang-địa cũng bao người vùi thân.
Nhưng mà Chúa chẳng giận lâu,
Không nuôi thịnh-nộ, Người đâu kéo dài!
- [21] Bởi vì đã có một người
Không ai chê trách, tức thời đứng lên
Vội-vàng ra sức đỡ bệnh,
Mang theo khí-giới việc mình được giao.
Đó là lời nguyện khát-khao
Với hương xá tội muôn tâu tiến trình.
Đương đầu với trận lôi-đình,
Thành-tâm chứng tỏ hết tình tôi trung,
Ngài liền hết giận, khoan-dung
Sẵn lòng tha-thứ cho ngừng hoạ-tai.
- [22] Làm nguôi cơn giận của Ngài,
Chẳng vì ông mạnh dẻo-dai tráng-cường,
Không vì vũ-khí oai-hùng,

- Chính nhờ bày tỏ tín-trung nơi Ngài,
 Khiến Ngài chấm dứt hoạ-tai,
 Khi khơi chuyện cũ để Ngài nhớ cho:
 Đó là giao-ước ông cha,
 Đã từng thề hứa không xa rời Ngài.
- [23] Thấy ma chắt đông dài dài,
 Ông ra chặn lối ngăn Ngài dừng chân,
 Xin Ngài đừng dẫn bước thêm,
 Cho người còn sống được ơn sống còn.
- [24] Vì trên áo khoác của ông,
 Tượng-hình vũ-trụ đã trông rõ-ràng,
 Và vinh-quang của tổ-tông
 Khắc ghi trên cả bốn hàng ngọc châu.
 Cùng trên vương-miền đội đầu,
 Hiện ra uy-dũng tối cao của Ngài.
- [25] Thần Tru-Diệt phải thối lui,
 Ném cơ thịnh-nộ chút thôi đủ rồi!

Chương 19

Ví-dụ thứ bảy: Biển Đỏ

- [12] Ngài thịnh-nộ không một chút xót thương,
 Bèn trút hết giận xuống phường bất chính,
 Vì Chúa đã biết việc chúng toan tính sẽ làm:
 Sau khi cho phép lên đàng,
 Chúng còn thúc họ vội-vàng đi ngay,
 Thế mà chúng lại đổi thay,
 Quay ra truy-nã, theo ngay cả bày.
- [3] Chúng còn đang bận ma chạy,

- Đang ngời than khóc ở ngay mộ phần,
 Thế mà chúng đã ngu dân,
 Đuổi người chúng mới nài van lên đàng,
 Chúng truy-nã họ hung-hăng,
 Khác nào truy-nã người đang trốn tù.
- [4] Chính là số phận đã chờ
 Vì quên chuyện cũ mà ra nỗi này.
 Thế là hình phạt tăng ngay,
 Bổ-sung số thiếu cho đây số ghi.
- [5] Khi dân Ngài trải qua cuộc ra đi hiển-hách
 Thì chúng lại phải chết một cách lạ-lùng.
- [6] Vì vũ-trụ lại bỗng dung thay đổi
 Thay từ bản-chất như thuở khai-nguyên,
 Nay tuân-phục các lệnh truyền của Chúa,
 Để giữ gìn con cái Ngài được chan-chứa bình an.
- [7] Người ta thấy bóng mây phủ trên toàn doanh-trại;
 Nơi trước kia là nước, nay đất khô lại nhô lên,
 Một lối đi thênh-thang lỗ-lộ trên Biển Đỏ,
 Và từ nước lũ, xanh rì đồng cỏ hiện ra.
- [8] Có tay Ngài che-chở, dân Ngài qua tất cả,
 Họ chứng kiến bao dấu lạ diệu thiêng,
- [9] Họ tung-tăng như chiên trên đồng cỏ,
 Như đàn ngựa người ta thả đi chăn.
 Lạy Đức Chúa!
 Dân Ngài ca tụng ngợi-khen:
 Ngài là Đấng đã cứu dân của Ngài.
- [10] Họ nhớ lại những việc xảy ra thời lưu đày xứ lạ:
 Nào đất đai, chứ không phải thú vật
 Đã sản sinh ra muỗi, vắt, làm sao?
 Nào giòng sông, chứ không phải thủy-sinh-vật
 Đã mưa ra từng bầy ếch nhái thế nào!
- [11-12] Thế rồi khi bụng cồn-cào,

- Thèm ăn mĩ-vị biết làm sao đây?
 Thì chim cú đến một bầy,
 Chúng từ ngoài biển tung bay rợp trời,
 Bay vào chỗ họ nghỉ-ngơi,
 Cho họ lương-thực thoả cơn đói lòng.
- [13] Nhưng hình phạt giáng xuống phường gian ác
 Hết thầy đều đã được báo trước rồi.
 Những trận sấm sét long trời lở đất,
 Khiến chúng chịu khổ, quả thật đáng đời!
 Vì bao tội ác tà trời đã phạm,
 Vì coi những khách kiều-cư,
 Chúng còn kỳ-thị hận-thù ác hơn.
- [14] Có những kẻ chẳng ứng tiếp đón trú-nhân đến trọ,
 Còn chúng, khách lạ ân-nhân, chúng bắt ở đợ tôi đòi.
- [15] Bọn kia phải chịu phạt thôi!
 Vì ăn ở tệ với người ngoại-bang.
- [16] Những người tuy đã cứu mang,
 Đãi-đăng tiếp kẻ ngoại-bang linh-đình
 Sẻ chia quyền lợi với mình,
 Thế mà bắt chịu khổ-hình lao-nô.
- [17] Cho nên chúng phải đui mù
 Giống như những kẻ trước nhà người ngay
 Ra vào mò-mẫm khốn thay!
 Khi màn tăm-tối đặc dày phủ quanh.
- [18] Quả là nguyên-tổ ngũ hành
 Thấy đều tương-khắc tương-sinh hài hoà,
 Cũng như trên phím tì-bà,
 Dấu nào thanh nhạc cũng là khác nhau,
 Nhưng khi kết-hợp khoan mau,
 Làm thành giai-điệu khác nhau tuyệt-vời.
 Điều này ta thấy rõ rồi

- Khi ta quan sát việc đời xảy ra.
[19] Xem như trên cạn dưới bờ,
Loài trên cạn lại hóa ra dưới bờ
Dưới bờ thì lại thiên-cư
Thành loài trên cạn sống như bình thường.
- [20] Lửa trong nước cháy mạnh hơn,
Lại quên bản-tính dập tàn tắt đi
- [21] Nhưng mà những vật li-ti
Lửa không thiêu rụi dầu cho cháy bùng
Những con vật nhỏ lang-thang
Cùng là lương-thực thần-linh nhiệm-mầu,
Tựa như băng tuyết dễ tan,
Lửa không đốt cháy dập tàn chảy tan.
- [22] Vâng, lạ Chúa! Ngài làm mọi cách
Cho dân Ngài được hiển-hách lớn-lao.
Bất kỳ mọi lúc, nơi nào,
Ngài nâng đỡ họ chẳng bao giờ ngừng.

“Đây là bánh Man-na giữa trời bằng giá,
Gặp lửa hồng Man-na chẳng đã chảy tan.”
(CN: 16, 22)

Người ta thấy bóng mây phủ trên toàn doanh-trại;
Nơi trước kia là nước, nay đất khô lại nhô lên,
Một lối đi thênh-thang lỗ-lộ trên Biển Đỏ,
Và từ nước lũ, xanh rì đồng cỏ hiện ra.
Có tay Ngài che-chở, dân Ngài qua tất cả,
Họ chứng kiến bao dấu lạ điềm thiêng,
Họ tung-tăng như chiên trên đồng cỏ,
Như đàn ngựa người ta thả đi chẵn.
Lạy Đức Chúa!

Dân Ngài ca tụng ngợi khen:
Ngài là Đấng đã cứu dân của Ngài.
(CN: 19, 7-9)

PHỤ-TRƯỞNG

Suy Niệm Kinh Lạy Cha

* Kinh Lạy Cha là “bản tóm lược toàn bộ Tin Mừng”
(*Tertulliano*)

là “lời cầu nguyện tuyệt hảo”
(*Thánh Tô-Ma Aquinô*)

Kinh Lạy Cha nằm ở trung-tâm Bài Giảng Trên Núi
(*Mat. 5-7*)

và lấy lại nội-dung chính yếu của Tin Mừng
dưới hình-thức một kinh nguyện.

(*Toát-Yếu Giáo-Lý của Hội Thánh Công-Giáo, # 579*)

* Tin Mừng Mat-thêu, 6: 7-9 thuật lại:

“Khi cầu nguyện, anh em đừng lải-nhải như dân ngoại;
họ nghĩ rằng: cứ nói nhiều là được nhận lời. Đừng bắt chước họ,
vì Cha anh em đã biết anh em cần gì, trước khi anh em cầu xin.
Vậy anh em hãy cầu nguyện như thế này:

Suy Niệm Kinh Lạy Cha

thơ xuôi tổng-hợp

Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh

“Mỗi khi chúng ta đọc kinh Lạy Cha,
thì lời cầu của chúng ta đan quyện với lời cầu của Giáo-Hội,
bởi vì ai cầu nguyện thì không bao giờ đơn-độc”
*(Huấn-Dụ của Đức Thánh Cha Biển-Đức XVI
trong buổi đọc Kinh Truyền Tin ngày 25-07-2010)*

“Hãy đi gặp anh em Thầy và nói với họ:
Thầy lên cùng Cha của Thầy và cũng là Cha của anh em,
lên cùng Thiên-Chúa và cũng là Thiên-Chúa của anh em!”
(Gioan. 20, 17)

“Ta sẽ biểu-dương Danh thánh-thiện
và chân thật vĩ-đại của Ta
đã bị xúc-phạm giữa chư dân,
Danh mà các người xúc-phạm giữa chúng.
Bấy giờ chư dân sẽ nhận biết chính Ta là Đức Chúa”
(Ngôn-Sứ Ê-Giê-Ki-a 36:23)

“Thật vậy, nếu anh em tha lỗi cho người ta,
thì Cha anh em trên trời cũng sẽ tha-thứ cho anh em.
Nhưng nếu anh em không tha-thứ cho người ta,
thì Cha anh em cũng sẽ không tha lỗi cho anh em.”
(Mat. 6: 14-15)

1- Lạy Cha chúng con ở trên trời!

2- Chúng con nguyện:

- 2.a- Danh Cha cả sáng,
- 2.b- Nước Cha trị đến,

2.c- Ý Cha thể-hiện dưới đất cũng như trên trời.

3- Xin Cha cho chúng con:

3.a- Hôm nay lương-thực hằng ngày,

3.b- Và tha nợ chúng con,

như chúng con cũng tha kẻ có nợ chúng con.

3.c- Xin chớ để chúng con sa chước cám dỗ,
nhưng cứu chúng con cho khỏi sự dữ.

4- A-men!

-1-

-1.a- Abba! Lạy Cha!

Khi nghe tiếng con kêu: **"Abba! Lạy Cha!"**, quý thần chạy xa, hét la, giận dữ, bởi con là đối-thủ kinh-địch của Sa-tan, con được thương ban chan-hoà tình Cha ưu-ái, bởi chúng bị Cha trừ-khử đuổi xua, đây ả nơi tối-tăm đời đời cõi chết, bởi Cha yêu con hơn hết mọi loài, Cha yêu con mãi mãi không thôi.

Từ lòng cha mẹ trần-gian, con được ban hình-hài, cốt gân, máu thịt, con được ban hữu-hạn thời-gian, để con hoàn-tất hành-trình nơi bụi mù cõi đất, thân xác con rồi cũng sẽ tiêu-tan, mục nát với cát bụi thời-gian.

Nhưng nơi thiên-cung cao vời, lồng-lộng, từ đời đời muôn thuở, Cha đã chọn con (1), Cha khai sinh cho con làm con Cha rất dấu yêu, con được ban Sự Sống, con được ban Thần Khí sống động siêu-nhiên. Cha ban cho con linh-hồn trường-sinh bất tử, hồn con là cung-đình Cha ngự, để "không có gì tách được con ra khỏi tình Cha" bất-ngát bao-la (2). Trong Thánh-Thần thăng-hoa, con sẽ được Cha cho phục-sinh ra khỏi lòng đất, để ngày sau con được vào dự tiệc cánh-chung, nơi thiên-cung ngàn trùng siêu-việt, con phủ phục trước nhan thánh Cha sáng-láng vô cùng.

Trong suốt hành-trình dương-thế, Cha sống trong con, và con sống trong vòng tay Cha nâng đỡ. Phong ba, bão tố, đường xa gian khổ, quỷ ma cám dỗ, Cha bảo con: "Đừng sợ! Đã có Cha đây!" (3). Cha cho con tình yêu tràn đầy, tình yêu đại-độ, tình yêu khoan-nhân, tình yêu vô ngần, vô hạn, tình yêu bất-khả-phân. Cha dặn con: khó-khăn điều chi, cần Cha bất cứ việc gì, khi con gọi: "Abba! Thưa Ba! Thưa BỐ! Tía ơi! Thưa Thầy!", Cha lập tức sẽ đến với con ngay. Con nghẹn lời lấp-bấp, con ứa nước mắt cay cay, con run lên vì sung-sướng, con luống-cuống chân tay.

Sao con hạnh-phúc thế này!

Cha cho nhiều quá, cho đầy trào tuôn.

Thảo nào ma quỷ ghét con,

Chúng ghen, chúng hận, kéo con phản Thầy.

Nhưng con chẳng chuyển mảy-may,

Con theo Cha dẫn đường ngay, chẳng rời.

-1.b- Lạy Cha chúng con trên trời!

Con hiểu rồi, tình Cha cho: không điều-kiện, rộng khắp. Cha ứng thấy đàn con họp mặt hiệp nhất, hơn là nghe riêng biệt từng đứa. Đàn chiên chúng con, cho dẫu nhiều lứa khác

nhau, nhưng tất cả đều chung một ràn do Cha chặn dắt. Cha muốn chúng con ngồi lại với nhau khi cầu nguyện, để chúng tỏ chúng con thấy đều là con cái của Cha. Dầu chỉ cần "hai người trong chúng con hợp lời cầu xin, Cha cũng lập tức ban cho" (4).

Cha dạy con: Khi cầu nguyện, con phải nghĩ đến anh em. Con phải chia sẻ tình Cha cho hết mọi người. Con không gây bất hoà chia rẽ. Con không bo bo ích-kỷ. Con không đố-kỵ ghen-tương. Con không làm người anh em buồn khổ. Con chỉ biết nói lời yêu thương. Con phải nghĩ đến những anh em bé nhỏ, đến những người bị ruồng bỏ, đờn cô. Chúng con phải đồng cam cộng khổ. Chúng con phải gắn bó tương-liên. Chúng con phải yêu nhau như Cha đã yêu thương chúng con nên một, bởi chúng con cùng một huyết-thống thần-thiên, bởi chúng con có cùng Cha chung trên thiên-quốc. Đêm đen gian-trần giá buốt thê-lương, chúng con châm lửa tình Cha thắp đuốc dìu nhau. Cheo-leo trên đồi cao trượt dốc, chúng con nắm chặt tay nhau mà dẫn bước vượt qua.

Cùng là con cái một nhà,
Chúng con đều gọi: "Abba! Thưa Thầy!"
Chúng con hạnh-phúc ngất-ngây,
Được làm con Chúa, phúc này cao sang.
Chúng con thâm-tín tuyên xưng:
Cha là Thiên-Chúa toàn-năng, vĩnh-hằng.

-2.a-

Chúng con nguyện Danh Cha lẫy-lừng cả sáng.

Nghe Danh Cha, Sa-tan sợ hãi, lảng trốn, lui xa. Danh thánh Cha, chúng con chẳng dám để người ta xúc-phạm. Chúng con cao rao Danh Cha vang xa muôn dặm, khắp chốn, nơi

nơi. Chúng con nguyện thực-thi lời Cha gọi mời tha-thiết, để hết mọi người nhận biết Cha là Thiên-Chúa duy-nhất, chân thật, tôn vinh Cha là Đấng Chí Thánh Tối Cao. Chúng con nguyện sống sao cho xứng chứng-nhân tình yêu: yêu Cha trên trời và yêu tha-nhân dưới đất, để chúng con kết liên hiệp-nhất trong Cha, để mọi người nhận biết chúng con là con cái đích-thực của Cha, hầu Danh thánh Cha lan truyền vang dội tình Cha nhân ái mệnh-mông không bờ bến.

-2.b-

Chúng con nguyện xin cho Nước Cha trị đến,

Xin cho vương-quyền, triều-đại Cha được củng-cố rộng lớn trên khắp thế-gian. Nước thế-gian này đầy dẫy tội lỗi, vắng bóng chân-lý, tình thương, nhiều-nhượng thác-loạn, tiêu vong đạo-lý luân-thường. Nước thế-gian này suy đồi tồi-tệ, điên cuồng trong dâm ô truy lạc, độc ác nhẫn tâm, đàn áp bất công, hận thù tàn sát, bạo-lực bất an, tham-lam lừa đảo, kiêu-ngạo ích-kỷ, đổ kỵ tranh giành, trấn lột nhân-phẩm, đói rét lầm-than.

Chúng con nguyện xin Lửa Thánh-Thần đốt thiêu những con tim chai đá, chết khô; xin Máu Thánh châu-báu của Con Cha trên tử-giá lấp đầy những khối óc trống rỗng đóng băng, như-nhớp, cho nước trần-gian này trở thành vương-quốc của Cha, vương-quốc của Tình Yêu, Sự Sống và Chân Thật.

-2.c-

Chúng con nguyện xin thánh-ý Cha thể-hiện dưới đất cũng như trên trời.

Cha thương tạo-dựng con người,

Cho mang hình-ảnh tuyệt-vời của Cha.
Vâng, lạ Cha! Chúng con được Cha thông chia bản-tính
thiên-liêng Thần Khí, thâm-ý Cha muốn con cái Cha hưởng
phúc viên-mãn trường-sinh.

Bất hạnh thay! Nguyên-tổ chúng con nghe theo Sa-tan
ngạo-mạn căm đố, đã xiêu lòng phản-bội cưỡng lại ý Cha,
để cho dòng-dõi phải mang án phạt khổ-sai nơi trần-thế.
Nhưng Cha yêu chúng con khôn xiết kể. Lòng Cha yêu thế-
gian chẳng thể cân đong. Cha không muốn chúng con mất
phúc thiên-cung. Cha ban cho thế-gian Con Một Cha nhập-
thể, mặc lấy thân xác phàm-nhân, để cùng chúng con đồng
cam cộng khổ, để rao giảng tình Cha và dạy-dỗ chúng con,
để chuộc tội chúng con bằng roi đòn xỉ vả, bằng khổ-hình
nhục-nhã, bằng tử-giá tử-bi.

Vườn Cây Dầu còn vang vang lời huyết lệ lâm-ly:

“Xin Cha cất chén đắng đi!

Nhưng tùy Cha định, đừng vì ý con!” (5)

Đôi Can-Vê, máu hồng lênh-láng, giấm chua đắng chát cho
Người trút lời cuối cùng buông bóng hoàng-hôn:

“Việc Cha trao phó cho Con,

Con nay hoàn-tất, vẹn tròn ý Cha.” (6)

Ý Cha muốn chúng con được cứu rỗi, Người đã tuyệt-đôi
vâng phục thực-hiện ý Cha, như Người đã khẳng-định với
các môn-đồ: “Thầy đi dọn chỗ cho các con, Thầy sẽ trở lại
đón các con theo Thầy, để Thầy ở đâu, thì các con cũng ở
đó.” (7). Sông Gio-Đan còn vọng vang lời Cha từ thiên-quốc:
“Hôm nay Con đẹp lòng Ta mọi đàng.” (8). Chúa Giêsu, Con
Cha đến thế-gian cho chúng con được tái-sinh trong nước
Thanh-Tẩy, trong Lửa Thánh-Thần.

Như Abraham vâng phục ý Cha đem (*) I-sa-ác hiến tế con một mình không dẫn-đo do-dự, như Đức Maria xin vâng tuân lời thiên-sứ, như chính Chúa Giêsu tuyệt-đối xin vâng khi phải uống chén đắng, chúng con nguyện xin vâng theo ý Cha: thể-hiện Nước Trời trên trần-thế, để mọi người biết đến và yêu mến Cha hơn, để mọi người hiệp-nhất trong tình Cha tuyệt-vời cao cả.

Chúng con yêu mến Cha "tam tứ núi cũng trèo, thất bát khe cũng lội, tứ cử tam thập lục đèo cũng qua". Chúng con cùng nhau củng-cố nước Cha, dầu cho phong ba lốc cuốn, dầu cho đường trường khúc-khủy khôn lường cam bẫy, nhưng trong Cha, và với Cha, chúng con vẫn mạnh-dạn lướt thẳng, đem lời Cha đến hết mọi nhà:

 "Khắc sâu huyền-nhiệm Vượt Qua,
 Tim con rộn-rã khúc ca Lên Đường.
 Tin Yêu quả gánh lên đàng,
 Càng xa càng nặng, con càng Tin Yêu." (9)

(*) Sách giấy, khi in, thiếu khúc này

-
Chúng con nguyện nối gót Chúa Giêsu thánh-huynh, đem Nước Cha trên trời xuống tràn lan trên mặt đất, trải rộng ra khắp muôn phương:

 "Ngập chìm trong ánh triêu-dương,
 Con đi gieo rắc tình thương của Thầy."(10)

-3.a-

**Xin Cha cho chúng con hôm nay
lương-thực hằng ngày.**

Chúng con không xin dư đầy thừa-thãi, chẳng xin tiệt đãi cao lương. Chúng con chỉ xin hằng ngày dùng đủ. Chúng con không xin mọi thứ cho nhiều. Chúng con không xin

những điều khao-khát. Chúng con chỉ xin những gì cần nhất mà thôi. Có những thứ cứ nghĩ là cần, chúng con cũng chẳng dám mở lời, bởi "Cha chúng con trên trời thừa biết những điều chúng con cần-thiết" (14). Có bao giờ Cha tiếc chúng con đâu!

Chúng con không xin nhà cao cửa rộng. Chúng con không cầu chúc trọng giàu sang. Chúng con chẳng màng vinh-hoa quyền thế. Chúng con chỉ mong được nhỏ bé tầm thường, bởi chúng con biết Cha "giấu không cho những người thông-thái biết việc của Cha, nhưng lại mặc-khải cho những người bé mọn, vì đó là điều đẹp ý Cha." (11).

Chúng con vui lòng xin vâng, dầu thiếu-thốn nghèo khó, bởi chúng con biết "lạc-đà chui qua lỗ kim còn dễ hơn người giàu có vào nước thiên-đàng." (12). Chúng con luôn luôn có Mẹ Maria nâng đỡ vì "Mẹ là Trinh-Nữ của kẻ nghèo khó bần cùng." (13)

Chúng con dầu chữa đủ dùng,
Nhưng Cha lo hết, lo từng phút giây.

Vâng, lạ Cha, chúng con chỉ xin Cha cho hôm nay, chúng con chẳng xin cho những ngày sắp tới, bởi lẽ chúng con đã được dạy rằng: "Đừng lo-lắng về ngày mai! Ngày mai cứ để ngày mai lo! Ngày nào có cái khổ của ngày ấy. Chim trời, hoa nội nào đáng quý trọng hơn con? Vậy mà chúng cũng được Cha chăm sóc, điểm-trang, huống hồ con cái của Cha đây." Chúng con biết thời-gian là tặng-phẩm Cha ban. Cha cho phút nào hay phút ấy, "dầu chúng con lo-lắng cũng chẳng thể kéo dài cuộc đời thêm được một quãng gang tay." (14)

Cho dầu hoàn-toàn tín-thác trong tay Cha quan-phòng, chúng con vẫn phải dùng con tim, bàn tay, khối óc để có lương-thực hôm nay. Cha cho thiên-nhiên dồi-dào, ôn-hoà thời-tiết để chim trời, hoa nội sinh-tồn phát-triển. Cha cho chúng con sức lực, hiểu biết, thời-gian, chúng con phải đem hết mọi khả-năng mà nhọc-nhần lo toan cuộc sống.

Chúng con sẽ không lạm-dụng sức lao-động của anh em. Bóc lột, tham-lam, trấn áp, chúng con đã cam tâm dấn đạp lên bác-ái công-bằng. Chúng con không thể vượt qua giới-răn Cha dạy, mà khai thác sức lao-động của người khác, chúng con không thể “ngồi mát, ăn bát vàng”. Trái lại chúng con phải san sẻ cho tha-nhân, cho những người anh em thiếu-thốn, để họ có đủ lương-thực hôm nay, để cùng họ, chúng con xây dựng Nước Cha trên mặt đất, cho Danh Cha được cả sáng hiển-vinh.

Chúng con mang dòng máu Thần-Linh, chúng con cần bánh trường-sinh dưỡng nuôi Sự Sống, cho linh-hồn sáng tươi thành lâu-đài lộng-lẫy nguy-nga cho Cha ngự trị. Trong Thánh-Thể nhiệm-mầu, chúng con được cộng-tác với Chúa Giêsu hiến-tế dâng Cha, chúng con được sống trong Cha mãi mãi chẳng còn thấy ngày mai. Bánh Thánh-Thể là lương-thực hôm nay hằng ngày cho hồn chúng con tan biến trong Cha là Đấng Hằng Cửu chí tôn vô cùng.

-3-b-

Chúng con sám-hối khiêm-cung,
Cậy trông Cha mở rộng lòng khoan-nhân.

**Xin Cha tha nợ chúng con,
như chúng con cũng tha những kẻ nợ-nần chúng con!**

Hồn con tìm đến trước tôn-nhan. Con tưởng chừng đang chơi-với lằng lằng trên không trung mênh-mông bát-ngát. Con lái con tàu vượt tầng mây trắng trùng trùng cao ngất. Con thấy Cha hiện ra trên bánh lái. Con nắm chặt tay Cha. Con mơ-màng thêm-thiếp. Con ngủ gật, con rớt xuống đất, chẳng thấy Cha đâu. Bên tai con, có tiếng thì-thầm: "Này con! Con quên giáo-lệnh của Cha, ấy là con đã quên Cha mất rồi! Cha còn trên bánh lái đó thôi! Nhưng tay con thì đã buông lơ ra rồi." Vâng,

Lạy Thầy! Con đã hiểu rồi:
Yêu Thầy con phải yêu người anh em,
Nếu không Thầy sẽ buồn thêm,
Anh em xâu-xé là đâm chính Thầy.

Anh em con chặt cành cây, căng dây, rào hẻm, chặn lối con sang. Con gấn thêm kềm gai, lưới sắt, cho khuất mắt, hết đường lui tới. Con chấp lối, hài tội anh em, bởi con "chỉ nhìn cọng rác trong mắt họ, mà chẳng thấy cái xà lớn nhất trong mắt con." (15). Con để tâm tích hận anh em, vì tự ái, tự cao, con tự nhủ: "Sao họ gây hấn, dấm và mặt con?" Con đã quên lời dạy: "Hãy chìa thêm má bên kia cho họ tát!" (16). Con hắt vào mặt họ những lời nguyên rửa chua chát đắng cay. Trong mắt con, họ là những tay độc ác, quân thù, thật đáng ghét, chẳng thể dung tha. Con quên lời Cha dạy: phải bỏ qua mới làm Cha vui lòng đẹp ý, "con phải tha-thứ mới được Cha thứ-tha" (17). Vâng, lạy Cha, cha mẹ nào chả xót-xa thấy bầy con một nhà không hoà-thuận? Lời lâm chung quyền máu Chúa Con trên Núi Sọ vẫn đó, còn vọng rõ dư-âm:

"Họ không biết họ sai lầm,
Xin Cha tha họ đã làm khổ con!" (18)

Lạy Cha chí-nhân! Giới-răn Cha truyền, chúng con nào dám bất tuân. Con phải xin lỗi anh em trước khi đến xin Cha tha lỗi, bởi con là đầu mỗi sinh tội chia rẽ, tị-hiềm, bất hoà cãi vã, con đã ném đá giấu tay, con bày chuyện làm quà để gièm pha xúc-xiễm, con châm-biếm nói xấu sau lưng. Chúng con "phải làm hoà cùng nhau trước khi mang lễ-vật tiến dâng Cha" (19), bởi Cha không cần lễ-vật riêng của mỗi chúng con, nhưng Cha cần chúng con mang trả Cha "món nợ tình thương" Cha đã tặng hết cho chúng con (20). Cha dạy chúng con lòng độ-lượng, khoan dung không giới-hạn, không điều-kiện. Vâng, chúng con "phải tha nợ cho nhau không phải bày lần mà là những bày mười lần bày." (21) Chúng con chẳng dám như tên đầy tớ bất nghĩa vô ân, vẫn nằng-nặc đòi nợ đồng bạn, dẫu hẳn ta vừa được Nhà Vua xoá nợ tha cho (22).

Chúng con bất hoà chia rẽ, con vẫn chứa chĩa tay ra. Anh em con bất hạnh, con vẫn đứng-dưng. Lòng con vẫn đong đầy hờn giận, tim con vẫn chất chứa ích-kỷ hận thù, làm sao còn khoảng trống dành chỗ cho Cha? Con biết rằng Nhà Châu trên bàn thờ Cha ngự quả quá xa, chỉ có Nhà Châu trong lòng con đây mới đích thực gần nhất, Nhà Châu này ở ngay chính trong con, con phải rất mực tôn kính, con chẳng dám làm Cha đau lòng.

Tuy Cha ở trong con, song Cha cũng còn vắng-du trên mọi nẻo đường quanh con nữa:

"Từ lúc sương mai còn quện ánh bình-minh lung-ling tình yêu chan-chứa, đến khi chiều vàng úa tàn thoi-thóp hắt-hiu, Thầy ẩn sau những khuôn mặt đăm-chiêu dập-dìu đi qua cuộc sống:
Thống-khổ tù đày.

Tủi nhục đắng cay.
Trắng tay xơ-xác.
Đói khát bơ-vơ.
Những thân gầy côi-cút trẻ thơ.
Những mái đầu bạc phơ ủ-rũ.
Những lưng còng ngày đêm lam-lũ.
Những giếng mắt lệ dâng ứa tràn.
Những chiếc xe lăn tất-tả bên lề giòng đời yên-hàn no đủ.
Những chiếc nạng gỗ nhíp
cho tấm thân mòn lằn-lóc với thời-gian.
Những người thất-thểu lang-thang
Một đời bạc-bẽo khát mong tình người.
Trên môi tắt ngấm nụ cười,
Cả đời mong ánh mặt trời rọi soi.
Con đã làm gì? Thầy ơi!
Con đã làm gì cho những con tim tả-tơi rách nát?
Con đã hắt-hủi làm ngơ,
Con đã thờ-ơ lãnh-đạm,
Con chẳng dám tiếp một ai. (9)
Thì ra con đã bỏ Thầy,
Khi con còn để đoạ-đày anh em."

Con xúc-phạm anh em con là con đã xúc-phạm tới Cha. Con lơ-là, hắt-hủi anh em con là con còn mang nợ họ tình tương-thân, tương-trợ. Con mắc nợ anh em con chính là con mắc nợ Cha, "nợ tình thương" tuyệt-đối, vô biên và bất tận không ngơi. Lạy Cha!

Chúng con hết nợ nhau rồi,
Xin Cha thương xót, nhận lời chúng con!
Kính dâng Cha tấm lòng son,
Xin Cha xoá hết nợ-nần xưa nay,
Chúng con cải-hối, từ rày
Mở lòng nhân ái, đắp xây Nước Trời.

-3.c-

Lạy Cha chúng con ở trên trời!
Trước bao thách-đố giữa đời phong ba,
Xin chớ để chúng con sa chước cám dỗ,
Nhưng cứu chúng con cho khỏi sự dữ bao vây!

Đường đời chúng con đi đầy đầy mê-hoặc cám dỗ. Tội nguyên-tổ chúng con, dẫu đã được Cha thanh-tẩy, nhưng xác thịt chúng con hãy còn bạc-nhược mỏng-manh. Xin Cha đổ tràn đầy Thần Khí Thánh-Linh.

Lửa Thánh-Linh soi bước dẫn đường cho chúng con khỏi sa xuống hố sâu, vực thẳm, che lấp bởi những nguy-trang hấp-dẫn hào-nhoáng. Lửa Thánh-Linh hâm nóng tình Cha, cho tim con không còn nguội lạnh. Lửa Thánh-Linh thêm sức mạnh cho con phấn-khởi vắn cất bước ra đi, bất chấp sẽ gặp gian nguy thử-thách. Lửa Thánh-Linh cho con thêm hiên-ngang khí-phách, ý-chí vững mạnh chống trả quỷ dữ, ác-thần. Lửa Thánh-Linh chiếu sáng đêm đen, xua tan bóng tối, cho chúng con tỉnh thức cảnh-giác trước muôn vàn mưu chước của Sa-tan gian dối kiêu-căng.

-4-

Lạy Cha toàn năng!
Chúng con thâm-tín tuyên xưng:
Cha là Thiên-Chúa vĩnh-hằng, chí-nhân.
Cha là chúa tể càn-khôn,
Chúng con phó thác xác hồn nơi Cha.
Ngập tràn Thần Khí Ngôi Ba,
Chúng con mở rộng Nước Cha dưới trần.
Giới-răn Cha dạy, xin tuân:
Hết lòng mến Chúa, quây-quần anh em.

Cước-chú:

(1) "Ngay cả trước khi tạo thiên lập địa, Thiên Chúa **đã chọn ta** trong Đức Giêsu Kitô, để ta được thánh thiện và tinh tuyền trước tôn nhan Ngài nhờ tình thương của Người" (Ep. 1:4)

"Trước khi cho người thành hình trong dạ mẹ, Ta đã biết người; trước khi người lọt lòng mẹ, Ta đã **thánh hoá** người, Ta **đặt** người làm **ngôn sứ** cho chư dân." (Gr. 1;5)

(2) Roma, 8: 38-39

(3) Mat., 10: 26-31)

(4) Mat. 18: 19 (5) Luca, 22: 42

(6) Gioan, 19: 28-30 (7) Gioan, 14: 2-3.

(8) Mat. 3: 16-17.

(9) thơ kinh Con Xin Làm Kiếp Phù-Sa (Biển-Đức Đỗ Quang-Vinh, 2011, nxb Tôn Giáo tr. 86, 116 & tr. 82-83)

(10) Hành Trang Lên Đường (Đỗ Quang-Vinh, Canada, 2004)

(11) Mat. 11: 25-26 (12) Mat. 19: 23-24.

(13) "Mẹ là Trinh-Nữ của kẻ bần-cùng" (*lời Mẹ nói với em Mariette Beco 11 tuổi khi hiện ra tại Banneux ngày 19-01-1933*)

(14) Mat. 6: 25-31. (15) Mat. 7: 3

(16) Luca, 6: 29 (17) Luca, 6: 37.

(18) Luca, 23-34 (19) Mat. 5: 23-24

(20) Roma, 13-8. (21) Mat. 18: 21-22

(22) Mat., 18: 23-35

"Xin Cha cất chén đắng đi!
Nhưng tùy Cha định, đừng vì ý con!"